

Întrunirea cu reprezentanții
autorităților publice locale
din raionul Telenești

2

Întreprinderile mici și mijlocii din
R. Moldova – motorul economiei
sau ultimul vagon?

3

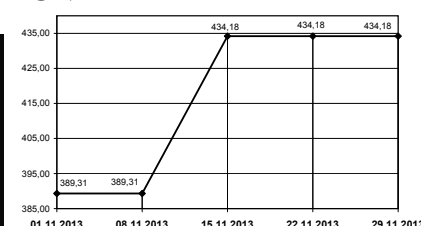
Buletin trimestrial
al CNPF,
trimestrul III, 2013

4-7

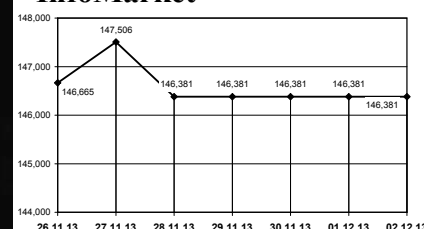
Moldova a parafat Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană

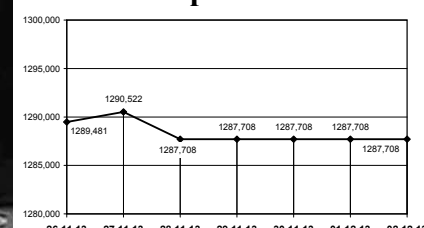
CNPF

Banking Stock Index –
InfoMarket

EVM-Composite

Curs valutar
4.12.2013

Valuta	Rata	Cursul
USD	1	13.1046
EUR	1	17.7875
UAH	1	1.5942
RON	1	3.9818
RUB	1	0.3942

**Premierul Iurie Leancă și Înalțul
Reprezentant al UE pentru Afaceri
Externe și Politică de Securitate,
Catherine Ashton, au parafat
Acordul de Asociere, inclusiv
Acordul de Liber Schimb, în cadrul
Summitului Parteneriatului Estic,
ce a avut loc la Vilnius.**

Imediat după parafare, Premierul moldovean a declarat: „Trăim un moment istoric – a fost parafat un acord ambițios și de anvergură fără precedent între Moldova și UE. Acesta simbolizează încredere, deschidere și cooperare între țara mea și UE”.

Iurie Leancă a mai spus că evenimentul reprezintă o dovadă clară că Moldova merge spre Uniunea Europeană, că va deveni membru al UE într-un viitor previzibil: „Moldova este o țară europeană – împărtășește aceeași istorie, aceeași cultură, apar-

ține aceeași civilizație, dar totodată este o țară europeană care are aceeași orizonturi și aparține aceleiași familii europene”.

În final, Premierul a adăugat în limba română: „Moldova, astăzi am asigurat drumul nostru spre Uniunea Europeană”.

Înainte de parafare, Președintele Comisiei Europene, Jose Manuel Barroso, a declarat că Acordul de Asociere ar trebui să fie semnat cât mai curând, în anul 2014.

Sumarul tranzacțiilor bursiere din săptămâna trecută

În perioada 25-29 noiembrie 2013 la Bursa de Valori a Moldovei au fost efectuate 27 tranzacții cu acțiunile a 5 emitenți.

Volumul total al tranzacțiilor a constituit 539,8 mii lei. Toate tranzacțiile au fost înregistrate în Secția de Bază a Bursei (piața interactivă). Acțiunile „Moldindconbank” s-au tranzacționat la prețul de 89 lei. Prețul de piață al acțiunilor „Victoriabank” a variat în limitele 16,48 – 21,83 lei pentru o acțiune. Cele mai tranzacționate au fost valorile mobiliare ale companiei „Întreprinderea specializată de reparație a tehnicii din Fălești” – 15 tranzacții cu 1 leu pentru o acțiune.

Bursa de Valori a Moldovei prestează servicii de consulting în domeniul activității licențiate (bursiere).

Informații la telefonul: 022 27-76-36.

www.moldse.md

Bursa de Valori a Moldovei

Aviz CNPF

Comisia Națională a Pieței Financiare inițiază începând cu data de 04.12.2013 consultarea publică asupra proiectului de Hotărâre a Comisiei Naționale a Pieței Financiare “Cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de acordare, suspendare și retragere a autorizațiilor și licențelor pe piața de capital”.

Proiectul are drept scop implementarea Legii privind piața de capital în vederea stabilirii condițiilor de acordare, suspendare și retragere a licențelor și a autorizațiilor pentru desfășurarea activității pe piața de capital, care să corespundă cu practicile europene în domeniu, asigurarea controlului de stat asupra activității persoanelor licențiate sau autorizate, precum și în scopul protejării intereselor investitorilor.

Proiectul respectiv este plasat pe pagina oficială web a Comisiei Naționale a Pieței Financiare – la compartimentul „Baza normativă / Proiecte în derulare”.

În acest context, rugăm să remiteți opiniile și sugestiile Dvs. pe marginea proiectului de hotărâre “Cu privire la aprobarea Regulamentului privind modul de acordare, suspendare și retragere a autorizațiilor și licențelor pe piața de capital”, până la data de 01.01.2014, la adresa electronică felicia.maciac@cnpf.md sau în lădița pentru corespondență instalată la parterul clădirii Comisiei Naționale a Pieței Financiare.

CAPITAL Market

Împreună
în lumea
finanțelor

Secția de marketing
Tel.: +373 69 821216

Moldpresa®
Tu alegi, noi difuzăm!

Întrunirea cu reprezentanții autorităților publice locale din raionul Telenеști

La 27 noiembrie curent a avut loc întrunirea dintre angajații Reprezentanței teritoriale Bălți a Comisiei Naționale a Pieței Financiare, reprezentanții primăriilor din localitățile raionului Telenеști, precum și șefii serviciilor desconcentrate din teritoriu. Întrunirea a avut drept scop dezvoltarea cooperării în domeniul protejării drepturilor și intereselor consumatorilor de servicii care sunt oferite de participanții pieței financiare nebankare, ridicării gradului de atracție investițională a Republicii Moldova, precum și culturii financiare a consumatorilor de servicii financiare nebankare.

La întrunire au participat primari și reprezentanți a 31 de primării în componența cărora intră 54 de localități. Ulterior, cei prezenți la întrunire vor informa populația despre drepturile și responsabilitățile consumatorilor serviciilor acordate de participanții pieței financiare nebankare (asociații de economii și împrumut, companii de asigurări și societăți pe acțiuni).

La deschiderea întrunirii, președintele raionului Telenеști, Boris Burcă a menționat că desfășurarea unor astfel de întruniri este foarte importantă pentru atragerea investițiilor în dezvoltarea infrastructurii locale și accelerarea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană. „Săptămâna curentă este foarte importantă în contextul vectorului european al Republicii Moldova, “ – a menționat Boris Burcă.

Șeful Reprezentanței teritoriale Bălți a CNPF, Vitalie Nogali i-a salutat pe cei prezenți la eveniment și a comunicat despre importanța transformării pieței financiare nebankare într-un mecanism eficient de atragere a investițiilor în sectorul real al economiei, precum și despre oportunitățile Strategiei de dezvoltare a pieței financiare ne-

bankare pentru perioada 2011-2014 și despre planul de realizare a acestei strategii, punând accent asupra popularizării serviciilor pieței financiare nebankare, referindu-se la protejarea consumatorilor acestor servicii, la ridicarea gradului de cultură a acestora etc.

A fost menționată importanța accesului locuitorilor din zonele rurale la servicii financiare de bază, precum și depunerea economiilor și acordarea de împrumuturi, sprijinirea activităților legale ale membrilor asociațiilor de economii și împrumut în vederea îmbunătățirii condițiilor economice și sociale ale acestora. Totodată, a fost prezentată informația despre ultimele modificări în legislație, inclusiv despre încă o direcție de activitate pentru AEI – posibilitatea prestării serviciilor de intermediere în asigurări, în baza contractului de colaborare, în calitate de agent bancassurance.

În discursul său, Vitalie Nogali a mai menționat că Comisia Națională a Pieței Financiare este organul de stat responsabil pentru implementarea strategiei prezentate mai sus și a exprimat speranța că informația obținută pe parcursul întrunirii va fi utilă în lucrul reprezen-

tanților autorităților publice locale cu locuitorii raionului Telenеști.

La finele discursului cei prezenți i-au adresat șefului Reprezentanței teritoriale Bălți a CNPF întrebări ce țin de activitatea asociațiilor de economii și împrumut din raion (inclusiv a acelor asociații cărora le-au fost retrase licențele pentru desfășurarea activității). S-a discutat despre activitatea societăților pe acțiuni, despre drepturile acționarilor, precum și despre piața de asigurări. La solicitarea celor prezenți, Vitalie Nogali a oferit informții despre reprezentanțe/puncte de realizare ale companiilor de asigurări care au dreptul de a desfășura activitate licențiată pe teritoriul raionului Telenеști și despre importanța sistemului informațional “RCA Data” de evidență a asigurărilor obligatorii de răspundere civilă auto pentru conducătorii auto.

Participanții la întrunire au manifestat un interes deosebit față de activitatea sectorului de microfinanțare. Vitalie Nogali a comunicat: „Fortificarea sectorului de microfinanțare va contribui la susținerea financiară a unităților administrativ-teritoriale, la reducerea sărăciei și la stimularea inițiativei private în Republica Moldova, dezvoltând comerțul, activitățile agricole, sectorul social, meșteșugurile, transportul local și alte ramuri economico-sociale din mediul rural”.

La finalul întrunirii au fost distribuite materiale informative referitor la serviciile pieței financiare nebankare, la protejarea consumatorilor acestor servicii, precum și la ridicarea gradului de cultură al acestora.

Serghei CERVATIUC

Leul moldovenesc a împlinit 20 de ani de la lansare

Leul moldovenesc, de la lansarea căruia s-au împlinit vineri 20 de ani, este una din cele mai stabile valute din regiune. Declarații în acest sens au fost făcute în cadrul unei manifestări, desfășurate la Muzeul Național de Istorie, dedicate aniversării monedei naționale, informează MOLDPRES.

La festivitate au luat parte persoane oficiale din Republica Moldova, ambasadori acreditați la Chișinău, președinți de bănci, pictori și experți în domeniul muzeistic.

„Introducerea monedei naționale la 29 noiembrie 1993 este una din cele mai importante realizări economice, pe plan național și internațional”, se spune în mesajul de felicitare adresat de către președintele Republicii Moldova, Nicolae Timofti. “Deopotrivă cu alte țări din spațiul ex-sovietic, odată cu trecerea la economia de piață, Republica Moldova s-a confruntat cu o hiperinflație ce a pus în pericol stabilitatea sa financiară și însăși existența sa ca stat”, se spune în mesajul șefului statului, prezentat de consilierul președintelui Vladimir Ciobanu. Introducerea leului „a făcut posibilă promovarea de către Banca Națională a unei politici monetare independente”.

„Este semnificativ faptul că leul împlinește 20 de ani în ziua în care la Vilnius a fost parafat Acordul de asociere cu Uniunea Europeană”, a menționat Mircea Snegur, primul președinte al Republicii Moldova.

Decretul semnat de Snegur la 24 noiembrie 1993 a dat curs lansării leului, iar prin decretul din 28 noiembrie autoritățile și-au asumat responsabilitatea pentru acest act. „Introducerea leului moldovenesc ne-a propulsat în rândul țărilor care implementează reforme economice”, a mai spus primul șef al statului.

Primul guvernator al Băncii Naționale a Moldovei, Leonid Talmaci, a apreciat introducerea valutei naționale drept „un act de curaj și responsabilitate”, deși lansarea leului, în opinia acestuia, s-a făcut cu întârziere. „La 1 iulie 1992 eram deja gata să introducem leul, însă unele persoane cu funcții de răspundere s-au opus acestor decizii și a fost nevoie de eforturi mari pentru a introduce leul”, a punctat Leonid Talmaci.

Prima bancnotă, lansată în circulație, a fost cea cu valoarea nominală de 20 de lei, tipărită la imprimeria Franței, iar monedele de 1,5 și 10 lei au fost bătute la monetăria României. În cei 20 de ani leul moldovenesc s-a dovedit a fi una din cele mai stabile valute din regiune, chiar dacă după criza financiară din 1998 s-a devalorizat, deși mult mai puțin decât valutele țărilor afectate de criză, a declarat Leonid Talmaci pentru MOLDPRES.

Pictorul, maestrul Gheorghe Vrabie, autorul schițelor leului moldovenesc a relevat complexitatea aspectelor de creație în procesul de introducere a monedei naționale.

Guvernatorul BNM Dorin Drăguțanu a anunțat că, cu ocazia aniversării a 20 de ani de la introducerea în circulație a monedei naționale, în premieră au fost emise bancnote comemorative cu valoarea nominală de 200 de lei și la fel în premieră bancnotele au semne suplimentare de securitate, cum ar fi microtext, imprimare în relief, imprimare în relief invizibilă și elemente de suprapunere.

Pentru prima oară, Banca Națională a emis două monede comemorative dreptunghiulare, una de aur și una de argint, cu valorile nominale de 200 lei și, respectiv, 100 de lei.

Festivitatea aniversării a inclus, de asemenea, vernisajul unei expoziții de monede comemorative din colecțiile Muzeului Național de Istorie și Băncii Naționale a Moldovei. Tot aici au fost expuse și schițele primelor însemne monetare din Republica Moldova, însoțite de machetele din ghips ce au fost produse de monetării în procesul de batere.

Pașii ce urmează a fi întreprinși pentru implementarea Acordului de Liber Schimb cu UE

După parafarea Acordului de Liber Schimb cu Uniunea Europeană, Republica Moldova ar trebui, în primul rând, să modernizeze cadrul juridic referitor la mediul de afaceri, afirmă viceministrul Economiei, Octavian Calmăc, într-un interviu pentru Radio „Europa Liberă”, informează MOLDPRES.

Trebuie să creăm „un mediu de afaceri prietenos”, adaugă viceministrul. Potrivit acestuia, în al doilea rând, „trebuie să fim preocupați de investitorii străini, să dăm posibilități mai mari, să dăm o stabilitate atât economică, cât și de toate celelalte dimensiuni care sunt așteptate de către investitorii noștri și, sigur, să menținem același ritm în reformele noastre, zi de zi, pe care noi le continuăm”.

Octavian Calmăc a menționat că „Republica Moldova trebuie să continue reformele, modernizarea economică pe care și-a propus-o, schimbarea paradigmei de dezvoltare economică, de la consum spre investiții și multe alte elemente conexe acestui proces”.

Republica Moldova, spune viceministrul, este demult „într-un proces de implementare a acestui Acord, având în vedere că înaintea negocierilor a fost o foaie de parcurs, înaintată de Comisia Europeană pentru Republica Moldova, de a lansa aceste negocieri”.

Viceministrul Calmăc a afirmat că la 12 decembrie va fi lansată o campanie de prezentare publică a Acordului de Liber Schimb cu UE. Ulterior, pe parcursul lunii decembrie și în trimestrul I al anului 2014, vor avea loc o serie de întreveneri tematice, pe domenii precum agricultura, industria, comerțul cu servicii etc.

„Parafarea acordului este un pas important către eventuala semnare a acestuia și punerea în aplicare ulterioară de către toate statele membre ale UE și Republica Moldova”, consideră experții Centrului Analitic Independent Expert-Grup. Totuși, spun ei, „precedentul Ucrainei denotă faptul că parafarea Acordului nu garantează și semnarea acestuia. Într-adevăr, Guvernul Republicii Moldova, în perioada imediat următoare va trebui să facă față mai multor presiuni, atât externe, cât și interne.

„Presiunile externe vin preponderent din partea Federației Ruse prin intermediul pârghiilor economice și eventualului șantaj diplomatic, invocând dependența energetică a Moldovei de această țară. Pe plan intern presiunile vin, în special, din partea opoziției care se declară activ împotriva semnării acestui Acord, precum și a autorităților locale din raioanele unde s-au conturat pe parcursul ultimilor ani anumite tendințe separatiste (Bălți și UTA Gagauz-Yeri)”, apreciază economiștii de la Expert-Grup.

Autoritățile moldovene au anunțat că după ratificare, Acordul va fi pus provizoriu în aplicare, astfel că 80 la sută din prevederile acestuia vor intra imediat în vigoare. Este vorba inclusiv de produsele industriale, perioade de tranziție de până la 7-10 ani fiind stabilite pentru sectorul agricol.

Liberalizarea totală a importurilor de vinuri din Republica Moldova pe piața europeană ar putea intra în vigoare de la 1 ianuarie 2014, până la intrarea în vigoare a Acordului. Parlamentul European ar putea să adopte în luna decembrie decizia privind deschiderea pieței europene pentru vinurile din Moldova, după ce Comisia pentru Comerț Internațional (INTA) a adoptat cu votul a 29 deputați raportul referitor la liberalizarea totală și imediată a importurilor de vin din Republica Moldova în Uniunea Europeană.

„Odată trecută de plenul PE, liberalizarea totală a importurilor de vin din Republica Moldova pe piața unică va intra în vigoare de la 1 ianuarie 2014”, a declarat eurodeputatul Iuliu Winkler.

Experții FMI vor ajuta Moldova să modernizeze administrarea fiscală

Experții FMI vor ajuta la perfecționarea normelor metodologice, aplicate de autoritatea fiscală moldovenească. Potrivit agenției “INFOTAG”, cu referire la Inspectoratul Fiscal Principal de Stat (IFPS), acest subiect a fost discutat în cadrul întrevederii șefului IFPS, Ion Prisăcaru, cu Consilierul general al Fondului Monetar Internațional, Norman Gillanders.

Șeful IFPS, Ion Prisăcaru, a apreciat înalt cooperarea cu FMI și a menționat că proiectele noilor structuri organizatorice ale IFPS și IFS Chișinău sunt în etapa finală de modificare, dorindu-se deja aprobarea acestora de către guvern.

Ion Prisăcaru a relevat importanța sprijinului oferit de către experții FMI pentru perfecționarea sistemului administrării fiscale din Moldova.

Norman Gillanders a menționat că Oficiul central al FMI va continua să acorde suportul necesar organului fiscal din Moldova.

În cadrul misiunii FMI, care se află în Moldova din 27 noiembrie până în 6 decembrie, Norman Gillanders va oferi asistență tehnică în domeniul politicii fiscale și monitorizarea stadiului implementării recomandărilor formulate de experții Misiunii anterioare a FMI.

Întreprinderile mici și mijlocii din R. Moldova – motorul economiei sau ultimul vagon?

Au avut un vis, o idee, dar nu întotdeauna dispuneau de resurse financiare pentru ca visul să devină realitate. Fie că au împrumutat, fie că au apelat la proiecte sau granturi naționale și din afara țării, fie că au muncit ani buni peste hotare, cu greu, dar și cu insistență, au reușit să-și vadă visul împlinit. Însă, odată pusă afacerea pe roate, nu înseamnă că greutățile au luat sfârșit.

În Uniunea Europeană, întreprinderile Mici și Mijlocii sunt considerate motorul economiei. În R. Moldova, IMM dețin 98% din economie. Cum se descurcă și cum rezistă întreprinzătorii din R. Moldova? Am vorbit cu mai mulți antreprenori, invitați și premiați în cadrul Conferinței Internaționale a Întreprinderilor Mici și Mijlocii “Competențe, Competitivitate, Creștere”. Evenimentul a avut loc în contextul Săptămânii IMM-urilor, ce se aliniază la inițiativa europeană de a marca în perioada 25-30 noiembrie 2013 Săptămâna Europeană a IMM-urilor. Campania la nivelul Uniunii Europene se desfășoară sub genericul “Încurajarea unei Europe a întreprinderilor”, evenimente similare derulându-se în peste 37 de țări.

Prezent la eveniment, premierul Iurie Leancă a explicat că statul trebuie să-și reducă rolul pe care îl joacă în economie și să lase sectorul privat să se dezvolte. “Un stat aflat în tranziție nu este nici cel mai bun proprietar, nici cel mai bun manager. Obiectivul nostru este să adoptăm reguli mai clare și mai simple”, a menționat premierul, precizând că Guvernul a aprobat Foaia de parcurs în vederea eliminării constrângerilor în calea mediului de afaceri.

“VREM CA STATUL SĂ AIBĂ MAI MULTĂ ÎNCREDERE ÎN NOI”

Ștefan Ocară, antreprenor din Mărinici, Nisporeni, de câțiva ani îngrijește și cultivă o plantație de agriș împreună cu familia. Ca să poată porni afacerea, a beneficiat și de Programul PARE 1+1. Deși se confruntă cu multe dificultăți, nu renunță la afacere, dar se gândește să se orienteze spre alte culturi, așa cum pe piața din R. Moldova au apărut mai mulți producători de agriș. “Din păcate, ne descurcăm cam greu, dar continuăm să mergem înainte. Am venit la seminar să vedem care mai sunt noutățile. Deși am o vârstă mai înaintată, vreau să las ceva copiiilor, nepoților. Problema principală este birocrația, se cer multe acte de prisos și am vrea ca autoritățile să ne ofere un pic de încredere. Am mai vrea și taxe mai mici și mai multe oportunități de dezvoltare. Primăvara trecută am fost în România, am vizitat mai multe companii agricole. Ei sunt mult mai departe decât noi, sub mai multe aspecte. Noi avem nevoie de mult timp să-i ajungem din urmă. Am văzut lucruri foarte diferite în agricultura din Europa”, a explicat Ștefan Ocară.

Și Svetlana Stîș, o întreprinzătoare din Ștefan-Vodă, care confecționează haine, susține că taxele împovăraătoare constituie una din cele mai stringente probleme și ar avea nevoie de mai multă susținere din partea statului.

Șirul lacunelor a fost completat și de Eleonora Graur, președinta Consiliului Raional Rezina. În Rezina activează un incubator de afaceri care oferă spațiu pentru 8000 de agenți economici, ce oferă diverse servicii, de la confecționarea geamurilor și a mobilei, la servicii de internet, contabilitate sau confecționare a îmbrăcăminții. Eleonora Graur a accentuat lipsa infrastructurii necesare dezvoltării economice, modificarea frecvență a legislației, lipsa forței calificate de muncă, rata înaltă a dobânzii la credite, accesul scăzut la investiții străine etc.

Ute Sonnen, coordonatoarea Programului SES (Serviciul Experților Seniori) din Germania, are numai cuvinte de laudă pentru antreprenorii noștri. “Au idei bune, nu se lasă bătuti și își continuă drumul. Astfel că apar tot mai multe întreprinderi cu produse bune pe piață. Experții noștri vin cu sfaturi și soluții individuale pentru cei care beneficiază de proiectul nostru. IMM sunt foarte importante pentru economia unei țări. În Germania aceasta este foarte vizibil”, a precizat Ute Sonnen.

“Putem spune cu siguranță că sectorul IMM din RM, asemenea sectorului IMM din toată Europa, este motorul de dezvoltare al economiei, contribuind esențial la dezvoltarea economică, creând oportunități de angajare. Avem de lucru pentru dezvoltarea acestui sector, care, cu regret, în ultimii 5 ani este în stagnare, ceea ce înseamnă că numărul de angajați nu crește. Sectorul IMM creează peste 60% din locurile de muncă. Avem de muncit foarte mult la cifra de afaceri, la venitul companiilor. IMM ocupă o pondere de 98% din economie, dar la capitolul cifra de afaceri avem doar 30%. Ceea ce înseamnă că microîntreprinderile sunt cele mai frecvente. De aceea, avem nevoie de programe de suport, de ghidare, asistență și instruire pentru companiile mici. Companiile sunt conștiente că pentru o creștere au nevoie de echipamente și utilaje moderne, dar acestea costă și revenim la același punct sensibil – accesul la finanțare”, a explicat Iulia Iabanji, directoarea Organizației pentru Dezvoltarea Întreprinderilor Mici și Mijlocii (ODIMM).

FOAIA DE PARCURS A COMPETITIVITĂȚII – O SOLUȚIE PENTRU IMM

La rândul său, ministrul Economiei, Valeriu Lazăr, consideră că piața internă mică a R. Moldova este o problemă pentru competitivitatea economică, problemă ce se va rezolva odată cu parafarea și semnarea Acordului de Asociere cu Uniunea Europeană, amintind din nou de importanța Foii de parcurs a competitivității.

Foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității în Republica Moldova, elaborată de Ministerul Economiei, a fost aprobată la 27 noiembrie de către Executiv. Documentul reprezintă un răspuns la realitățile condiționate de ZLSAC pentru mediul de afaceri, așa încât instituirea acesteia să producă un impact pozitiv asupra performanțelor economice ale țării, dar și asupra societății în ansamblu.

Potrivit lui Valeriu Lazăr, Foaia de parcurs este o strategie de conformare la realitățile de după intrarea în vigoare a Acordului de creare a Zonei de Comerț Liber Aprofundat și Cuprinzător cu Uniunea Europeană, acord care va determina mai multe transformări de natură economică. Totodată, ministrul Economiei a precizat că acest document nu vine să substituie documentele de politici existente, ci să prioritizeze acțiunile ce urmează a fi întreprinse pentru creșterea competitivității economiei Republicii Moldova, o prioritate pentru valorificarea pe deplin a oportunităților odată cu crearea ZLSAC.

Printre constrângerile și problemele identificate în Foaia de parcurs se numără deficitul de investiții generat de eficiența joasă a instituțiilor și costurile determinate de calitatea serviciilor publice acordate agenților economici, de cadrul legal și de reglementare, disponibilitatea și competențele forței de muncă etc. De asemenea, documentul pune accentul pe intervenții de politici care pot îmbunătăți situația pe termen scurt și mediu, ținând seama și subsectoare concrete, printre care resursele umane, accesul la finanțe, infrastructura transportului și energetică, infrastructura calității, societatea informațională, facilitarea comerțului, politica și administrarea fiscală, inovațiile și transferul tehnologic, concurența.

Pentru a depăși aceste constrângeri, Foaia de parcurs pentru ameliorarea competitivității propune o serie de intervenții de politici, grupate într-o matrice, și o listă cu circa 300 de acte legislative europene ce urmează a fi transpuse pentru implementarea Acordului de asociere și a ZLSAC. În vederea implementării acțiunilor propuse de Ministerul Economiei, urmează, timp de două luni, să fie creat un Consiliu al competitivității, care să reprezinte, pe baze paritare, autoritățile publice și mediul de afaceri.

Conform documentului, competitivitatea urmează să fie considerată atât la nivel macro, cât și la nivel de întreprindere, astfel permițând piețelor locale să reziste la presiunile concurențiale adiționale din partea producătorilor UE și va permite producătorilor autohtoni să găsească sau să extindă piețe noi în UE, exploatarea avantajelor competitive ale Republicii Moldova. Aceasta poate deschide oportunități economice mai mari pentru agenții economici autohtoni și populație, va contribui la sporirea veniturilor acestora și va stimula eforturile statului în continuarea și diversificarea reformelor.

Cristina MIRON

Telefonul de încredere

Telefonul de încredere a fost creat în scopul conlucrării mai eficiente cu societatea civilă în direcția prevenirii cauzelor de abuz în serviciu comise anterior sau în prezent de către angajații **Comisiei Naționale a Pieței Financiare**, precum și de către participanții profesioniști la piața valorilor mobiliare, la piața asigurărilor și sectorul plasamente colective și microfinanțare. Examinarea mesajelor și luarea măsurilor, în conformitate cu Legislația Republicii Moldova, sunt garantate.

Telefonul de încredere: (+373 22) 859-405. E-mail: info@cnpf.md

Aviz CNPF

Întru asigurarea respectării prevederilor art.6 din Legea nr.192-XIV din 12.11.1998 „Privind Comisia Națională a Pieței Financiare”, Comisia Națională a Pieței Financiare comunică rechizitele bancare pe care urmează să fie transferate taxele și plățile regulatorii de funcționare:

Cod fiscal 1007601001293; BC “Victoriabank” SA Filiala nr.11; Codul băncii VICBMD2X883; Cont bancar 2251311138

ASIGURĂRILE ÎN ȘTIRI

Aureliu Colenco: “UAM va contribui la apropierea legislației în domeniul asigurărilor de norme europene”

Noul președinte al Uniunii Asigurătorilor din Moldova (UAM), Aureliu Colenco susține că una dintre prioritățile instituției va fi apropierea cadrului legislativ în domeniul asigurărilor de norme europene.

“De asemenea, ne propunem să atragem mai mulți jucători de pe piața de asigurări din Republica Moldova în calitate de membri ai UAM. Pe această cale lansez un apel către companiile de asigurări pentru a analiza posibilitatea aderării în calitate de membri ai UAM. Pe parcurs, companiile membre vor avea posibilitatea să se convingă că suntem o instituție preocupată de bunăstarea pieței, în general, și de cea a tuturor membrilor, în particular”, a subliniat Colenco.

Aureliu Colenco a declarat că o altă prioritate pentru activitatea UAM este mărirea staff-ului Uniunii.

Întrebat în ce măsură îi este cunoscut domeniul asigurărilor, Colenco a declarat că pe parcursul mai multor ani a activat în calitate de Președinte al Curții de Apel Economice din Republica Moldova, astfel fiind pus în situația de a analiza mii de cauze, inclusiv și din domeniul asigurărilor.

Aureliu Colenco a fost ales în calitate de președinte al Uniunii Asigurătorilor din Moldova (UAM) la 15 noiembrie curent cu votul favorabil a 5 din cele 6 companii care dețin aproximativ 70% din piața de asigurări din Republica Moldova.

UAM a fost constituit în octombrie 2008. În prezent, șapte companii de asigurări sunt membre: ASITO, DONARIS-Group, GRAWE CARAT, KLASSIKA Asigurări, MOLDASIG, MOLDCARGO și VICTORIA Asigurări.

„Expert-Grup”: Economia continuă să se recupereze, însă nu suficient de rapid

Indicele Compozit Anticipator (ICA) își continuă trendul ascendent conturat pe parcursul acestui an, nivelul de 96,9 de puncte în septembrie a fost urmat de 98,9 la sută în octombrie, semn că economia continuă să se recupereze, potrivit publicației „Realitatea Economică”, editată de Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”, informează MOLDPRES.

„Totuși, față de recuperarea din 2010, tendința este una mult mai lentă și mai volatilă, fapt ce denotă persistența mai multor riscuri, atât externe, cât și interne, care frânează creșterea și dezvoltarea economică”, consideră economiștii de la „Expert-Grup”.

Potrivit acestora, „recuperarea nu este una inclusivă, fiind repartizată neuniform între sectoarele economice. Deși volumul producției industriale a crescut, în ianuarie-septembrie 2013, cu 6,3%, ramurile care asigură circa o treime din valoarea adăugată brută a sectorului au rămas în declin față de anul precedent”.

Ministerul Economiei, Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială ș-au revizuit prognoza pentru anul 2014 la 5,5 la sută, după creșterea cu 4,9 la sută în primul semestru. Recent și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare a îmbunătățit prognoza de creștere economică a Republicii Moldova pentru anul 2013 la 3,5%, de la 2,5% cât prognoza în luna mai. Previzunile BERD în ultimii ani au fost cele mai pesimiste comparativ cu alte instituții financiare internaționale. Cel mai optimist este Institutul Național de Cercetări în Economie, care anticipează o creștere cu 6,5 a economiei în acest an.

INDICE DE ABONAMENT:

Moldpres: 67770

Posta Moldovei: PM21700

EDITOR: CAPITAL MARKET Î.S.

Nr. de înregistrare:

1003600114204, 27 octombrie 2003

FONDATOR: COMISIA NAȚIONALĂ

A PIEȚEI FINANCIARE

CONSILIUL DE ADMINISTRAȚIE:

Președinte: Iurie FILIP,

Elena VASILACHE, Eugeniu VIȚU,

Zoia TULBURE, Nadejda FILIP.

REDACTOR-ȘEF:

Ghenadie TUDOREANU

Tel.: /373 22/ 229-445

REDACTOR-ȘEF ADJUNCT:

Tatiana SOLONARI

Tel.: /373 22/ 229-335

Recepționarea anunțurilor și rapoartelor

anuale: capital@market.md, ziarulcm@gmail.com

TEL.: /373 22/ 22-12-87, 22-77-58

FAX: /373 22/ 22-05-03

ADRESA REDACȚIEI:

Str. Vasile Alecsandri, 115

(Colț cu bd. Ștefan cel Mare)

CONT BANCAR: 225139437,

c/f 1003600114204,

BC “Eximbank - Gruppo Veneto Banca”, SA.,

fil.11, Chișinău, BIC EXMMMD22436

În ziar au fost utilizate știrile agenției

«Moldpres» și «InfoMarket»

Articolele marcate cu semnul ■ reprezintă publicitate.

Orice articol publicat în “Capital Market” reflectă punctul

de vedere al semnatului, care nu neapărat coincide

cu cel al redacției. Republicarea textelor și imaginilor se

permite doar cu acordul scris al publicației.

Tipar: Tipografia PRAG 3

Comisia Națională a Pieței Financiare

BULETIN TRIMESTRIAL

TRIMESTRUL III - 2013

PIAȚA FINANCIARĂ NEBANCARĂ

1. EVOLUȚIA PIEȚEI VALORILOR MOBILIARE CORPORATIVE

1.1. PIAȚA PRIMARĂ

1.1.1 Emisiuni efectuate la înființarea societăților pe acțiuni și emisiuni suplimentare de valori mobiliare

Pe parcursul lunilor ianuarie-septembrie 2013 în Registrul de stat al valorilor mobiliare (RSVM), ținut de către Comisia Națională a Pieței Financiare (CNPF), au fost înregistrate 53 emisiuni de valori mobiliare în valoare de 816,28 mil. lei (*Diagrama nr. 1*).

Volumul emisiunilor s-a majorat cu 22,88 mil. lei sau cu 3% față de perioada similară a anului precedent, totodată volumul emisiunilor suplimentare s-a majorat cu 58% (*Tabelul nr. 1*).

Volumul total al emisiunilor de valori mobiliare efectuate pe parcursul trimestrului III 2013 a constituit 170,55 mil. lei și s-a micșorat cu 44,79 mil. lei față de aceeași perioadă a anului 2012 (*Tabelul nr. 2*).

În ianuarie-septembrie 2013 din RSVM au fost excluse valorile mobiliare ale 28 societăți pe acțiuni, dintre care: valorile mobiliare ale 11 societăți pe acțiuni în legătură cu lichidarea și valorile mobiliare la 17 societăți pe acțiuni în legătură cu reorganizarea prin fuziune ori transformare (*Tabelul nr. 3*).

În ianuarie-septembrie 2013 au fost eliberate 41 autorizații de reorganizare a societăților pe acțiuni, inclusiv: prin transformare în societăți cu răspundere limitată – 3 autorizații, prin dezmembrare – 8 autorizații și prin fuziune – 30 autorizații.

Tabelul nr. 1. Emisiuni de valori mobiliare în ianuarie-septembrie 2009-2013

Tipul emisiunii	2009	2010	2011	2012	2013	2013 față de 2012, modificare absolută
Numărul emisiunilor efectuate la înființarea societăților pe acțiuni	12	4	11	13	6	-7
Volumul emisiunilor efectuate la înființarea societăților pe acțiuni (mil. lei)	5,39	5,23	23,49	277,56	0,34	-277,22
Numărul emisiunilor suplimentare de acțiuni	101	54	96	79	47	-32
Volumul emisiunilor suplimentare de acțiuni (mil. lei)	231,61	578,17	692,42	515,84	815,94	+300,10
Total emisiuni de valori mobiliare (mil. lei)	237,00	583,40	715,91	793,40	816,28	+22,88

Tabelul nr. 2. Emisiuni de valori mobiliare, trimestrul III 2009-2013

Tipul emisiunii	2009	2010	2011	2012	2013	2013 față de 2012, modificare absolută
Numărul emisiunilor efectuate la înființarea societăților pe acțiuni	3	-	4	4	1	-3
Volumul emisiunilor efectuate la înființarea societăților pe acțiuni (mil. lei)	2,61	-	0,41	118,41	0,05	-118,36
Numărul emisiunilor suplimentare de acțiuni	28	24	34	18	16	-2
Volumul emisiunilor suplimentare de acțiuni (mil. lei)	38,33	463,63	212,98	96,93	170,50	+73,57
Total emisiuni de valori mobiliare (mil. lei)	40,94	463,63	213,39	215,34	170,55	-44,79

Tabelul nr. 3. Excluderea valorilor mobiliare din Registrul de Stat al Valorilor Mobiliare în ianuarie-septembrie 2009-2013

Indicatori	2009	2010	2011	2012	2013
Numărul înregistrărilor în RSVM în legătură cu reorganizarea societăților pe acțiuni	14	3	6	1	17
Numărul înregistrărilor în RSVM în legătură cu lichidarea societăților pe acțiuni	29	26	20	12	11

Tabelul nr. 4. Investiții străine pe piața primară a valorilor mobiliare în ianuarie-septembrie 2009-2013

Indicatori	2009	2010	2011	2012	2013	2013 față de 2012, %
Investiții străine atrase prin intermediul emisiunilor de valori mobiliare, mil. lei	70,82	328,10	335,38	294,65	440,83	149,6
Ponderea investițiilor străine în totalul investițiilor atrase prin intermediul emisiunilor de valori mobiliare, %	29,9	56,2	46,8	37,2	54,0	-

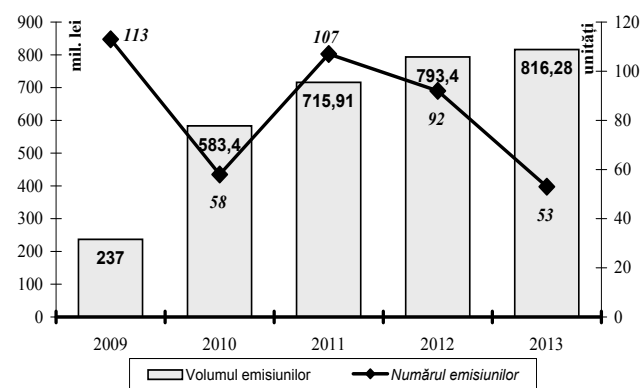
Tabelul nr. 5. Piața secundară în ianuarie-septembrie 2009-2013

Indicator	2009	2010	2011	2012	2013	2013 față de 2012, %
Piața bursieră						
Numărul de tranzacții (unități)	1183	1986	1543	1491	946	63,4
Volumul tranzacțiilor (mil. lei)	126,84	195,17	182,50	535,12	519,40	97,1
Piața extrabursieră						
Numărul de tranzacții (unități)	3575	2115	2494	1718	2159	125,7
Volumul tranzacțiilor (mil. lei)	396,27	189,52	1615,50	404,77	725,35	179,2
Total piața secundară						
Numărul de tranzacții (unități)	4758	4101	4037	3209	3105	96,8
Volumul tranzacțiilor (mil. lei)	523,11	384,69	1798,00	939,89	1244,75	132,4

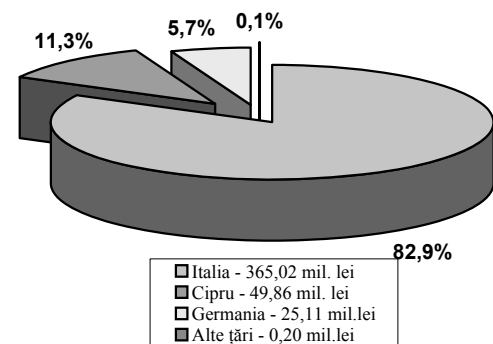
Tabelul nr. 6. Tranzacțiile efectuate cu valorile mobiliare emise de către societățile pe acțiuni incluse în listingul Bursei de Valori a Moldovei, ianuarie-septembrie 2013

Denumirea emitentului	Codul ISIN	Nr. de acțiuni tranzacționate, unități	Volumul tranzacțiilor, lei	Prețul de piață al unei acțiuni, lei	Valoarea nominală, lei	Ponderea acțiunilor tranzacționate în totalul acțiunilor emise, %	Nr. de tranzacții	Nivel de cota-re
Tranzacții efectuate prin mecanismul pieței interactive								
BC "BANCA DE ECONOMII" S. A	MD14BECM1002	38856	543984	14	5	0,166	1	I
BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	MD14AGIB1008	250	256250	1025	200	0,024	1	I
BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	MD14AGIB1008	45715	45715000	1000	200	4,406	3	I
BC "MOLDINDCONBANK" SA	MD14IMICB1008	4548	318360	70	100	0,092	2	I
BC "VICTORIABANK" S.A.	MD14VCTB1004	5000	135000	27	10	0,020	2	I
BC "MOLDINDCONBANK" SA	MD14IMICB1008	300	24000	80	100	0,006	2	I
Total		94669	46992594				11	
Licitație cu strigare								
SA "FLOAREA SOARELUI"	MD14FLAU1001	7000	350000	50	20	0,945	1	II
SA „FLOAREA SOARELUI"	MD14FLAU1001	500	25000	50	20	0,067	1	II
Total		7500	375000				2	
Total general		102169	470367594				13	

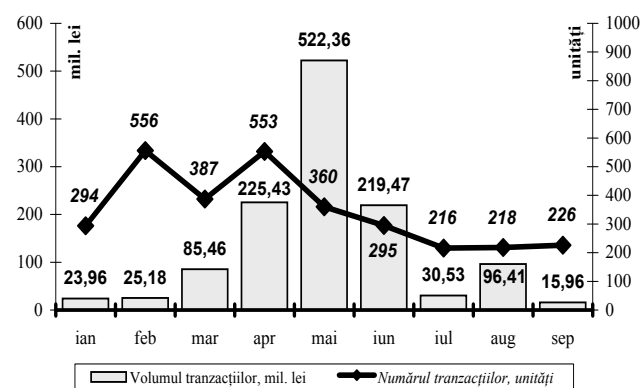
Diagrama nr. 1. Emisiuni de valori mobiliare în ianuarie-septembrie 2012-2013

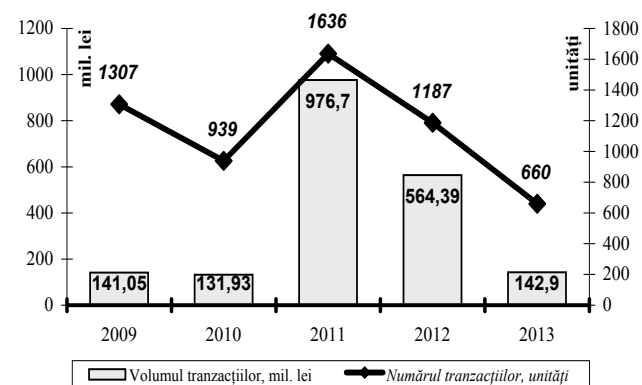
Diagrama nr. 2. Structura investițiilor străine atrase prin intermediul emisiunilor de acțiuni după originea investitorilor străini în ianuarie-septembrie 2012-2013

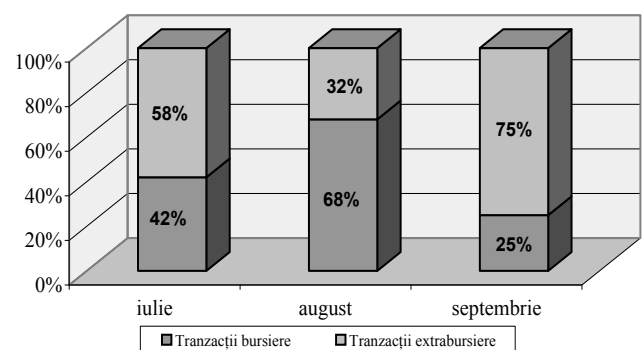
Diagrama nr. 3. Evoluția lunară a tranzacțiilor pe piața secundară, ianuarie-septembrie 2012-2013

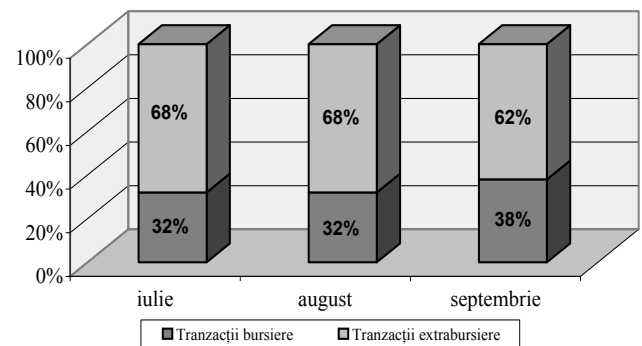
Diagrama nr. 4. Tranzacții pe piața secundară, trimestrul III 2009-2013

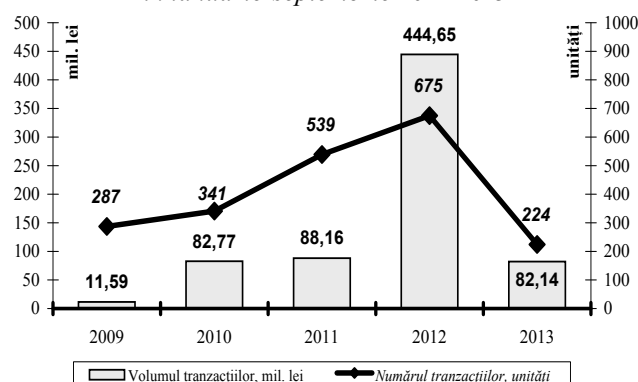
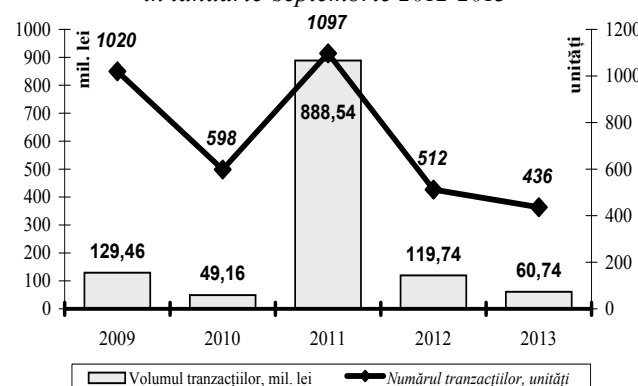
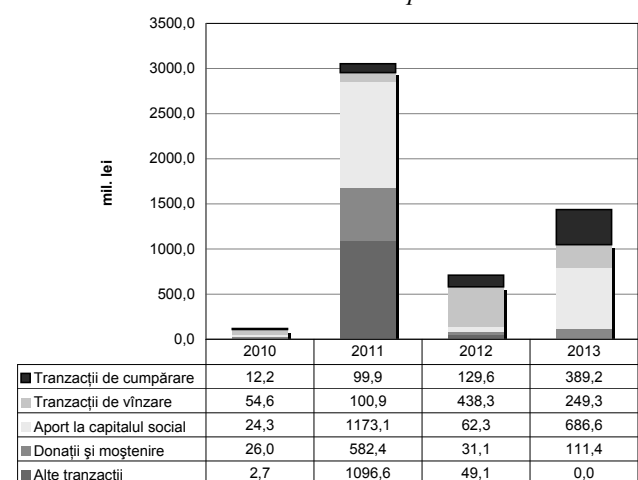

Diagrama nr. 5. Structura tranzacțiilor pe piața secundară pentru trimestrul III 2013 (după volumul tranzacțiilor)

Diagrama nr. 6. Dinamica structurii tranzacțiilor pe piața secundară în trimestrul III 2013 (după numărul tranzacțiilor)

**Diagrama nr. 7. Tranzacții bursiere
în ianuarie-septembrie 2012-2013****Diagrama nr. 8. Tranzacții extrabursiere
în ianuarie-septembrie 2012-2013****Diagrama nr. 9. Structura tranzacțiilor cu participarea
investitorilor străini în ianuarie-septembrie 2012-2013**

În perioada de referință segmentul extrabursier predomină atât după volumul tranzacțiilor cât și după numărul acestora (Diagrama nr. 5, 6).

1.2.2 Tranzacții bursiere

Pe parcursul trimestrului III 2013 pe piața bursieră au fost efectuate 224 tranzacții, sau de 3 ori mai puțin decât în perioada similară a anului 2012. În perioada de referință volumul tranzacțiilor bursiere a constituit 82,14 mil. lei sau de 5,5 ori mai puțin decât în aceeași perioadă a anului precedent (Diagrama nr. 7).

În lunile ianuarie-septembrie 2013 cu valorile mobiliare ale societăților pe acțiuni incluse în listingul bursier au fost efectuate 13 tranzacții în volum total de 470,37 mil. lei (Tabelul nr. 6).

1.2.3 Tranzacții extrabursiere

Pe parcursul trimestrului III 2013 pe segmentul extrabursier au fost efectuate 436 tranzacții în volum de 60,74 mil. lei. Numărul total al valorilor mobiliare tranzacționate se cifrează la 18,6 mil. unități. Comparativ cu trimestrul III 2012 volumul tranzacțiilor extrabursiere s-a micșorat circa de 2 ori (Diagrama nr. 8).

1.2.4 Tranzacții cu participarea investitorilor străini

În ianuarie-septembrie 2013 pe piața secundară a valorilor mobiliare au fost înregistrate tranzacții cu participarea investitorilor străini în volum total de 1436,5 mil. lei, sau de 2 ori mai mare față de aceeași perioadă a anului precedent. În structura tranzacțiilor cu participarea investitorilor străini ponderea maximă revine tranzacțiilor de aport la capital social – 686,6 mil. lei sau 47%. Tranzacțiile de cumpărare constituie 389,2 mil. lei sau 27% din total și depășesc cu 139,9 mil lei volumul tranzacțiilor de vânzare (Diagrama nr. 9).

Dinamica structurii tranzacțiilor cu participarea nerezidenților în trimestrul III 2010-2013 este prezentată în Tabelul nr. 7.

**Tabelul nr. 7. Structura tranzacțiilor efectuate cu participarea
investitorilor străini în trimestrul III (2010-2013), mil. lei**

Tipul tranzacției	2010	2011	2012	2013
Cumpărări	1,00	0,30	116,37	75,84
Vânzări	0,95	2,70	430,49	65,93
Aport la capitalul social	19,19	548,61	0,27	3,59
Moșteniri și donații	2,46	8,51	20,42	-
Alte tranzacții	2,21	7,17	-	-
TOTAL	25,81	567,29	567,55	145,36

2. ACTIVITATEA PARTICIPANȚILOR PROFESIONIȘTI LA PIAȚA VALORILOR MOBILIARE CORPORATIVE

2.1. ACTIVITATEA BURSIERĂ

Bursa de Valori a Moldovei (BVM) pe parcursul trimestrului III 2013 a desfășurat pe piața valorilor mobiliare activitatea bursieră ca activitate de bază cu activități conexe de clearing și decontare și de consulting

La finele trimestrului III 2013 BVM a asigurat suficiența capitalului propriu (1,0 mil. lei) și normativul fondului de garanție (30% din capitalul propriu minim), mijloacele acestuia fiind plasate în depozite bancare.

2.2. DEPOZITARUL NAȚIONAL DE VALORI MOBILIARE

Depozitarul Național de Valori Mobiliare (DNVM) în trimestrul III 2013, conform licenței deținute, a desfășurat pe piața valorilor mobiliare activitatea de depozitar central de valori mobiliare, care îi acordă dreptul de a desfășura activitățile de depozitare, de clearing și decontare, de ținere a registrului ca activități de bază și activitatea de consulting ca activitate conexă.

La finele perioadei de raportare capitalul propriu al DNVM a constituit 810,7 mii lei, față de normativul de suficiență a capitalului propriu de 700 mii lei.

2.3. COMPANIILE DE BROKERI ȘI DEALERI

Conform situației la finele trimestrului III 2013, pe piața valorilor mobiliare au activat în baza licențelor pentru dreptul de a desfășura activitate profesionistă pe piața valorilor mobiliare 22 companii de brokeri/dealeri, inclusiv 11 bănci comerciale.

Pe parcursul trimestrului III 2013 prin intermediul brokerilor/dealerilor nebancari au fost efectuate 377 tranzacții în valoare totală de 115,17 mln. lei. Față de rezultatele obținute în trim. III 2012 valoarea totală s-a micșorat cu 112,43 mln. lei, iar numărul de tranzacții efectuate prin intermediul acestora a crescut cu 830 tranzacții.

Companiile de brokeri nebancari au respectat cerințele de licențiere privind normativul capitalului propriu minim stabilit de legislația în vigoare. Astfel, mărimea consolidată a capitalului propriu constituie 35,03 mln. lei.

Valoarea totală a fondului de garanție constituie 2,31 mln. lei. Totodată, de către toate companiile de brokeri/dealeri nebancari au fost respectate cerințele față de mărimea fondului de garanție în valoare de 120 mii lei pentru participanții profesioniști care desfășoară activitate de bază de brokeraj și 240 mii lei pentru participanții profesioniști care desfășoară activitate de bază de dealer, acesta fiind format la 9 companii din mijloace bănești plasate în depozite bancare și la două companii, din valori mobiliare de stat.

Volumul total al tranzacțiilor înregistrate prin intermediul băncilor comerciale în calitate de brokeri/dealeri în trimestrul III 2013 constituie 49,11 mln. lei. Comparativ cu trimestrul III 2012 volumul tranzacțiilor efectuate prin intermediul băncilor comerciale s-a micșorat cu 546,43 mln. lei.

În perioada de gestiune de către brokerii/dealerii bancari au fost efectuate doar tranzacții de vânzare-cumpărare pe piața interactivă în valoare de 49,10 mln. lei.

2.4. REGISTRATORII INDEPENDENȚI

La finele trimestrului III 2013, pe piața valorilor mobiliare a Republicii Moldova, au prestat servicii de ținere a registrului deținătorilor de valori mobiliare 11 registratori independenți, în baza licențelor acordate de CNPF pentru dreptul de a desfășura activitatea profesionistă pe piața valorilor mobiliare, precum și 2 emitenți cu dreptul de a ține registrul deținătorilor valorilor mobiliare de sine stătător.

Cerințele obligatorii față de capitalul propriu minim pentru desfășurarea activității de ținere a registrului și fondul de garanție au fost respectate de toți registratorii independenți.

În trimestrul III 2013 registratorii independenți au obținut profit net total în mărime de 1,42 mln. lei sau cu 338,75 mii lei mai mult față de trimestrul III 2012.

2.5. FONDURILE DE INVESTIȚII

La finele trimestrului III 2013 se aflau în procedură de lichidare forțată 9 fonduri de investiții și în procedură de lichidare benevolă alte 9 fonduri de investiții, inclusiv Fondul de Investiții Nemutual Nespecializat „Viitorul Tău” S.A. la care a fost redeschisă procedura de lichidare prin decizia instanței de judecată.

Fondurile de investiții „MCI-Fond” S.A., „Zodiac-Invest” S.A., „Papyrus-Invest” S.A. și „BSV-Invest” S.A. în continuare au distribuit mijloace bănești către acționari prin intermediul filialelor și reprezentanțelor B.C. „Energbank” S.A.. De asemenea continuă distribuirea mijloacelor bănești inclusiv și a mijloacelor bănești suplimentare către acționarii Fondului de Investiții „Viitorul Tău”, prin intermediul filialelor și reprezentanțelor B.C. „Moldindconbank” S.A..

În conturile bancare ale fondurilor de investiții supuse lichidării în mod forțat sunt acumulate – 23,37 mil. lei (inclusiv 22,35 mil. lei plasate la B.C. „Investprivatbank” S.A.) iar în conturile bancare ale fondurilor de investiții care se află în proces de lichidare din proprie inițiativă – 199,17 mil. lei (inclusiv 162,82 mil. lei plasate la B.C. „Investprivatbank” S.A.), rezultate din înstrăinarea pachetelor de acțiuni și părților sociale din portofoliile fondurilor de investiții, suma dividendelor neachitate și plasării acestor bani la conturile de depozit în băncile comerciale

2.6. ADMINISTRATORII FIDUCIARI

La 30.09.2013 în Registrul participanților profesioniști la piața financiară nebankară sunt înregistrați 7 administratori fiduciari, din care:

– activitatea C.F. „Europa-Trust” S.A. și C.F. „Econ-Renaștere” S.A. rămâne suspendată până la restabilirea completă a informației din registrele clienților deținătorului nominal, fiind axată pe restabilirea bazei de date a clienților companiei conform hotărârilor CNVM nr. 30/8 din 25.05.2006 și nr. 63/6 din 23.11.2006;

– AF „Mobiastrust” S.A. și C.F. „A Feroviarilor” S.A., se află în procedura de lichidare a genului de activitate profesionistă.

– C.F. „Colaborare” S.A., se afla în proces de lichidare forțată a participantului profesionist.

Din rapoartele specializate prezentate de către companiile fiduciare „F.O.N.D. – A.F. „S.A., „Europa – Trust” S.A., „Codru” S.A. și „Econ-Renaștere” S.A. se constată că la data de 30.09.2013 acestea aveau deschise 381 954 conturi fiduciare, iar portofoliul gestionat includea 625 pachete de acțiuni ale societăților pe acțiuni și părți sociale ale societăților cu răspundere limitată.

Valoarea consolidată a investițiilor financiare a companiilor fiduciare la sfârșitul perioadei de gestiune a constituit 130,45 mil. lei. În structura investițiilor financiare consolidate ale companiilor fiduciare la finele trim. III 2013, investițiile fondatorilor administrării constituie 95,4% (124,47 mil. lei), celelalte 4,6% (5,98 mil. lei) revin investițiilor proprii ale companiilor fiduciare.

Rezultatul activității investiționale a companiilor analizate a însumat o valoare totală de 908,4 mii lei, din care fondatorilor administrării le revin 775,3 mii lei, iar administratorilor fiduciari 133,1 mii lei.

În trimestrul III 2013, doar 3 companii fiduciare au obținut profit în valoare totală de 141,6 mii lei, iar una a înregistrat pierderi în valoare de 18,5 mii lei.

2.7. COMPANIILE DE ESTIMARE A VALORILOR MOBILIARE ȘI A ACTIVELORE CE SE REFERĂ LA ELE

Pe parcursul trimestrului III 2013 pe piața valorilor mobiliare au activat 5 companii de estimare a valorilor mobiliare și a activelor ce se referă la ele: „Bartol-Consulting” S.A., „ICF-Consulting-Service” S.A., A.R.E. „Estimator-VM” S.A., „Finactiv-Consulting” S.A. și „Evaestim” S.A. (în continuare – companii de estimare).

Conform dărilor de seamă prezentate la CNPF, companiile de estimare în perioada nominalizată au prestat 10 servicii de estimare a valorilor mobiliare (cu 12 servicii mai puțin decât în aceeași perioadă a anului 2012) în baza a 4 contracte încheiate în trim. III și restul serviciilor au fost prestate în baza contractelor încheiate anterior.

S.A., „Finactiv-Consulting” S.A., A.R.E. „Estimator-VM” S.A. au înregistrat rezultate financiare negative.

Toate 5 companii de estimare au respectat cerințele față de mărimea minimă a capitalului propriu stabilită de legislație (200 mii lei) și cerințele față de fondul de garanție (60 mii lei), precum și dispun în statele sale de persoane suficiente ce dețin atestate de calificare. La toate companiile de estimare mijloacele fondului de garanție sunt plasate în depozite bancare.

2.8. PARTICIPANȚII PROFESIONIȘTI CARE PRESTEAZĂ SERVICII DE CONSULTING INVESTIȚIONAL ȘI DE CONSULTING

În trimestrul III 2013 pe piața valorilor mobiliare, în baza licențelor acordate pentru dreptul de a desfășura activitate de bază – de dealer, de broker, de ținere a registrului, bursieră, de estimare a valorilor mobiliare și a activelor ce se referă la ele sau de administrare fiduciară a investițiilor, 46 dețin dreptul de a presta servicii de consulting investițional și consulting, respectiv, 27 și 19 participanți profesioniști.

Pe parcursul acestei perioade participanții profesioniști în cauză au prestat servicii de consulting investițional în valoare totală de 136,79 mii lei, înregistrându-se o diminuare față de aceeași perioadă a anului precedent cu 44,8% sau cu 110,91 mii lei și servicii de consulting în valoare totală de 157,23 mii lei, înregistrându-se o majorare cu 1,60 mii lei (+1,03%) față de aceeași perioadă a anului precedent.

3. PIAȚA ASIGURĂRILOR

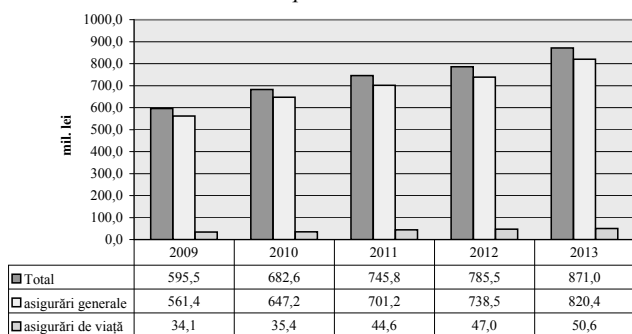
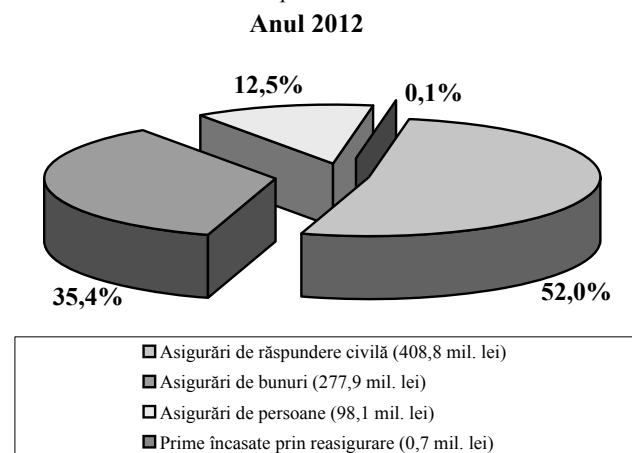
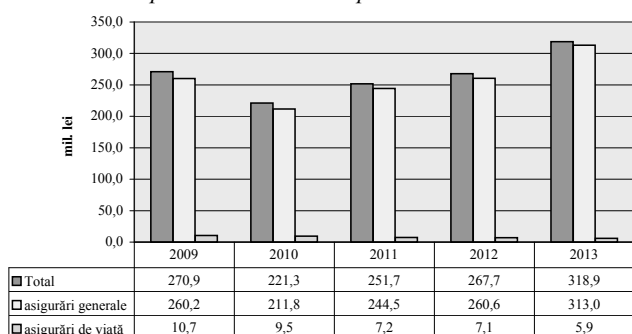
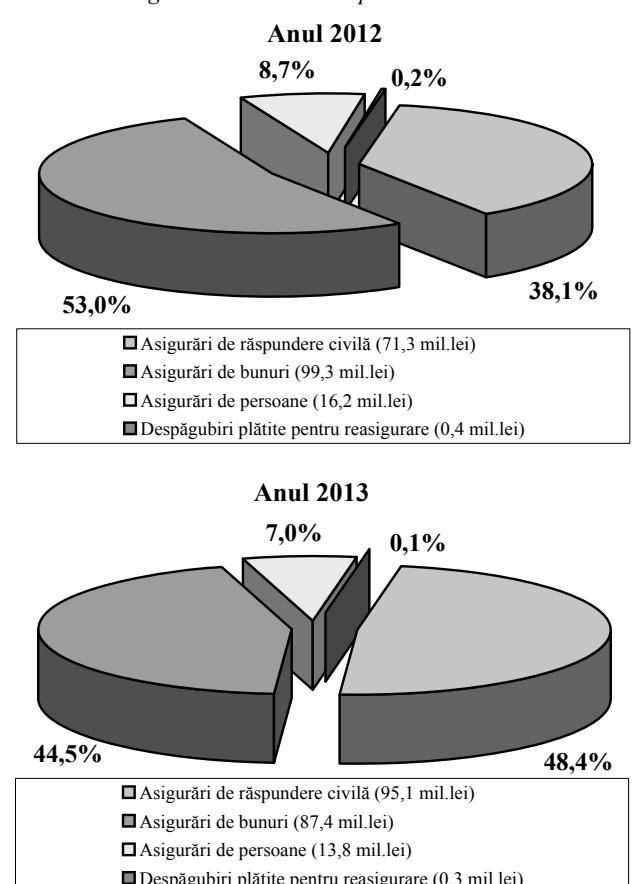
3.1. PRIME BRUTE SUBSCRISE

În ianuarie-septembrie 2013 primele brute subscrise din activitatea de asigurări au constituit 871,0 mil. lei, înregistrând o creștere cu 85,5 mil. lei (10,9%) față de perioada similară a anului 2012. Dinamica volumului primelor brute subscrise în perioada ianuarie-septembrie 2009-2013 se prezintă în Tabelul nr. 8.

**Tabelul nr. 8. Volumul primelor brute subscrise
în ianuarie-septembrie 2009-2013**

Anul	Prime brute subscrise (mil. lei)	Creșterea nominală față de anul anterior (%)	(mil. lei)
2009	595,5	-6,0	-37,5
2010	682,6	14,6	87,1
2011	745,8	9,3	63,2
2012	785,5	5,3	39,7
2013	871,0	10,9	85,5

Din volumul total de prime brute subscrise la nivelul pieței, asigurările generale au generat prime brute subscrise în valoare de 820,4 mil. lei, înregistrând o creștere cu 11,1% față de perioada similară a anului 2012. În același timp, primele brute subscrise din asigurări de viață au constituit 50,6 mil. lei, fiind în creștere cu 7,7% față de ianuarie-septembrie 2012.

Diagrama nr. 10. Prime brute subscrise în ianuarie-septembrie 2012-2013**Diagrama nr. 11. Structura primelor brute subscrise în ianuarie-septembrie 2012-2013****Diagrama nr. 12. Despăgubiri și indemnizații de asigurare brute plătite în ianuarie-septembrie 2012-2013****Diagrama nr. 13. Structura despăgubirilor și indemnizațiilor de asigurare în ianuarie-septembrie 2012-2013**

Ponderea asigurărilor de viață în totalul primelor brute subscrise a fost de 5,8% în perioada ianuarie-septembrie 2013 și s-a micșorat cu 0,2 puncte procentuale față de perioada similară a anului precedent. Dinamica primelor brute subscrise pe total și categorii de asigurare în ianuarie-septembrie 2009-2013 se prezintă în *Diagrama nr. 10*.

Societățile de asigurare, conform raportărilor prezentate la data de 30.09.2013, dețineau un portofoliu de 797610 contracte în vigoare, sau cu 39517 mai multe decât la 30.09.2012.

Numărul contractelor de asigurare în vigoare raportate de companiile de asigurare, care au practicat asigurări generale, era la data de 30.09.2013 de 754229 unități, reprezentând 94,6% din totalul contractelor în vigoare.

În sectorul asigurărilor de viață societățile au raportat un număr de 43381 contracte în vigoare, reprezentând 5,4% din totalul contractelor de asigurare în vigoare la nivelul pieței.

În perioada de referință primele brute subscrise în asigurările de bunuri, asigurările de persoane și asigurările de răspundere civilă în comparație cu perioada similară a anului precedent au înregistrat un ritm de creștere, de 1,5%, 10,2% și respectiv de 16,7%.

Structura primelor brute subscrise în perioada ianuarie-septembrie 2013 nu a înregistrat schimbări esențiale, ponderea asigurărilor obligatorii constituie 43,1% (375,1 mil. lei), respectiv a asigurărilor facultative 56,9% (495,9 mil. lei). Potrivit obiectului asigurării au fost înregistrate următoarele proporții: segmentul asigurărilor de răspundere civilă reprezintă 54,8% din total, asigurările de bunuri – 32,4%, asigurările de persoane – 12,4% și primele de reasigurare – 0,4%. Structura primelor brute subscrise în ianuarie-septembrie 2012-2013 se prezintă în *Diagrama nr. 11*.

3.2. DESPĂGUBIRI ȘI INDEMNIZAȚII DE ASIGURARE

În perioada ianuarie-septembrie 2013 societățile de asigurare au plătit despăgubiri și indemnizații de asigurare în sumă de 318,9 mil. lei, depășind indicatorul respectiv din perioada similară a anului precedent cu 51,2 mil. lei sau cu 19,1%. Dinamica despăgubirilor și indemnizațiilor de asigurare plătite de asigurători în ianuarie-septembrie 2009-2013 se prezintă în *Tabelul nr. 9*.

Tabelul nr. 9. Despăgubiri și indemnizații de asigurare plătite în ianuarie-septembrie 2012-2013

Anul	Despăgubiri și indemnizații plătite (mil. lei)	Creșterea nominală față de anul anterior	
		(%)	(mil. lei)
2009	270,9	43,3	81,9
2010	221,3	-18,3	-49,6
2011	251,7	13,7	30,4
2012	267,7	6,4	16,0
2013	318,9	19,1	51,2

Raportate la totalul primelor brute subscrise, despăgubirile plătite au constituit 36,6%, sau cu 2,5 puncte procentuale mai mult decât în perioada similară a anului precedent.

Asigurătorii care au desfășurat asigurări generale au plătit despăgubiri în sumă de 313,0 mil. lei sau 98,1% din totalul despăgubirilor plătite, iar asigurătorii care au desfășurat activitatea de asigurare de viață au plătit despăgubiri în sumă de 5,9 mil. lei (1,9%). Dinamica despăgubirilor și indemnizațiilor de asigurare plătite în ianuarie-septembrie 2009-2013 se prezintă în *Diagrama nr. 12*.

Raportate la primele brute subscrise pentru asigurările generale în ianuarie-septembrie 2013, despăgubirile plătite pentru asigurările generale au reprezentat 38,1%, iar raportul pentru asigurările de viață a reprezentat 11,7%.

În perioada de referință comparativ cu situația similară a anului precedent despăgubirile plătite pentru asigurările de răspundere civilă au înregistrat creștere cu 57,8% s-au cu 65,1 mil. lei, în asigurările de bunuri ritmul de descreștere a constituit 8,9% (11,6 mil. lei), iar în asigurările de persoane despăgubirile plătite s-au micșorat cu 11,5% (2,7 mil. lei). Structura despăgubirilor plătite în ianuarie-septembrie 2013 se prezintă în *Diagrama nr. 13*.

Despăgubirile plătite raportate la primele brute subscrise pentru asigurările obligatorii au constituit 30,7%, iar pentru asigurările facultative – 41,1%. Potrivit obiectului asigurării, despăgubirile plătite raportate la primele brute subscrise au reprezentat raportul pentru asigurările de bunuri – 42,2%, pentru asigurările de persoane – 19,2%, pentru asigurările de răspundere civilă – 37,3% și despăgubiri plătite pe riscurile primite în reasigurare – 33,3%.

3.3. ACTIVELE NETE ȘI CAPITALUL SOCIAL ALE SOCIETĂȚILOR DE ASIGURARE

Activele nete ale societăților de asigurare la 30.09.2013 au constituit 1138,6 mil. lei, micșorându-se cu 128,3 mil. lei sau cu 10,1% față de nivelul înregistrat la aceeași dată a anului precedent (*Diagrama nr. 14*).

Principalul factor care a dus la descreșterea activelor nete este micșorarea capitalului social în legătură cu reducerea numărului societăților de asigurare de la 24 în perioada respectivă a anului precedent la 17 în 2013, ce a avut ca rezultat diminuarea capitalului social care este parte componentă a activelor nete.

3.4. REZERVELE DE ASIGURARE

La finele trimestrului III 2013 valoarea totală a rezervelor tehnice pentru contractele de asigurări generale și de viață constituie 956,4 mil. lei, înregistrând o creștere cu 89,2 mil. lei în comparație cu finele trimestrului III 2012 (*Diagrama nr. 15*).

Rezervele tehnice aferente asigurărilor generale constituie 690,1 mil. lei (72,2% din volumul total), iar rezervele matematice și tehnice aferente asigurărilor de viață – 266,3 mil. lei (27,8%).

Comparativ cu perioada similară a anului 2012 rezervele tehnice constituite de asigurătorii care au desfășurat activitate de

asigurări generale s-au majorat cu 37,8 mil. lei (5,8%) și pentru asigurări de viață cu 51,4 mil. lei (23,9%).

Rezervele constituite pentru riscurile asumate prin contractele de asigurări generale sînt:

- rezerva primei neciștigată în volum de 479,1 mil. lei (50,1% din valoarea totală a rezervelor aferente asigurărilor generale);
- rezerva de daune declarate dar nesoluționate în volum de 189,3 mil. lei (19,8% din totalul rezervelor aferente asigurărilor generale);
- rezerva de daune neavizate în volum de 59,4 mil. lei (6,2% din totalul rezervelor aferente asigurărilor generale);
- alte rezerve tehnice în volum de 228,6 mil. lei (23,9% din totalul rezervelor aferente asigurărilor generale).

Conform cerințelor stabilite, asigurătorii sînt obligați să plaseze rezervele de asigurare și o treime din marja de solvabilitate minimă în valori mobiliare, depozite și investiții în instituții financiare, disponibilități în conturi bancare curente, disponibilități în casierie, terenuri și construcții, creanțe de la asigurați și intermediari.

Plasarea activelor admise să reprezinte rezervele de asigurare și o treime din marja de solvabilitate minimă ale societăților de asigurare conform situației din 30.09.2013 se prezintă în *Diagrama nr. 16*.

3.5. REASIGURAREA

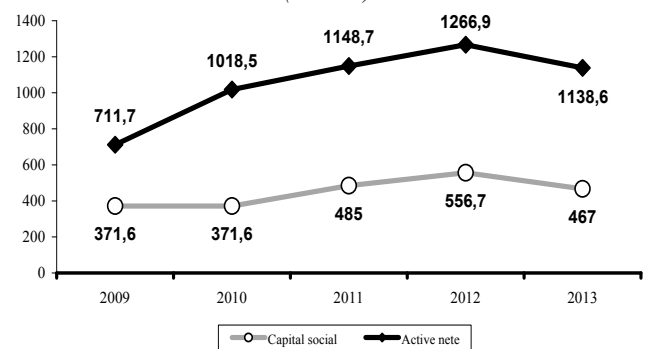
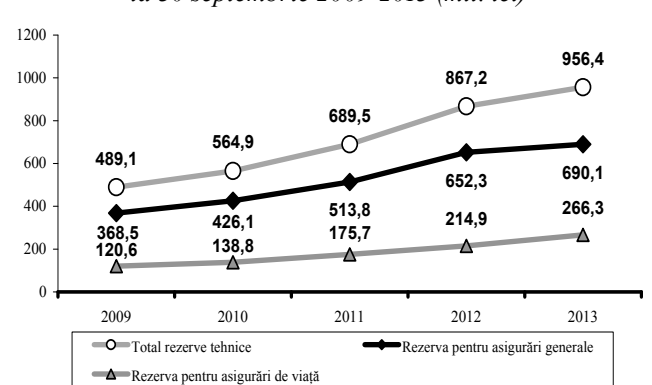
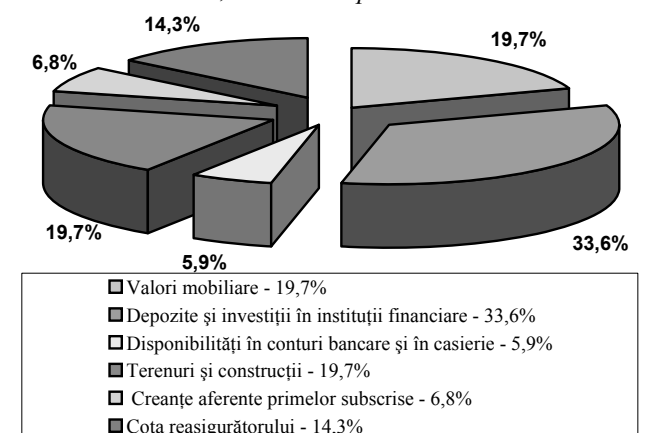
Volumul total al primelor cedate în reasigurare, cumulate pentru asigurări generale și asigurări de viață, a alcătuit în perioada de referință 195,5 mil. lei. Ponderea primelor, cedate în reasigurare, în volumul total de prime brute subscrise în ianuarie-septembrie 2013 a constituit 22,4%.

Principalii indicatori ai activității de reasigurare se prezintă în *Tabelul nr. 10*.

3.6. REZULTATELE FINANCIARE ALE SOCIETĂȚILOR DE ASIGURARE

Conform rezultatelor financiare, societățile de asigurare au obținut în ianuarie-septembrie 2013 un profit pînă la impozitare de 25,1 mil. lei sau de 1,9 ori mai mic față de perioada similară a anului 2012.

Valoarea cumulată a profitului înregistrată de către 9 societăți de asigurare a constituit 43,5 mil. lei, iar indicatorul pierderilor financiare, înregistrat de către 8 societăți de asigurare constituie 18,4 mil. lei.

Diagrama nr. 14. Activele nete și capitalul social al companiilor de asigurări la 30 septembrie 2009-2013 (mil. lei)**Diagrama nr. 15. Rezerve tehnice la 30 septembrie 2009-2013 (mil. lei)****Diagrama nr. 16. Structura activelor care reprezintă rezervele de asigurare și o treime din marja minimă de solvabilitate, ianuarie-septembrie 2012-2013****Tabelul nr. 10. Principalii indicatori ai cedării în reasigurare în ianuarie-septembrie 2012-2013, mil. lei**

Indicatori	2012			2013		
	Asigurări generale	Asigurări de viață	Total (de viață și generale)	Asigurări generale	Asigurări de viață	Total (de viață și generale)
Prime brute subscrise, mil. lei	738,5	47,0	785,5	820,4	50,6	871,0
Prime cedate în reasigurare, mil. lei	186,5	1,3	187,8	194,1	1,4	195,5
Ponderea primelor cedate în reasigurare în totalul primelor brute subscrise, %	25,3	2,8	23,9	23,7	2,8	22,4

4. ACTIVITATEA ASOCIAȚIILOR DE ECONOMII ȘI ÎMPRUMUT**4.1. INDICATORI GENERALI**

Conform situației la data de 30.09.2013 dețin licență de categoria A și B pentru desfășurarea activității asociațiilor de economii și împrumut 349 asociații, din care 280 licență de categoria A, 69 licență de categoria B, iar alte 2 asociații dețin licența asociației centrale.

Dinamica indicatorilor de bază ai asociațiilor este reflectată în *Tabelul nr. 11*.

Numărul membrilor asociațiilor la data de 30.09.2013 s-a diminuat cu 1% comparativ cu perioada similară a anului precedent, de la 129222 persoane până la 127993 persoane, iar numărul beneficiarilor de împrumuturi a constituit 38559 persoane, majorându-se cu 9,3 la sută față de situația înregistrată la 30.09.2012.

Numărul depunătorilor de economii a constituit 5745 persoane diminuându-se cu 0,4 la sută față de aceeași perioadă a anului precedent.

În perioada de referință, valoarea medie a unui împrumut ce revine unui membru beneficiar de împrumut a fost de 9,5, valoare în creștere cu 0,1 mii lei față de perioada similară a anului 2012. Concomitent, valoarea medie a economiilor atrase sub formă de depuneri ce revine unui membru depunător s-a majorat cu 9,3 la sută, fiind de 25,8 mii lei. Majorarea respectivă se datorează creșterii valorii depunerilor de economii cu 28,9 la sută, concomitent cu diminuarea numărului depunătorilor de economii.

4.2. PORTOFOLIUL DE ÎMPRUMUTURI ACORDATE

Valoarea totală a împrumuturilor acordate membrilor asociațiilor la data de 30.09.2013 este de 367,1 mil. lei, fiind în creștere cu 18,8 la sută față de valoarea înregistrată la finele trimestrului III 2012 (*Tabelul nr. 12*). În structura portofoliului de împrumuturi al asociațiilor, împrumuturile cu scadență de până la un an au înregistrat o pondere de 81,2 la sută din volumul total al împrumuturilor acordate.

Conform situației la finele trimestrului III 2013, în structura portofoliului de împrumuturi consolidat al asociațiilor, 95,4 la sută revin împrumuturilor pentru care se respectă condițiile contractuale (standarde), față de 95,2 la sută înregistrate la finele aceleiași perioade a anului 2012. Astfel, se constată o majorare nesemnificativă a ponderii împrumuturilor standarde. Rata împrumuturilor restante mai mult de 30 de zile în total portofoliu de împrumuturi acordate de asociațiile de economii și împrumut (PAR 30) reprezintă 2,0%, în timp ce rata împrumuturilor restante mai mult de o zi a ajuns la 4,6%.

4.3. ACTIVE

Conform situației la finele trimestrului III 2013, volumul consolidat al activelor asociațiilor a constituit 428,4 mil. lei, majorându-se cu 2,8 la sută față de aceeași perioadă a anului precedent. Ponderea maximă în totalul activelor revine împrumuturilor acordate, care a constituit 85,7 la sută.

Structura activelor asociațiilor conform situației la finele trimestrului III 2012 și 2013 este prezentată în *Tabelul nr. 13*.

5. ACTIVITATEA BIROULUI ISTORIILOR DE CREDIT

La finele trimestrului III 2013 biroul istoriilor de credit Î.M. „BIROUL DE CREDIT” S.R.L. are încheiate contracte de prestare a serviciilor informaționale cu 21 entități – surse de formare/utilizatori ai istoriilor de credit din care fac parte 5 bănci comerciale o companie de leasing și 5 organizații de microfinanțare, din care furnizează informație la biroul istoriilor de credit doar 14 bănci.

Conform raportului specializat prezentat la CNPF de biroul istoriilor de credit la situația din 30.09.2013 se atestă următoarele:

	Indicatori	Trimestrul II			Total din momentul formării bazei de date	
		Persoane fizice	Persoane juridice	TOTAL		
1	Numărul contractelor de credit încheiate de sursele formării istoriilor de credit	23 128	3 292	26 420	319 557	
2	Numărul istoriilor de credit formate	5 980	102	6 082	141 867	
3	Numărul rapoartelor de credit prezentate	Utilizatorilor istoriilor de credit	37 994	3 355	41 349	359 452
		Subiecților istoriilor de credit	6	1	7	321

Pe parcursul trimestrului III 2013, în baza de date a biroului istoriilor de credit au fost formate istorii de credit pentru circa 6,1 mii persoane fizice și juridice, astfel fiind depășit cu 28% numărul istoriilor de credit formate pe parcursul trimestrului precedent. În aceeași perioadă numărul rapoartelor de credit prezentate de birou utilizatorilor istoriilor de credit înregistrează o ușoară descreștere (cu circa 7,6 mii rapoarte), relativ de numărul rapoartelor prezentate în trimestrul II 2013. Totodată numărul contractelor de credit încheiate denotă o valoare constantă (circa 26,5 mii în trimestrul II).

4.4. CAPITALUL PROPRIU

Capitalul propriu consolidat al asociațiilor la data de 30.09.2013 a înregistrat valoarea de 112,5 mil. lei, fiind în creștere cu 25,3 mil. lei sau 29% față de perioada similară a anului 2012.

Profitul nerepartizat al anilor precedenți constituie 83,0 mil. lei, sau 73,8% din volumul capitalului propriu.

Structura capitalului propriu al asociațiilor de economii și împrumut la situația din 30.09.2013 este prezentată în *Tabelul nr. 14*.

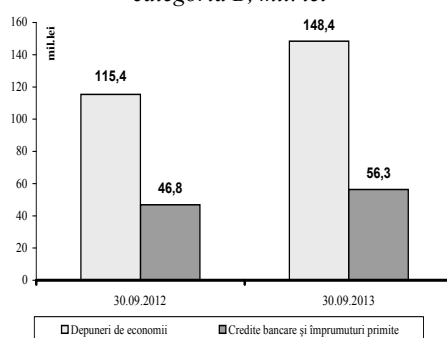
4.5. DEPUNERI DE ECONOMII

La data de 30.09.2013 valoarea consolidată a depunerilor de economii atrase de asociațiile ce dețin licența de categoria B de la membri a constituit 148,4 mil. lei, majorându-se cu 28,9 la sută comparativ cu valoarea acestui indicator înregistrată la aceeași dată a anului 2012 (*Tabelul nr. 15*).

Din totalul depunerilor de economii ponderea maximă revine depunerilor de economii cu termenul de scadență cuprins între trei luni și un an, care constituie 69,3 la sută, în timp ce 16,2 la sută reprezintă contracte de depuneri de economii ce au termenul de scadență de la 1 an până la 3 ani. Rata de finanțare a împrumuturilor acordate de asociațiile ce dețin licența de categoria B din depunerile de economii atrase este de 64,7 la sută, diminuându-se cu 1,7 puncte procentuale față de anul 2012.

Volumul depunerilor de economii comparativ cu cel al creditelor bancare și al împrumuturilor primite de asociații de economii și împrumut ce dețin licența de categoria B este reflectat în *Diagrama nr. 17*.

Diagrama nr. 17. Depunerile de economii și creditele bancare și împrumuturile primite de asociațiile cu licența de categoria B, mil. lei

4.6. REZULTATELE FINANCIARE

La finele trimestrului III 2013 asociațiile au înregistrat profit în volum de 14,9 mil. lei, indicator ce a înregistrat o majorare comparativ cu perioada similară a anului precedent de 6,1 mil. lei. Venitul total a crescut ca urmare a majorării veniturilor din dobânzile aferente împrumuturilor acordate, cu 11,8 la sută, a altor venituri din dobânzi cu 5,3 la sută și a altor venituri operaționale cu 9,5 la sută.

La capitoul cheltuieli s-a înregistrat o majorare cu 8,7 la sută, determinată de majorarea tuturor tipurilor de cheltuieli cu excepția cheltuielilor privind penalitățile aplicate pentru creditele, împrumuturile și depunerile de economii primite pe termen lung și scurt nerambursate la termen.

Rezultatele financiare ale asociațiilor sunt reflectate *Tabelul nr. 16*.

Tabelul nr. 11. Indicatorii generali privind activitatea asociațiilor de economii și împrumut

Nr.	Indicatori	30.09.2012	30.09.2013	2013 față de 2012 (%)
1.	Numărul membrilor asociațiilor (persoane)	129 222	127 993	99,0
2.	Numărul beneficiarilor de împrumuturi (persoane)	35 278	38 559	109,3
3.	Numărul depunătorilor de economii (persoane)	5 769	5 745	99,6
4.	Capital propriu (mil. lei)	87,2	112,5	129,0
5.	Împrumuturi acordate (mil. lei)	309,1	367,1	118,8
6.	Depuneri de economii (mil. lei)	115,1	148,4	128,9
7.	Credite bancare și împrumuturi primite (mil. lei)	138,8	149,0	107,3

Tabelul nr. 12. Structura portofoliului de împrumuturi acordate de către asociațiile de economii și împrumut

Nr.	Categoria	Împrumuturi acordate, mil. lei		2013 față de 2012, (%)
		30.09.2012	30.09.2013	
1.	Standard	293,7	350,3	119,3
2.	Supravegheat	7,4	9,4	127,0
3.	Substandard	3,1	2,6	83,9
4.	Dubios	1,8	2,3	127,8
5.	Compromis	3,1	2,5	80,6
Total		309,1	367,1	118,8

Tabelul nr. 13. Structura activelor asociațiilor de economii și împrumut (mil. lei)

Nr.	Active	30.09.2012	30.09.2013	Modificare absolută (+/-)
1.	Titluri de valoare	4,4	4,2	- 0,2
2.	Depozite bancare	25,7	23,5	- 2,2
3.	Împrumuturi acordate	309,1	367,1	+ 58,0
4.	Provizioane pentru împrumuturi	- 9,1	-9,5	- 0,4
5.	Active materiale și nemateriale pe termen lung	5,8	6,5	+ 0,7
6.	Mijloace bănești în numerar	9,0	9,2	+ 0,2
7.	Conturi curente	3,8	4,6	+ 0,8
8.	Creanțe aferente dobânzilor	7,2	6,3	- 0,9
9.	Provizioane pentru dobânzi	- 1,4	-1,1	+ 0,3
10.	Alte active	9,0	17,6	+ 8,6
TOTAL		363,5	428,4	+ 64,9

Tabelul nr. 14. Structura capitalului propriu al asociațiilor de economii și împrumut (mil. lei)

Nr.	Capital Propriu	30.09.2012	30.09.2013	Modificare absolută (+/-)
1.	Cotele membrilor	14,0	13,9	- 0,1
2.	Profitul nerepartizat (pierdere neacoperită) al anilor precedenți	68,7	83,0	+ 14,3
3.	Profitul net (pierdere netă) al anului de gestiune	4,2	14,9	+ 10,7
4.	Alte rezerve	0,4	0,6	+ 0,2
5.	Corectarea rezultatelor anilor precedenți	- 0,2	0,0	+ 0,2
6.	Diferențe din reevaluarea activelor pe termen lung	0,1	0,1	-
TOTAL		87,2	112,5	+ 25,3

Tabelul nr. 15. Structura depunerilor de economii după termenul de scadență

Nr.	Termenul de scadență	30.09.2012		30.09.2013		2013 față de 2012 (%)
		mil. lei	%	mil. lei	%	
1.	Până la 1 lună	5,3	4,6	6,4	4,3	120,8
2.	De la 1 lună până la 3 luni	8,2	7,1	12,4	8,4	151,2
3.	De la 3 luni până la 1 an	83,6	72,6	102,8	69,3	123,0
4.	De la 1 an până la 3 ani	16,2	14,1	24,1	16,2	148,8
5.	De la 3 ani până la 5 ani	1,8	1,6	2,7	1,8	150,0
6.	Peste 5 ani	0,0	-	0,0	-	-
Total		115,1	100,0	148,4	100,0	128,9

Tabelul nr. 16. Rezultatele financiare ale asociațiilor de economii și împrumut (mil. lei)

Nr.	Indicatori	30.09.2012	30.09.2013	2013/ 2012 Modificare absolută (+/-)
1.	Venituri din dobânzile aferente împrumuturilor acordate	51,6	57,7	+111,8
2.	Alte venituri din dobânzi	1,9	2,0	105,3
3.	Rezultatul net din constituirea și anularea provizioanelor	- 12,8	- 5,4	42,2
4.	Alte venituri operaționale	20,0	21,9	109,5
5.	Rezultatul din activitatea de investiții (profit)	1,0	1,0	-
6.	Rezultatul din activitatea financiară (profit)	-0,2	0,0	-
7.	Rezultatul excepțional profit (pierdere)	0	0	-
Venit total		61,5	77,2	125,5
8.	Cheltuieli privind dobânzile aferente depunerilor	10,9	12,5	114,7
9.	Cheltuieli aferente altor dobânzi	12,8	13,1	102,3
10.	Cheltuieli generale și administrative	30,1	33,8	112,3
11.	Alte cheltuieli operaționale	3,5	2,9	82,9
Cheltuieli totale		57,3	62,3	108,7
Profit net		4,2	14,9	majorare de 3,5 ori

Notă: informația detaliată privind activitatea participanților la piața financiară nebancaară este plasată pe pagina oficială a CNPF www.cnpf.md

HOTĂRÎRE

cu privire la rezultatele controlului tematic privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. “RURAL CREDIT”

Nr. 55/6 din 14.11.2013
Monitorul Oficial nr. 276-280/1747 din 29.11.2013

***

În temeiul Ordonanței Comisiei Naționale a Pieței Financiare (CNPF) nr. 43/9-O din 06.09.2013 și Ordinului Președintelui CNPF nr. 116 din 06.09.2013, a fost efectuat controlul tematic privind respectarea legislației în domeniul asociațiilor de economii și împrumut de către A.E.Î. “RURAL CREDIT” (or. Orhei, str. V. Lupu, nr. 1/88, IDNO 1003606150637), ce deține licență de categoria B seria CNPF nr. 000503, eliberată la data de 26.12.2008 (reperfectată prin Hotărîrea CNPF nr. 43/8 din 06.09.2013), pentru perioada de activitate 01.02.2010-31.08.2013.

Analiza evoluției principalilor indicatori ai activității asociațiilor de economii și împrumut, care se prezintă în tabelul ce urmează, constată creșterea tuturor indicatorilor înregistrați, iar majorarea provizioanelor pentru pierderi din împrumuturi cu 70,0 la sută se datorează creșterii valorii împrumuturilor acordate membrilor asociației.

În perioada aprilie 2012 – august 2013 A.E.Î. “RURAL CREDIT” (în continuare – asociația), fără a înregistra filială în modul stabilit, a prestat servicii concomitent la două adrese, fiind ținute 2 registre de casă, fapt ce contravine prevederilor art. 16 și art. 29 alin. (3) din Legea asociațiilor de economii și împrumut nr. 139-XVI din 21.06.2007 (în continuare – Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007), art. 9 alin. (3), art. 14 alin. (6) și art. 15 alin. (2) din Legea nr. 451-XV din 30.07.2001 “Privind reglementarea prin licențiere a activității de întreprinzător”, art. 67 alin. (1) și art. 102 din Codul civil al Republicii Moldova și pct. 23 din Normele pentru efectuarea operațiunilor de casă în economia națio-

nală a Republicii Moldova, aprobate prin Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova nr. 764 din 25.11.1992.

În perioada 31.01.2012 – 31.08.2013 nu au fost respectate cerințele art. 9 alin. (2) lit. c), art. 35 din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007 și pct. 8 din Regulamentul privind fondul de lichidități al asociațiilor de economii și împrumut, aprobat prin Hotărîrea CNPF nr. 13/11 din 01.04.2010 (în continuare – Regulamentul privind fondul de lichidități), conform cărora asociația care deține licența de categoria B este obligată să dețină și să mențină investiții în Fondul Depunerilor de Economii în mărimea minimă, calculată conform pct. 13 din Normele de prudență financiară a asociațiilor de economii și împrumut, aprobate prin Hotărîrea CNPF nr. 17/8 din 30.04.2008 (în continuare – Normele de prudență financiară). Totodată, la situațiile din 31.12.2011 – 30.09.2012, 31.03.2013 – 31.05.2013 și 31.07.2013 – 31.08.2013, au fost încălcate cerințele pct. 12 din Normele de prudență financiară privind plasarea și menținerea rezervei instituționale de minimum 4 la sută din active în conturi bancare de depozit la termen și/sau în valori mobiliare de stat.

Contrar prevederilor pct. 36 din Normele de prudență financiară, administratorii asociației au admis încălcarea cerințelor privind împrumuturile expirate și dobînzile aferente, fiind constatate 4 cazuri în care asociația nu s-a adresat în instanța de judecată pentru rambursarea împrumuturilor și dobînzilor aferente expirate mai mult de 90 de zile în mărime de circa 34,9 mii lei.

Directorul executiv al asociației nu a asigurat efectuarea inventarierii patrimoniului asociației pentru anul 2012 în modul prevăzut de Regulamentul privind inventarie-

(mii lei)					
Nr.	Indicatorii	31.08.2012	31.08.2013	2013 față de 2012 (-, +)	2013 față de 2012 (%)
1.	Provizioane pentru pierderi din împrumuturi	6273,4	9381,7	+3108,3	149,5
2.	Total active	-128,4	-218,3	+89,9	170,0
3.	Credite bancare și împrumuturi primite	7204,2	10556,7	+3352,5	146,5
4.	Depuneri de economii	2872,0	2924,2	+ 52,2	101,8
5.	Profit net (pierdere netă)	2482,3	5160,9	+2678,6	Majorare de 2,1 ori
6.	Чистая прибыль (чистый убыток)	228,7	369,2	+140,5	161,4

HOTĂRÎRE

cu privire la rezultatele controlului tematic privind regularizarea de către unele companii de asigurare a dosarelor de daune instrumentate în baza certificatelor internaționale de asigurare “Carte Verde” emise de Birourile naționale de motoare din străinătate

Nr. 54/1 din 08.11.2013
Monitorul Oficial nr. 276-280/1745 din 29.11.2013

***

În temeiul Ordonanței Comisiei Naționale a Pieței Financiare (CNPF) nr. 21/9-O din 02.05.2013 și a ordinelor vicepreședintelui C. N. P. F., au fost efectuate controale tematic privind regularizarea de către Compania Internațională de Asigurări “ASITO” S.A., Societatea de Asigurări și Reasigurări “DONARIS GROUP” S.A., Întreprinderea Mixtă Compania de Asigurări “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” (în continuare – CIA “ASITO” S.A., SAR “DONARIS GROUP” S.A. și ÎM CA “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” S.A.) a dosarelor de daune instrumentate în baza certificatelor internaționale de asigurare “Carte Verde” emise de Birourile naționale de motoare din străinătate pentru perioada de activitate 01.01.2009 – 31.03.2013.

În perioada supusă controlului, Biroul Național al Asigurătorilor de Autovehicule, avînd ca teme art. 8 din Regulamentul General al Consiliului Birourilor Sistemului Internațional de Asigurare “Carte Verde”, în vigoare din 01.07.2008, a numit CIA “ASITO” S.A. – 20 de cazuri, SAR “DONARIS GROUP” S.A. – 5 cazuri și ÎM CA “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” S.A. – 90 cazuri în calitate de agenți cu dreptul de a regulariza daune, care au avut loc pe teritoriul Republicii Moldova.

Urmare a verificării a 17 dosare de daune instrumentate de către CIA “ASITO” S.A. s-a constatat că asigurătorul, la dosarul de daune AS-2455-MD, nu a inclus documentul contabil ce atestă achitarea despăgubirii de asigurare, ceea ce contravine prevederilor art. 21 alin. (3) lit. k) din Legea nr. 414-XVI din 22.12.2006 “Cu privire la asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule” (în continuare – Legea nr. 414-XVI din 22.12.2006). Totodată, asigurătorul nu a dispus achitarea despăgubirii de asigurare în cazul dosarului de daune AS-

7016-MD, astfel fiind admisă încălcarea prevederilor art. 19 alin. (2) din Legea nr. 414-XVI din 22.12.2006.

SAR “DONARIS GROUP” S.A., contrar prevederilor art. 21 alin. (3) lit. c), lit. f), lit. g), lit. l) și lit. m) din Legea nr. 414-XVI din 22.12.2006, nu a inclus în dosarele de daune, în mod obligatoriu, documentele confirmative, și anume: în cazul unui dosar de daune lipsește cererea persoanei păgubite privind constatarea pagubei, stabilirea și achitarea despăgubirii de asigurare, în cazul a 4 dosare de daune nu au fost incluse actele de evaluare sau devizul cheltuielilor de reparație și/sau de înlocuire a părților sau pieselor avariate, cu indicarea prețurilor, întocmit de un expert independent sau de o unitate de specialitate acceptat/acceptată de părți, documentele care confirmă efectuarea reparațiilor, înlocuirea pieselor avariate și costul acestora, întocmite de către unitatea de specialitate acceptată de părți, după caz. De asemenea, în dosarele menționate nu a fost inclusă confirmarea scrisă a persoanei păgubite sau a reprezentantului ei că a fost despăgubită și că nu are pretenții față de asigurător, angajamentul scris prin care persoana păgubită se obligă să restituie despăgubirea în cazul anulării actelor perfectate de lucrătorii organelor afacerilor interne, ai unității de pompieri, ai procuraturii, ai instituțiilor medicale, după caz.

Totodată, SAR “DONARIS GROUP” S.A. nu a avut un temei legal pentru instrumentarea dosarului de daune din data de 31.07.2011 privind accidentul rutier care a avut loc în România și achitarea despăgubirii de asigurare în mărime de 1,6 mii lei, deoarece vinovatul de producerea accidentului deținea polița răspunderii civile auto a României.

Urmare a verificării a 81 de dosare de daune regularizate de ÎM CA “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” S.A., s-a stabilit că asigurătorul nu a achitat despăgubirea de asigurare pentru două dosare de daune în sumă totală de

rea, aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 60 din 29.05.2012, fiind astfel încălcate cerințele art. 13 alin. (2) lit. e), art. 24 alin. (1) din Legea contabilității nr. 113-XVI din 27.04.2007.

Reieșind din cele expuse, în temeiul prevederilor art. 8 lit. b) și lit. f), art. 9 alin. (1) lit. d) și lit. j) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 “Privind Comisia Națională a Pieței Financiare”, art. 9 alin. (2) lit. b) și lit. e), art. 46 alin. (1), alin. (2) și alin. (5), art. 49 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 139-XVI din 21.06.2007, Normelor de prudență financiară, Comisia Națională a Pieței Financiare

HOTĂRĂȘTE:

1. Se inițiază procedura de tragere la răspundere contravențională a directorului executiv al A.E.Î. “RURAL CREDIT” conform Codului contravențional al Republicii Moldova.

2. Se prescrie administratorilor A.E.Î. “RURAL CREDIT” întreprinderea măsurilor privind înlăturarea încălcărilor reflectate în actul de control și respectarea necondiționată a prevederilor actelor legislative și normative.

3. Se ia act de înlăturarea de către A.E.Î. “RURAL CREDIT” a încălcărilor reflectate în actul de control, și anume:

– respectarea, începînd cu data de 16.10.2013, a cerințelor Regulamentului privind fondul de lichidități;

– adresarea în instanța de judecată pentru rambursarea de către 2 membri a împrumuturilor și dobînzilor aferente expirate mai mult de 90 de zile în mărime de circa 17,9 mii lei.

4. A.E.Î. “RURAL CREDIT” va prezenta lunar Comisiei Naționale a Pieței Financiare, pînă la înlăturarea integrală a încălcărilor constatate, rapoarte cu privire la măsurile întreprinse în vederea executării pct. 2, cu anexarea copiilor documentelor justificative.

5. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Direcției generale plasamente colective și micro-finanțare.

6. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

PREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Artur GHERMAN

Nr. 55/6.

Chișinău, 14 noiembrie 2013.

3,3 mii lei, iar în 4 cazuri a soluționat cererea și a achitat despăgubirea de asigurare în termen mai mare de 3 luni din data informării despre cazul asigurat, astfel fiind încălcate prevederile art. 19 alin. (2) din Legea nr. 414-XVI din 22.12.2006.

În baza constatărilor expuse, în temeiul prevederilor art. 1, art. 3, art. 8 lit. b) și lit. f), art. 9 alin. (1) lit. d) din Legea nr. 192-XIV din 12.11.1998 “Privind Comisia Națională a Pieței Financiare”, art. 55 alin. (1) din Legea nr. 407-XVI din 21.12.2006 “Cu privire la asigurări”, Comisia Națională a Pieței Financiare

HOTĂRĂȘTE:

1. Se prescrie Companiei Internaționale de Asigurări “ASITO” S.A., Societății de Asigurări și Reasigurări “DONARIS GROUP” S.A. și Întreprinderii Mixte Compania de Asigurări “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” respectarea necondiționată a prevederilor actelor legislative și normative la regularizarea dosarelor de daune în calitate de agenți ai Biroului Național al Asigurătorilor de Autovehicule, precum și întreprinderea tuturor măsurilor de rigoare privind înlăturarea încălcărilor reflectate în actul de control.

2. Despre executarea prezentei hotărîri Compania Internațională de Asigurări “ASITO” S.A., Societatea de Asigurări și Reasigurări “DONARIS GROUP” S.A. și Întreprinderea Mixtă Compania de Asigurări “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” vor informa Comisia Națională a Pieței Financiare în termen de o lună.

3. Controlul asupra executării prezentei hotărîri se pune în sarcina Direcției generale supraveghere asigurări.

4. Prezenta hotărîre intră în vigoare din data publicării.

PREȘEDINTELE COMISIEI
NAȚIONALE A PIEȚEI FINANCIARE

Artur GHERMAN

Nr. 54/1.

Chișinău, 8 noiembrie 2013.

Artur GHERMAN,
chairman of the CNPF

CAPITAL Market

Bilingual Publication of National Commission of Financial Market

Wednesday, 4 December 2013.

№41

Finances need stability

The fast development of a company often needs internal adjustments in order to ensure harmonious growth and efficient protection from outside so that the opponents cannot erect obstacles.

The swift growing of an economic sector is attractive not only for investors, but also for some of the politicians, especially those interested in regulating the given sector or, even in politically controlling it.

Undoubtedly, the financial, banking or nonbanking industry, needs rigorous control so as to exclude fraudulent schemes and to hinder the formation of financial pyramids that 'swallow' the population's savings. Clear rules of the game are also needed. Favorable conditions must be created for investments and systemic risks should be prevented as it is known that the current economic crises are determined not as much by the production process, but rather by the instability of the financial markets, especially as regards the speculative transactions of large financial investors.

In general, forms and methods of regulating the financial markets are similar in all countries of the world. But state regulation models are different from one country to another.

Currently, there are four models for regulating the financial markets:

– **The institutional (sector) regulation model** that envisions the traditional division of the financial system into three main sectors: banking services, insurance and securities. This model is based on the strict distribution of the powers and provides for the existence of three supervision and regulatory bodies that work each in the sector that is within its jurisdiction. The institutional regulation model is used for example in the U. S., Greece, Spain, Cyprus, Portugal, Slovenia, Indonesia, Macedonia, Azerbaijan, and Ukraine.

– **The Dutch Twin-Peaks model** that represents an example of switching from the institutional model to a model based on prudential supervision and market conduct principles. In this approach, every supervision element (micro and macroeconomic stability, disclosure of information, competition) is within the jurisdiction of one independent body. Thus, there is no strict distribution by sectors, but every body has inter-sector supervision and regulation powers. The given model is used in such EU member states as Germany, Austria, Belgium, Denmark, Estonia, Ireland, Latvia, Hungary, Romania, Malta, Poland, Sweden, Norway, the Netherlands, Finland, Bulgaria, and Japan. One of the forms of this model is used in Moldova.

– **The functional model** that is one of the forms of the institutional regu-

lation model, whose limits are vague and that includes the basic supervision elements, centering on certain objectives, as well as other purposes. It is used in France and Italy.

– **The centralized (integrated) model** or the model of one regulator that envisions the existence of one supervision authority, with powers in all the sectors of the financial market. The centralized model implies concentration of attention directly on the institutions or for achieving the goal of regulation. Single mega-regulators work in the Czech Republic, Ireland, Lithuania, Slovakia, Russia, Kazakhstan, Armenia, and Georgia.

None of these models can be theoretically considered the best or optimal as the supervision model in any country must meet all national financial structure requirements, be efficient and viable.

They are different, often for subjective political reasons, and are closely connected with the political model of the state where the regulatory authority works. To my mind, if the checks and balances mechanisms function efficiently, the regulator's activity is corresponding.

The subject of the mega-regulator is now in vogue. It derived first of all based on a political pretext that stemmed from the financial crisis of 2008. I will try to explain.

I consider that the politicians from certain countries found a 'scapegoat', arguing that the crisis was the consequence of an inefficient activity of the regulator and, consequently, decided to create a single mega-regulator, assuring that 'the crisis situations will not repeat anymore!'

It is a purely political decision. It is evident that the tension on the financial market remained. Besides, having taken part in different international conferences and having asked if there is any direct connection between the model of regulating the financial market in certain countries and the extent to which the given markets were affected by the crisis, I've got a clear answer – there is no such connection.

The modern financial markets are radically different from those that existed 15-20 years ago. Today the markets are not only global, but also function continuously and instantaneously, being saturated with very complex derivatives that penetrated different sectors of the world economy. As a result, the prevention of the financial crises depends not only on the model of one or another regulator, but rather on its capacity to analyze the risks, the efficiency of its interaction with other state authorities and the capacity to take certain preventive actions of national and international scale.

After the crisis, mega-regulators have been created in some of the countries only because foreign experts intervened, who always

'know better' what should be done, promoting their own consultancy services. This way a few millions are spent on the implementation of these ideas, but after the experts leave more problems remain.

I do not want to diminish the role of the foreign technical assistance in reforming the national economies and the regulation models – the contemporary world is too complex, with multiple facets and extremely globalized. I think that things should be yet treated with much more intelligence, by a thorough analysis of the needs and consequences, taking into account the local particularities.

Over a year this subject has been intensely discussed in Moldova, being considerably supported by the National Bank (BNM) that, on any occasion, promotes the idea that if the BNM takes the National Financial Market Commission (CNPF) under its management, the markets will benefit immediately. The arguments invoked by the BNM do not withstand criticism or are disputable. Also, a number of objective factors support the maintenance and strengthening of the existent model at this stage.

First of all, after the reform of 2007, the National Commission for Financial Markets became a mega-regulator as it supervises and regulates not only the capital market, but also the insurance and micro-finance industry. Take one year of perturbations out, and then another two years (2011-2013) when, due to the political dissension, the NCFM didn't have a fully-fledged chairman, which obviously influenced a lot the institutional efficiency.

Thus, de facto the NCFM had an intense activity during about three-four years. In spite of this fact, the CNPF fulfills its duties well: all the segments of the market have increased by about 10% a year. New laws and regulations are drafted and adopted and reforms are implemented, even if amid disagreements and with compromises. The trend is univocal – the non-banking financial market has grown continuously without special crises!

Moreover, after the chairman of the NCFM was named and a new Administration Board was elected this summer, the pace accelerated. Changing something now means in fact sabotaging the market. Maybe somebody wants to disturb the market for another year or two with organizational changes? I'm against.

It would be much more reasonable and strategic to maintain what we have now and to strengthen the Commission's powers by adopting a new law on NCFM, a draft of which is somewhere lost in corridors of coordination.

Secondly, a super mega-regulator should be created based on a developed and efficient financial market and viable laws. Only when ethics

of corporate governance and respect for shareholders, insurers and other consumers become a norm and when self-regulatory organizations are founded and function, will it be possible to create it and to merge the regulators without causing perturbations on the market, as the basis will be uniform. In other words, the financial market should be an integrated platform for safe, guaranteed and attractive investments and for consistent entries of capital on the market. What we have now is far from being a civilized financial market. It is rather a large bazaar and the problems revealed by the raider attacks during the last two years are a proof of this.

Thirdly, imagine that the NCFM didn't exist and everything was in the hands of the BNM when the raider attacks took place. I'm convinced that the NCFM played a relevant role in the state system of checks and balances.

Fourthly, the last few years showed that the BNM has its own, rather serious problems: Invest-privatbank, Universalbank, Banca de Economii, the raider attacks, a lot of loans without appropriate coverage or delinquent loans, the excessive depreciation of the lei. As if the state of affairs is perfect and the BNM can also regulate the non-banking sector?! It's maybe the case to speak about the implementation of the Twin-Peaks model under which the BNM is responsible only for the currency-monetary policy and the anti-inflation policy, while the NCFM regulates all other aspects in the banking sector?

Moreover, at the current stage of forming and strengthening the non-banking financial market, NCFM performs not only the role of prudential supervision, but also deals with thousands of petitions, lots of corporate governance problems, long-lasting liquidation of investment funds and trust companies, problems related to the liquidation of independent registrars, etc. I think the answer to the question why the NBM needs these problems right now and how 'efficient' will it be in this case is evident.

Fifthly, by concentrating all the regulations in the hands of one institution, namely when the non-banking market started not only to develop, but also to require more attention and a prompt reaction with regards to the adjustment of laws and normative documents to the European directives, the result will be a bureaucratic and rather inefficient system. Consequently, the synthesis and institutional information flow bottom to top and downwards will procrastinate. A banal example: we recently organized the conference of regulators of the capital markets of the Commonwealth of Independent States. A super mega-regulator from the region needed two weeks to choose the representatives who

were to take part in this event! While nowadays, within the current model, it is easy to enter the office of the chairman of the NCFM or of a member of the Administration Board. Very often, we need to hold extraordinary meetings within the CNPF, and we call them in a matter of minutes.

Sixthly, the financial factor has been mentioned. They argued the salaries at the NBM are higher, while the resources allocated for developing the organizational structure are larger. Thus, even if the NCFM levies taxes from the players of the non-banking market, it anyway cannot compete with the NBM with regard to financial capacity.

In this context, we need to mention the following: a) the NBM is not a charity or a private organization and works also on public money as proceeds from financial transactions; b) the NCFM levies not taxes, as they say, but regulatory taxes that are a norm in the countries, where similar models work; c) when we set the regulation taxes, we take into account the interests of the market; d) our budget is sufficient for ensuring the independence of the members of the Administration Board who take decisions that influence the market and the professional participants, and for paying salaries to employees, which are comparable to the salaries applied by professional participants.

One serious issue we encounter, however, is salaries for IT employees, which we cannot compare with those paid in private sector. But this is the problem, I guess, of all the state institutions. Given that we go towards full computerization of the management process slowly but steadily, I think the Government and Parliament should identify solutions to these problems.

Until then, we make effort to deal with some problems by outsourcing, while others we solve independently. At first, we adopted recently a decision to create a separate IT department starting with 2014, even if the problem of competitiveness of salaries is felt and it is hard to attract specialists.

In conclusion, I want to note that many problems are faced in the non-banking sector – starting with the unfinished liquidation of the investment funds and ending with the monopolization of the insurance market, problems related to the Green Card, or those concerning the protection of consumers, including the creation of the guarantee fund, etc. In other words, the market is developing and it's not rational to try a new regulation model. Such kind of perturbations should not be often – money needs stability, market efficiency and clarity. For the time being, a logical political move is to maintain and strengthen what we have.

© «ІГОРОС-ІІРЕСС»

Oferte/cereri comerciale la BVM la data de 3.12.2013

Коммерческие предложения на ФБМ на 3.12.2013 г.

Cod ISIN	Denumirea emitentului	Cereri pentru cumpărare, un.	Prețul pentru unitate, lei	Oferte pentru vânzare, un.
MD14ELIR1009	SA "ELIR"	0,00	33,00	18014,00
MD14PRUJ1009	SA "PRUT 80"	0,00	6,00	13500,00
MD14DANA1005	SA "DANA"	0,00	15,00	33000,00
MD14PLAC1001	SA "PLANETA-CARTE"	0,00	1,00	12,00
MD14PLAC1001	SA "PLANETA-CARTE"	0,00	1,00	340,00
MD14PLAC1001	SA "PLANETA-CARTE"	0,00	1,00	624,00
MD14PLAC1001	SA "PLANETA-CARTE"	0,00	1,00	20,00
MD14PLAC1001	SA "PLANETA-CARTE"	0,00	1,00	283,00
MD14PLAC1001	SA "PLANETA-CARTE"	0,00	1,00	204,00
MD14PLAC1001	SA "PLANETA-CARTE"	0,00	1,00	16,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1039,99	53,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1040,00	1280,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1044,00	479,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1045,00	200,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1045,18	266,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1100,00	103,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1185,00	322,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1200,00	781,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1210,00	5,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1225,00	55,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1300,00	615,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1375,00	25,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1400,00	95,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1487,00	8,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1500,00	4,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1560,00	100,00
MD14AGIB1008	BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	0,00	1800,00	100,00
MD14AGRN1003	SA "AGROMASINA"	0,00	9,00	5,00
MD14AGRN1003	SA "AGROMASINA"	0,00	10,00	144,00
MD14ALET1005	SA "ALET"	0,00	0,10	106970,00
MD14AMAS1009	SA "ALIMENTARMAS"	0,00	2,99	100,00
MD14AMAS1009	SA "ALIMENTARMAS"	0,00	3,00	1365,00
MD14AMTR1009	SA "AUTOMOTOTRANS"	10,00	25,00	0,00
MD14APEX1005	SA "APEX"	0,00	30,00	21930,00
MD14APRO1001	SA "APROMAS"	0,00	5,75	4112,00
MD14ARTU1009	SA "RAUT"	0,00	6,00	13800,00
MD14AVCO1000	SA "AVICOLA"	0,00	25,00	26602,00
MD14AVIP1003	SA "AVIS PRIM"	0,00	0,30	3804,00
MD14BAL1008	SA IM "BAL-TEANCA"	0,00	6,00	242100,00
MD14BAT1003	SA "BASTINA"	0,00	20,00	25,00
MD14BAZA1003	SA "BAZA TRANSPORTULUI AUTO NR. 14 DIN FLORESTI"	0,00	10,00	4850,00
MD14BECM1002	BC "BANCA DE ECONOMII"	0,00	35,00	1836,00
MD14BECM1002	BC "BANCA DE ECONOMII"	0,00	39,00	1000,00
MD14BECM1002	BC "BANCA DE ECONOMII"	0,00	40,00	57332,00
MD14BECM1002	BC "BANCA DE ECONOMII"	0,00	64,50	49,00
MD14BECM1002	BC "BANCA DE ECONOMII"	0,00	200,00	88,00
MD14BETA1007	SA "BETON ARMAT"	100,00	20,00	0,00
MD14BSOC1004	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	0,00	180,00	516,00
MD14BSOC1004	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	0,00	220,00	2036,00
MD14BSOC1004	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	0,00	245,00	834,00
MD14BSOC1004	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	0,00	270,00	163,00
MD14BSOC1004	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	0,00	280,00	509,00
MD14BSOC1004	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	0,00	1000,00	50,00
MD14BSOC1004	BC "BANCA SOCIALA" S.A.	0,00	1150,00	145,00
MD14CARP1005	SA "FLOARE - CARPET"	0,00	23,00	2189,00
MD14CEPU1006	SA "CEREALE-PRUT"	0,00	20,00	9000,00
MD14CERA1008	SA "CERAMICA_1"	0,00	1,60	331579,00
MD14CERF1003	Combinatul de Produse Cerealiere "CEREALE FLOR"	0,00	9,99	265,00
MD14CERF1003	Combinatul de Produse Cerealiere "CEREALE FLOR"	0,00	15,00	129229,00
MD14CICU1007	SA "PISCICULTORUL"	0,00	5,00	9930,00
MD14CIMA1009	SA "ICAM"	0,00	5,00	139,00
MD14COBI1006	S.A. "Combustibil-Solid"	0,00	1,20	2054,00
MD14COBI1006	S.A. "Combustibil-Solid"	0,00	6,00	514,00
MD14CONO1004	SA "CONSMONT"	0,00	4,15	1930,00
MD14COPA1008	SA "INTREPRINDEREA DE COLECTARE A VITELOR SI A PASARILOR"	0,00	8,00	13717,00
MD14CORM1002	SA DE PRODUCERE A NUTRENTURILOR "COMBICORM"	0,00	30,00	1390,00
MD14COVI1002	SA "COMBINATUL DE VINURI DIN TARACLIA"	0,00	7,00	990,00
MD14COVI1002	SA "COMBINATUL DE VINURI DIN TARACLIA"	0,00	10,00	19377,00
MD14CPCC1000	SA "COMBINATUL DE PRODUSE CEREALIERE DIN CHISINAU"	0,00	17,90	23000,00
MD14CPCC1000	SA "COMBINATUL DE PRODUSE CEREALIERE DIN CHISINAU"	0,00	18,00	13310,00
MD14CPCC1000	SA "COMBINATUL DE PRODUSE CEREALIERE DIN CHISINAU"	0,00	48,45	58176,00
MD14CPCC1000	SA "COMBINATUL DE PRODUSE CEREALIERE DIN CHISINAU"	0,00	50,00	23511,00
MD14CUPC1008	SA "CEREALE CUPCINI"	0,00	30,00	4,00
MD14DEUN1007	SA "FABRICA DE UNT DIN TARACLIA"	0,00	1,00	13332,00
MD14ENER1001	BC "ENERGBANK" SA	0,00	115,00	958,00
MD14ENER1001	BC "ENERGBANK" SA	0,00	125,00	2202,00
MD14ENER1001	BC "ENERGBANK" SA	0,00	140,00	2280,00
MD14FLAU1001	SA "FLOAREA SOARELUI"	0,00	250,00	945,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	18,00	391,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	19,99	646,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	20,00	317,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	21,50	2184,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	22,36	21196,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	26,00	140,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	27,00	168,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	32,00	297,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	36,00	158,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	38,00	41,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	39,00	750,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	40,00	1572,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	42,00	573,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	44,00	144,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	45,00	2128,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	50,00	8157,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	55,00	273,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	60,00	4321,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	65,00	265,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	70,00	1777,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	80,00	4155,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	90,00	332,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	100,00	10069,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	120,00	1050,00
MD14FRAN1004	SA Combinatul de panificatie "FRANZELUTA"	0,00	125,00	400,00
MD14FRIO1005	SA "FRIGORIFER"	0,00	1,40	13998,00
MD14FRUC1003	SA "FRUCTE"	0,00	6,50	2127,00
MD14FUDF1006	SA "FABRICA DE UNT DIN FLORESTI"	766,00	50,25	0,00
MD14FZGD1000	SA "FABRICA DE ZAHAR DIN GHINDESTI"	0,00	1,00	6814,00
MD14GRAL1005	SA pentru reparatie si deservirea automobilelor "INTEGRAL-AUTO"	0,00	60,00	105,00
MD14IAMO1005	SA "IAMOCS - SERVICE"	2434,00	1,00	0,00
MD14IECT1008	Institutul "AGROINDPROIECT" SA	0,00	200,00	721,00
MD14INTR1000	SA "INTERIOR"	280,00	15,00	0,00
MD14JLC1001	SA "JLC"	0,00	30,00	5,00
MD14JLC1001	SA "JLC"	0,00	45,00	33,00
MD14LUPA1009	SA "CAHULPAN"	0,00	12,00	750,00
MD14LUTE1001	SA "MULTEVIT"	0,00	0,21	21052,00
MD14MAUR1006	SA "MAURITUS"	0,00	180,00	782,00

Cod ISIN	Denumirea emitentului	Cereri pentru cumpărare, un.	Prețul pentru unitate, lei	Oferte pentru vânzare, un.
MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	60,00	6529,00
MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	70,00	300,00
MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	95,00	28,00
MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	100,00	126,00
MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	115,00	4195,00
MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	120,00	4535,00
MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	124,00	1794,00
MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	124,99	335,00
MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	125,00	800,00
MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	130,00	924,00
MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	138,00	683,00
MD14MBIS1000	BC "MOBIASBANCA-Groupe Societe Generale" SA	0,00	150,00	1141,00
MD14MCAR1008	SA "MOLDCARTON"	0,00	3,50	9000,00
MD14MCAR1008	SA "MOLDCARTON"	0,00	10,00	190,00
MD14MEZO1000	SA "MEZON"	0,00	10,00	2000,00
MD14MIBC1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	89,00	280,00
MD14MIBC1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	90,00	298,00
MD14MIBC1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	95,00	406,00
MD14MIBC1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	100,00	2282,00
MD14MIBC1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	115,00	428,00
MD14MIBC1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	145,00	34,00
MD14MIBC1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	150,00	300,00
MD14MIBC1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	200,00	144,00
MD14MIBC1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	299,00	196,00
MD14MIBC1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	0,00	390,00	4247,00
MD14MOIA1005	SA "MIOARA"	0,00	1,00	4086,00
MD14MITE1006	SA "MIDGARD TERRA"	0,00	2,00	984,00
MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	29,00	30,00
MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	30,00	30,00
MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	33,00	128,00
MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	40,00	54,00
MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	60,00	100,00
MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	95,00	116,00
MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	120,00	100,00
MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	0,00	199,99	130,00
MD14MOLG1004	SA "MOLDOVAGAZ"	97,00	20,00	0,00
MD14MTUR1005	SA "MOLDOVA - TUR"	0,00	12,00	4568,00
MD14NELI1003	SA "FABRICA DE CONFECTII "IONEL"	0,00	5,50	4494,00
MD14NELI1003	SA "FABRICA DE CONFECTII "IONEL"	0,00	6,00	5340,00
MD14NELI1003	SA "FABRICA DE CONFECTII "IONEL"	0,00	6,50	3310,00
MD14NICDI1002	SA "NICODIM"	0,00	0,17	34697,00
MD14NLAC1003	SA"COMBINATUL DE INDUSTRIALIZARE A LAPTELUI din CUPCINI "INLAC"	0,00	4,99	1150,00
MD14NLAC1003	SA"COMBINATUL DE INDUSTRIALIZARE A LAPTELUI din CUPCINI "INLAC"	0,00	5,00	117875,00
MD14NLAC1003	SA"COMBINATUL DE INDUSTRIALIZARE A LAPTELUI din CUPCINI "INLAC"	0,00	6,00	5427,00
MD14NOCA1000	SA "BETACON"	0,00	10,00	20,00
MD14NTEH1006	SA UZINA EXPERIMENTALA DE UTILAJ TEHNOLOGIC "INTEH"	0,00	15,00	30,00
MD14NUSA1004	SA "GAINUSA"	0,00	0,70	144497,00
MD14OBIS1008	SA "MOBISTIL"	0,00	0,10	20,00
MD14OBIS1008	SA "MOBISTIL"	0,00	1,00	1759,00
MD14OTIS1008	Compania Internationala de Asigurari "ASITO" SA	0,00	17,00	30,00
MD14OTIS1008	Compania Internationala de Asigurari "ASITO" SA	0,00	20,00	2780,00
MD14OTIS1008	Compania Internationala de Asigurari "ASITO" SA	0,00	93,00	102,00
MD14OTIS1008	Compania Internationala de Asigurari "ASITO" SA	0,00	100,00	2346,00
MD14PIEE1000	SA Intreprinderea Mixta "PIELE"	0,00	14,00	30,00
MD14PIEL1001	SA "PIELART"	0,00	25,00	4,00
MD14PREF1008	SA "PRESTFERTIL"	0,00	5,00	931,00
MD14PROC1009	SA "PRODUSE CEREALIERE"	0,00	0,50	26277,00
MD14PROC1009	SA "PRODUSE CEREALIERE"	0,00	5,25	106300,00
MD14PROC1009	SA "PRODUSE CEREALIERE"	0,00	8,05	115000,00
MD14RAP1009	SA "AUTORAPID"	0,00	5,00	434,00
MD14REME1002	SA "REMEDIUM FARM 306"	0,00	2,00	833,00
MD14REVI1007	SA "TRANSSERVICE"	0,00	10,00	100,00
MD14RFCC1001	SA "MARFCONSUM - SUD"	0,00	10,00	200,00
MD14RICA1004	SA "FABRICA DE CONSERVE DIN GLODENI"	0,00	1,55	24000,00
MD14RICA1004	SA "FABRICA DE CONSERVE DIN GLODENI"	0,00	10,00	107729,00
MD14RMEZ1007	SA "CARMEZ"	0,00	25,00	88,00
MD14ROCC1000	SA "NOROC"	0,00	5,00	7686,00
MD14ROZU1009	IM "SUDZUCKER-MOLDOVA"	0,00	30,00	2000,00
MD14SCOM1001	SA "UNIVERSCOM"	0,00	20,00	3080,00
MD14SCOM1001	SA "UNIVERSCOM"	0,00	25,00	816,00
MD14SCOM1001	SA "UNIVERSCOM"	0,00	29,99	3470,00
MD14SCOM1001	SA "UNIVERSCOM"	0,00	30,00	6458,00
MD14SECA1007	SA"MICARNES"	97,00	25,00	0,00
MD14SERV1005	SA "FABRICA DE CONSERVE DIN COSNITA"	0,00	6,00	50,00
MD14SLUR1003	SA "SLI"	0,00	30,00	1100,00
MD14SPIL1005	SA "SPICUL"	0,00	6,00	4171,00
MD14STEJ1009	SA "STEJAUR"	0,00	50,00	106,00
MD14STEJ1009	SA "STEJAUR"	0,00	95,00	20,00
MD14SUCS1007	SA "SUCCES"	0,00	10,00	183690,00
MD14SUDT1005	SA "SUD TRANS"	0,00	2,60	22973,00
MD14TAXI1007	SA "TAXI SERVICE"	0,00	20,00	330,00
MD14TCTC1007	SA "TUTUN-CTC"	0,00	25,00	498,00
MD14TCTC1007	SA "TUTUN-CTC"	0,00	50,00	724,00
MD14TCTC1007	SA "TUTUN-CTC"	0,00	100,00	1028,00
MD14TEBS1007	SA "TEBAS"	0,00	10,00	68,00
MD14TERM1005	SA "TERMOTRANSAUTO"	0,00	20,00	26634,00
MD14TICO1006	SA "TIPAR - COLOR"	0,00	5,00	26351,00
MD14TIRE1001	SA "TIPOGRAFIA-RECLAMA"	0,00	7,50	800,00
MD14TRAC1001	SA "UZINA DE TRACTOARE "TRACOM"	0,00	23,00	410,00
MD14UTIL1007	SA "UTILAJCOM"	0,00	21,00	27,00
MD14UZIN1007	SA "UZINA ABA1"	0,00	100,00	16725,00
MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	0,00	27,00	7795,00
MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	0,00	32,00	1425,00
MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	0,00	33,75	6500,00
MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	0,00	34,99	15000,00
MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	0,00	35,00	10000,00
MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	0,00	42,50	451,00
MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	0,00	52,50	5000,00
MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	0,00	100,00	333,00
MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	0,00	300,00	1424,00
MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	0,00	368,00	3409,00
MD14VEST1003	IM "EFES VITANTA MOLDOVA BREWERY"SA	0,00	400,00	50,00
MD14VINA1005	SA "VINAR"	0,00	1,00	1042,00
MD14VINA1005	SA "VINAR"	0,00	49,99	86,00
MD14VINT1004	SA "FABRICA DE VIN DIN TELENESTI"	0,00	1,00	2343,00
MD14VINU1001	SA "VINURI DE COMIRAT"	0,00	6,00	50,00
MD14VITE1005	SA"ORHEI - VIT"	0,00	16,90	2794,00
MD14VITM1005	SA "VIORICA-COSMETIC"	0,00	30,00	420,00
MD14VITM1005	SA "VIORICA-COSMETIC"	0,00	35,00	1731,00
MD14VITR1000	SA "VINIA TRAIAN"	100,00	40,00	0,00
MD14ZABR1004	SA "NORD-ZAHAR"	0,00	0,90	2312,00
MD14ZABR1004	SA "NORD-ZAHAR"	0,00	10,00	96199,00
MD14ZABR1004	SA "NORD-ZAHAR"	0,00	15,00	1467,00
MD14ZORI1001	SA "ZORILE"	0,00	40,00	179,00
MD24BECM1000	BC "BANCA DE ECONOMII"	1000,00	1,00	0,00
MD24FLAU1009	SA "FLOAREA SOARELIUI"	0,00	100,00	1,00

Tranzacții cu valori mobiliare ale emitenților din Republica Moldova, pe piața bursieră
(Perioada 25-29 noiembrie 2013)

Data tranzacției, ora	codul ISIN	Denumirea emitentului	Preț (lei)	Numărul de acțiuni (unități)	Volumul total al tranzacțiilor (lei)	Tipul tranzacției	Emisia	Ponderea VM tranzacționate în total emisie (%)	Valoarea nominală, lei
25.11.13 14:31	MD14AMTR1009	SA "AUTOMOTOTRANS"	25,00	10	250,00	Vinzare Cumparare	44850	0,02	15,00
25.11.13 14:31	MD14AMTR1009	SA "AUTOMOTOTRANS"	25,00	40	1000,00	Vinzare Cumparare	44850	0,09	15,00
25.11.13 14:31	MD14AMTR1009	SA "AUTOMOTOTRANS"	25,00	4	100,00	Vinzare Cumparare	44850	0,01	15,00
25.11.13 14:31	MD14AMTR1009	SA "AUTOMOTOTRANS"	25,00	58	1450,00	Vinzare Cumparare	44850	0,13	15,00
25.11.13 14:31	MD14AMTR1009	SA "AUTOMOTOTRANS"	25,00	15	375,00	Vinzare Cumparare	44850	0,03	15,00
25.11.13 14:31	MD14AMTR1009	SA "AUTOMOTOTRANS"	25,00	4	100,00	Vinzare Cumparare	44850	0,01	15,00
26.11.13 14:31	MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	19,85	324	6431,40	Vinzare Cumparare	25000091	0,00	10,00
27.11.13 14:31	MD14ASCH1004	SA "ASCHIM"	29,55	7212	213114,60	Vinzare Cumparare	2379602	0,30	10,00
27.11.13 14:31	MD14ASCH1004	SA "ASCHIM"	29,55	10000	295500,00	Vinzare Cumparare	2379602	0,42	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	273	273,00	Vinzare Cumparare	214001	0,13	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	275	275,00	Vinzare Cumparare	214001	0,13	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	516	516,00	Vinzare Cumparare	214001	0,24	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	417	417,00	Vinzare Cumparare	214001	0,19	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	536	536,00	Vinzare Cumparare	214001	0,25	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	224	224,00	Vinzare Cumparare	214001	0,10	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	411	411,00	Vinzare Cumparare	214001	0,19	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	475	475,00	Vinzare Cumparare	214001	0,22	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	499	499,00	Vinzare Cumparare	214001	0,23	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	62	62,00	Vinzare Cumparare	214001	0,03	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	274	274,00	Vinzare Cumparare	214001	0,13	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	274	274,00	Vinzare Cumparare	214001	0,13	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	185	185,00	Vinzare Cumparare	214001	0,09	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	462	462,00	Vinzare Cumparare	214001	0,22	10,00
27.11.13 14:31	MD14ISRT1005	SA "Intreprinderea specializata de reparatie a tehnicii din Falesti"	1,00	116	116,00	Vinzare Cumparare	214001	0,05	10,00
27.11.13 14:31	MD14MICB1008	BC "MOLDINDCONBANK" SA	89,00	20	1780,00	Vinzare Cumparare	4967794	0,00	100,00
27.11.13 14:31	MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	21,83	675	14735,25	Vinzare Cumparare	25000091	0,00	10,00
28.11.13 14:31	MD14VCTB1004	BC "VICTORIABANK" S.A.	16,48	1	16,48	Vinzare Cumparare	25000091	0,00	10,00
TOTAL				23362	539851,73				

Statistica tranzacțiilor extrabursiere
pentru perioada 25.11.2013-29.11.2013
Tipul tranzacției: Vânzare-cumpărare

Denumirea emitentului	Numarul inregistrarii de stat (ISIN)	Valoarea nominală (lei)	Numarul de tranzactii (unitati)	Volumul total al VM tranzacționate (unitati)	Suma totală a tranzacțiilor (lei)	Ponderea VM în capitalul social (%)
1. GRANAT-MCI S.A., CHIȘINĂU	MD14GMCI1003	1	3	817	817	0,54
2. RENĂȘTERE, MUN. CHIȘINĂU	MD14RSNT1008	20	3	25	500	0,17
3. LAFARGE CIMENT MOLDOVA, OR. REZINA	MD14CEMT1002	30	1	210	6300	0
4. JLC-INVEST, MUN. CHIȘINĂU	MD14JLIN1008	-	32	17786	9782	0,03
5. ANTICOR S.A., DURLEȘTI	MD14ANTO1001	55	2	58	1160	0,14
6. BÎC, CĂLĂRAȘI	MD14BACI1002	21	1	8467	815000	93,01
7. ZORILE, MUN. CHIȘINĂU	MD14ZORI1001	18	1	287	20457	0,01
Total			43	27650	854016	

Tipul tranzacției: Moștenire

Denumirea emitentului	Numarul inregistrarii de stat (ISIN)	Valoarea nominală (lei)	Numarul de tranzactii (unitati)	Volumul total al VM tranzacționate (unitati)	Suma totală a tranzacțiilor (lei)	Ponderea VM în capitalul social (%)
1. ZIDCALTEN S.A., HÎNCEȘTI	MD14ZITE1001	10	1	20156	201560	17,42
2. AGROTEH S.A., ORHEI	MD14GROT1001	10	2	750	7500	0,27
3. DAAC Hermes grup, MUN. CHIȘINĂU	MD14MARS1000	1	1	752	752	0
4. DRUMURI-CRIULEN, OR. CRIULENI	MD14CRID1001	10	2	289	2890	0,01
5. JLC-INVEST, MUN. CHIȘINĂU	MD14JLIN1008	-	2	1606	1156	0
6. F.I.N.N. NORD-INVEST, SOROCA	MD14DORS1005	1	1	416	416	0
7. FRANZELUȚA COMBINATUL DE PANIFICAȚIE S.A., CHIȘINĂU	MD14FRAN1004	20	1	373	7460	0,02
8. IAMOCS-SERVICE S.A., IALOVENI	MD14IAMO1005	10	1	11887	118870	4,99
9. VINĂRIA-BARDAR Î.M., J. CHIȘINĂU	MD14BARD1000	35	2	46	1610	0,02
10. ESTATE GROUP, MUN. CHIȘINĂU	MD14ESRO1004	4	1	92	368	0
11. MEGA PRIM, MUN. CHIȘINĂU	MD14EGAP1006	4	2	328	1312	0
Total			16	36695	343894	

Tipul tranzacției: Donație

Denumirea emitentului	Numarul inregistrarii de stat (ISIN)	Valoarea nominală (lei)	Numarul de tranzactii (unitati)	Volumul total al VM tranzacționate (unitati)	Suma totală a tranzacțiilor (lei)	Ponderea VM în capitalul social (%)
1. DAAC Hermes grup, MUN. CHIȘINĂU	MD14MARS1000	1	1	1440	1440	0
2. CRIOCONSTRUCȚIA S.A., OR. CRIULENI	MD14ASCC1009	1	4	364509	225996	25
3. OGLINDIRE S.A., CHIȘINĂU	MD14OGLI1000	25	1	119	7702	0,1
4. MOLDOVAHIDROMAȘ S.A., CHIȘINĂU	MD14MHID1001	1	1	2039	2039	0
Total			7	368107	237177	

PLANUL DE NEGOCIERI
sesiunea bursieră din 04 Decembrie 2013

Nr. d/o	Nr. cereri de vânzare	Emitentul valorilor mobiliare	IDNO emitentului	Numărul înregistrării de stat al valorilor mobiliare, ISIN	Numărul valorilor mobiliare în pachet, unități	Prețul pentru o unitate, lei	Valoarea totală a pachetului, lei	% din volumul emisiei	Valoarea nominală a unei valori mobiliare, lei	Data depunerii cererii	Data începerii licitației	Termenul de valabilitate al cererii
1	300	SA "ELIRI"	1002600038293	MD14ELIR1009	18 014	33,00	594 462,00	5,17	10,00	26.11.2013	29.11.2013	12.12.2013
2	302	SA "PRUT 80"	1003602021331	MD14PRUU1009	13 500	6,00	81 000,00	1,34	10,00	28.11.2013	03.12.2013	04.11.2013
3	303	SA "DANA"	1002607000547	MD14DANA1005	33 000	15,00	495 000,00	19,98	25,00	29.11.2013	04.12.2013	05.12.2013
4	304	SA "PLANETA-CARTE"	1003611011149	MD14PLAC1001	12	1,00	12,00	0,04	5,00	29.11.2013	04.12.2013	04.12.2013
5	305	SA "PLANETA-CARTE"	1003611011149	MD14PLAC1001	340	1,00	340,00	1,23	5,00	29.11.2013	04.12.2013	04.12.2013
6	306	SA "PLANETA-CARTE"	1003611011149	MD14PLAC1001	624	1,00	624,00	2,26	5,00	29.11.2013	04.12.2013	04.12.2013
7	307	SA "PLANETA-CARTE"	1003611011149	MD14PLAC1001	20	1,00	20,00	0,07	5,00	29.11.2013	04.12.2013	04.12.2013
8	308	SA "PLANETA-CARTE"	1003611011149	MD14PLAC1001	283	1,00	283,00	1,02	5,00	29.11.2013	04.12.2013	04.12.2013
9	309	SA "PLANETA-CARTE"	1003611011149	MD14PLAC1001	204	1,00	204,00	0,74	5,00	29.11.2013	04.12.2013	04.12.2013
10	310	SA "PLANETA-CARTE"	1003611011149	MD14PLAC1001	16	1,00	16,00	0,06	5,00	29.11.2013	04.12.2013	04.12.2013

Stimați acționari
BC “BANCA SOCIALĂ” S.A.!

Consiliul BC “BANCA SOCIALĂ” S.A. a luat decizia (proces-verbal nr. 27 din 29 noiembrie 2013) privind convocarea la data de 20 decembrie 2013 a Adunării generale extraordinare a acționarilor Băncii pe adresa: mun. Chișinău, str. Albișoara, 84/6, incinta „Succes-M” S.R.L. Adunarea se va ține cu prezența acționarilor. Începutul – la ora 11.00. Înregistrarea participanților – între orele 9.30 – 10.45.

ORDINEA DE ZI:

- Cu privire la alegerea Comisiei de numărare a voturilor.
- Cu privire la introducerea modificărilor în Statutul Băncii.
- Cu privire la alegerea Președintelui Băncii – Președintelui Consiliului de Administrație al Băncii, stabilirea cuantumului retribuiției muncii lui, remunerației și compensațiilor.

Lista acționarilor cu drept de participare la Adunarea generală extraordinară a acționarilor este întocmită de către Agenția de Înregistrare „Comitent” S.A. la situația din 2 decembrie 2013. Înregistrarea participanților se va efectua de către Comisia de înregistrare în baza actelor de identificare. Reprezentanții, de asemenea, vor prezenta și procura autenticată conform legislației în vigoare. Acționarii pot lua act de materialele aferente ordinii de zi, începând cu data de 10 decembrie 2013, între orele 10.00 – 16.00, în sediul central al Băncii, biroul 208.

Informație suplimentară
la tel. 022-22-41-84, 022-22-51-85.
Administrația Băncii

Stimate acționar
al BCR Chișinău S.A.!

Vă aducem la cunoștință că, în conformitate cu Hotărârea Consiliului de Supraveghere al Băncii (proces verbal nr. 23 din 27 noiembrie 2013), la data de 20 decembrie 2013, orele 9.00, va avea loc Adunarea Generală Extraordinară a acționarilor BCR Chișinău S.A.,

CU URMĂTOAREA ORDINE DE ZI:

- Cu privire la aprobarea tranzacțiilor cu persoanele afiliate.

Forma de desfășurare a adunării – cu prezența acționarului.
Adunarea va avea loc la sediul BCR S.A.: București, B-dul Regina Elisabeta nr. 5, Romania. Acționarii pot să facă cunoștință cu materialele aferente ordinii de zi pe adresa unde va avea loc Adunarea Generala Extraordinară a acționarilor BCR Chișinău S.A., începând cu data de 05.12.2013, între orele 09.00 – 16.00.

Buget fără riscuri pentru anul 2014

Bugetul pentru anul viitor este construit pe un deficit de 2424,1 mil. de lei și pe venituri care sunt estimate la 25682,0 mil. lei. Ministerul Finanțelor planifică să acopere deficitul din sursele externe de finanțare.

Astfel, potrivit legii bugetului de stat pentru 2014, adoptată de Guvern, intrările de granturi pentru susținerea bugetului și pentru proiectele finanțate din surse externe, conform acordurilor semnate cu donatorii externi, precum și granturile interne și externe pentru instituțiile publice se prognozează cu o majorare față de suma scontată în 2013 de 8,4 la sută sau cu 182,5 mil. lei și vor constitui 2335,9 mil. lei (echivalent, 178,1 mil. dol. SUA), inclusiv 18,4 mil. lei granturi interne și externe pentru instituțiile publice. Ca pondere în suma totală a veniturilor bugetului de stat, acestea reprezintă 9,1 la sută, iar în raport cu PIB – 2,2%.

“Cifrele privind veniturile și cheltuielile bugetare nu sunt exagerate, în realitate, ele vor fi cu mult mai mari. Republica Moldova are rezerve conservate nevalorificate cât două bugete. În acest context guvernării pun accent pe realizarea patrimoniului public și pe venituri din creșterea unor taxe și accize. Totodată, pe creșterea bazei impozabile în urma investițiilor în sectorul real. Pe de altă parte, există o nevoie stringentă de a fi elaborate mecanisme și pârghii pentru combaterea economiei subterane”, a explicat Gheorghe Costandache, expert economic.

“În cuantumul veniturilor bugetului de stat prognozate pentru anul 2014, partea preponderantă – 85,0 la sută sau circa 21,8 miliarde lei o dețin încasările veniturilor fiscale, cu o creștere față de scontat anul 2013 de 19,5 la sută sau cu 3,6 miliarde lei. Această creștere se explică prin faptul implementării, începând cu 1 ianuarie 2014, în patru UAT (mun. Chișinău, raioanele Basarabeasca, Ocnița, Rîșcani) a noului sistem de stabilire a relațiilor între bugetul de stat și aceste bugete. În bugetul de stat vor fi încasate de la aceste UAT, integral, impozitul pe venit din activitatea de întreprinzător și o parte din impozitul pe venitul persoanelor fizice, nealocat conform normativelor stabilite prin lege. Ca pondere în PIB, aceste venituri vor atinge nivelul de 20,5%, cu 1,8 puncte procentuale mai mult față de 2013”, potrivit proiectului bugetului.

Costandachi a subliniat că deficitul bugetului de stat se înscrie absolut în toate normativele internaționale, este mai mic de două ori și nu există nici un risc financiar în acest sens. Pe de altă parte, este necesar ca serviciile de colectare a impozitelor și taxelor să activeze eficient pentru acumularea veniturilor la buget, ci nu în buzunarul cuiva.

„Totodată, nu în zadar FMI a permis reducerea TVA de la 20% la 8%, iar prin acest lucru este sesizabil că Republica Moldova este strict monitorizată de FMI și organisme internaționale. Iar pe de altă parte țara noastră își asumă sarcina asigurării sectorului social. Nu se prevăd majorări semnificative de pensii, însă acest lucru urmează să fie făcut pe parcursul anului. Bugetul se face pe baza indicatorilor de creștere economică, care în anul curent se estimează a fi de 4%, în condițiile în care se observă o stabilizare a crizei

economice din UE și pe fundalul acesta UE promite Republicii Moldova ajutor”, a precizat Costandachi.

SALARII MAI MARI PENTRU JUDECĂTORI

Pentru anul 2014, sunt prevăzute 2 măsuri noi de majorare a salariilor: începând cu 1 ianuarie 2014, se prevede implementarea Legii privind salarizarea judecătorilor, iar începând cu 1 octombrie 2014, se prevede stabilirea salariului pentru I categorie de salarizare, în mărime de 1000 lei, angajaților salariați conform Rețelei tarifare unice.

Costul estimativ al majorărilor respective pentru anul 2014 este de 141,7 mil. lei, dintre care pentru instituțiile finanțate de la bugetul de stat – 112,1 mil. lei și pentru instituțiile finanțate de la bugetele unităților administrativ-teritoriale – 29,6 mil. lei.

“Acest buget nu este unul populist, chiar dacă se atestă o creștere a deficitului bugetar. Deficitul a fost foarte bine coordonat cu FMI, cu Banca Mondială și cu alte instituții financiare internaționale, dar și cu Comisia Europeană. Bugetul nu a fost elaborat doar de specialiștii moldoveni sau de Ministerul Finanțelor. Iar pentru îndeplinirea prevederilor stabilite, o bună parte a veniturilor din buget vor fi acumulate din granturi și ajutoare financiare din străinătate. Deja 56 mil. USD au fost coordonate cu FMI, iar Banca Mondială, de asemenea, este dispusă să ajute țara, iar o parte din venituri vor fi acumulate de la întreprinderile de stat”, a spus Costandachi.

DATORIA DE STAT, MAI MICĂ CU 0,2 PUNCTE PROCENTUALE

Potrivit estimărilor din proiectul bugetului, soldul datoriei de stat la situația din 31 decembrie 2014 va constitui 25,9 miliarde lei, cu o majorare de 1,8 miliarde lei față de 31 decembrie 2013. Ponderea datoriei de stat în PIB la sfârșitul anului 2014 va constitui 24,5%, sau cu 0,2 p.p. mai puțin decât estimat pentru finele anului 2013.

Se prognozează atragerea împrumuturilor de stat externe pentru finanțarea proiectelor finanțate din surse externe și susținerea bugetului de stat în sumă de 2189,1 mil. lei (167,6 mil. dolari SUA), ceea ce reprezintă o majorare cu 745,6 mil. lei sau cu 52,0% față de sumele aprobate pe anul 2013. Creditorii principali sunt Banca Mondială – 11,2 mil. dolari SUA, Banca Europeană pentru Investiții – 44,1 mil. dolari SUA și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare – 31,0 mil. dolari SUA.

Cheltuielile pentru serviciul datoriei de stat se estimează la 684,4 mil. lei,

ceea ce constituie cu 2,7 la sută mai mult față de anul 2012 și cu 2,2 la sută mai mult față de suma aprobată pe anul 2013. Ponderea serviciului datoriei de stat în veniturile componente de bază a bugetului de stat pe anul 2014 se estimează la nivel de 2,9% sau cu 0,8 p.p. (0,4 p.p. mai puțin în comparație cu anul 2012) aprobat pe anul 2013.

CURS STABIL DOLAR – LEU PENTRU 2014

Pentru anul 2014 se prognozează fluctuații neesențiale ale cursului de schimb al leului până la sfârșitul anului, între 12,9 lei și 13,0 lei pentru un dolar SUA.

Menținerea relativă a cursului de schimb la același nivel va contribui la stabilitatea prețurilor: indicele prețurilor de consum la sfârșitul anului se prognozează la nivel de 104,7%, 106,4% și 105,5% pentru anii 2014-2016, respectiv.

ASISTENȚA SOCIALĂ – CELE MAI MARI CHELTUIELI

Potrivit proiectului bugetului adoptat de Guvern, cele mai mari cheltuieli vor fi destinate asigurării și asistenței sociale – 5,02 miliarde de lei. Pentru domeniul învățământului se estimează un volum de alocații în sumă de 3421,8 mil. lei. La menținerea ordinii publice, pentru apărare și securitatea națională cheltuielile totale se estimează în sumă de circa 2485,5 mil. lei, cu o creștere de 10,0% comparativ cu anul 2013. Pentru întreținerea și reparația drumurilor sunt estimate cheltuieli de 2571,5 mil. lei, depășind cu 448,5 mil. lei sau cu 21,1 la sută nivelul aprobat pe anul 2013.

La ocrotirea sănătății cheltuielile în anul 2014 vor constitui 2946,9 mil. lei sau 10,5% din cheltuielile totale ale bugetului de stat.

“Principalele riscuri legate de buget derivă din cele macroeconomice, și se pot regăsi în diminuarea încasărilor de venituri la buget, față de cele planificate, precum și depășirea nivelului deficitului bugetar. Un alt risc pentru buget îl

reprezintă tergiversarea debursării asistenței externe (în formă de granturi și credite), care, la fel, va afecta nivelul de executare al bugetului, dar și implementarea proiectelor investiționale finanțate din aceste surse”, comunică Ministerul Finanțelor, care precizează că în astfel de condiții promovarea unor politici economice echilibrate și stimulatorii, va asigura o diversificare pronunțată a raporturilor economice ale țării cu partenerii externi, un climat investițional favorabil și un mediu economic favorabil pentru economia națională. Nu în ultimul rând, politicile bugetar-fiscale prudente vor fi instrumentul de bază pentru diminuarea potențialelor efecte negative asupra economiei naționale în general, și asupra bugetului, în particular.

AGRICULTURA RISCĂ SĂ TRAGĂ ÎN JOS INDICATORII MACROECONOMICI

„Pe plan intern există riscul unor condiții climatice nefavorabile pentru agricultură, ceea ce ar diminua oferta de produse agro-alimentare, cu efect de reducere asupra consumului și a pieței de produse agricole, precum și de creștere a importurilor de astfel de produse pentru a acoperi cererea. Pe de altă parte, presiunile dezinflaționiste rezultă și din creșterea economică mondială redusă, temperarea creșterii prețurilor internaționale la petrol, precum și a diminuării prețurilor internaționale la produsele alimentare pe fondul condițiilor agrometeorologice favorabile pentru recolta din anul 2013”, precizează Ministerul Finanțelor.

“Corespunzător scăderii ofertei interne, este de așteptat ca dezechilibrele externe să se adâncească, deficitul comercial să se accelereze, iar deficitul de cont curent să se extindă și să devină nesustenabil. Restrângerea activității va genera scăderea competitivității economice și o rată a șomajului mai ridicată decât în scenariul de bază”, relevă Ministerul Finanțelor în nota informativă.

Florin LEVĂNȚICĂ

Встреча с представителями органов местной публичной власти Теленештского района

2

Малые и средние предприятия Молдовы – двигатель экономики или последний вагон?

3

Квартальный бюллетень НКФР – III квартал 2013 г.

4-7

Молдова парафировала Соглашение об ассоциации с Европейским Союзом

Премьер-министр Республики Молдова Юрие Лянкэ и Верховный представитель ЕС по иностранным делам и политике безопасности Кэтрин Эштон парафировали в ходе саммита «Восточного партнерства» в Вильнюсе Соглашение об ассоциации, включая Соглашение о свободной торговле.

Сразу же после парафирования молдавский премьер заявил: «Мы переживаем исторический момент – было парафировано амбициозное и беспрецедентное по масштабу соглашение между Молдовой и ЕС. Оно символизирует доверие, открытость и сотрудничество между моей страной и ЕС».

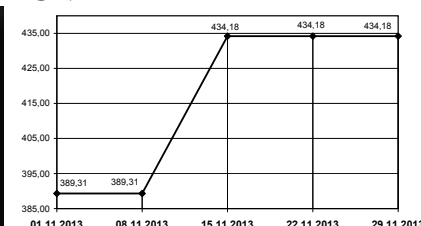
Юрие Лянкэ также сказал, что это событие ясно свидетельствует, что Молдова движется в Европейский союз, и что она

станет членом ЕС в обозримом будущем.

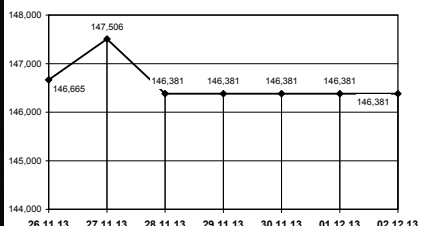
В завершение председатель правительства добавил на румынском языке: «Moldova, astăzi am asigurat drumul nostru spre Uniunea Europeană!» («Молдова, сегодня мы обеспечили наш путь в Европейский Союз!»).

Перед парафированием председатель Европейской комиссии Жозе Мануэль Баррозу заявил, что Соглашение об ассоциации должно быть подписано как можно скорее, в 2014 году.

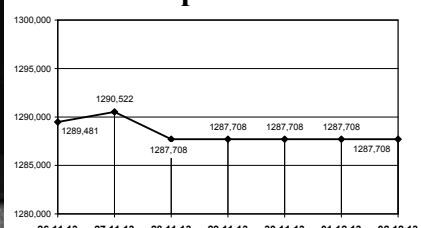
CNPF

Banking Stock Index – InfoMarket

EVM-Composite

Курс валют на 4.12.2013

Валюта	Ставка	Курс
USD	1	13.1046
EUR	1	17.7875
UAH	1	1.5942
RON	1	3.9818
RUB	1	0.3942

Обзор биржевых сделок за неделю

В период с 25 по 29 ноября 2013 года на Фондовой бирже Молдовы проведено 27 сделок с акциями 5 эмитентов.

Общий объем торгов составил 539,8 тыс. леев. Все сделки были зарегистрированы в Основной Секции биржи (интерактивный рынок). Акции «Moldindconbank» торговались по цене 89 лей. Рыночная цена акций «Victoriabank» варьировала в пределах 16,48-21,83 лей за акцию. Наиболее торгуемыми были ценные бумаги компании «Întreprinderea specializată de reparatie a tehnicii din Făleşti» – 15 сделок по 1 лею за акцию.

Фондовая биржа Молдовы предоставляет консалтинговые услуги в области лицензируемой деятельности (биржевой).

Информация по телефону 022-27-76-36.

www.moldse.md

Фондовая биржа Молдовы

Объявление НКФР

Начиная с 04.12.2013, Национальная комиссия по финансовому рынку проводит публичные консультации по проекту Постановления НКФР «Об утверждении Положения о порядке выдачи, приостановления и отзыва разрешений и лицензий на рынке капитала».

Целью проекта является внедрение Закона о рынке капитала в сфере условий выдачи, приостановления и отзыва лицензий и разрешений на право осуществления деятельности на рынке капитала, соответствующих европейской практике в этой области, и обеспечивающих контроль со стороны государства за деятельностью держателей лицензий или разрешений, а также в целях защиты инвесторов.

Данный проект размещен на официальном сайте Национальной комиссии по финансовому рынку в разделе «Нормативная база/Проекты в действии».

Просим направлять ваши мнения и предложения относительно проекта Постановления НКФР «Об утверждении Положения о порядке выдачи, приостановления и отзыва разрешений и лицензий на рынке капитала» до 01.01.2014 на электронный адрес felicia.maciac@cnprf.md или в корреспондентский ящик, расположенный в холле помещения Национальной комиссии по финансовому рынку.

CAPITAL Market

Împreună
în lumea
finanțelor

Отдел рекламы.
Тел.: +373 69 821216

Moldpresa®
Tu alegi, noi difuzăm!

Встреча с представителями органов местной публичной власти Теленештского района

27 ноября этого года состоялась встреча сотрудников Территориального представительства Национальной комиссии по финансовому рынку в Бельцах и примэрий населенных пунктов Теленештского района, а также глав служб, расположенных в районах. Цель встречи заключалась в развитии сотрудничества в сфере защиты прав и интересов потребителей услуг, предлагаемых участниками небанковского финансового рынка, повышении уровня инвестиционной привлекательности Молдовы и финансовой культуры потребителей небанковских финансовых услуг.

В мероприятии приняли участие примэры и представители 31 примэрии, в ведении которых находится 54 населенных пункта. По окончании мероприятия участники должны будут информировать население о правах и ответственности потребителей услуг, оказываемых операторами небанковского финансового рынка (ссудо-сберегательными ассоциациями, страховыми компаниями и акционерными обществами).

Открывая собрание, председатель Теленештского района Борис Буркэ отметил, что проведение таких мероприятий крайне важно для привлечения инвестиций в развитие местной инфраструктуры и усиление процесса интеграции Республики Молдова в Европейский союз.

Глава Территориального представительства НКФР Виталий Ногаль поприветствовал собравшихся и сообщил о важности преобразования небанковского финансового рынка в эффективный механизм привлечения инвестиций в реальный сектор экономики, а также о необходимости, согласно Стратегии развития не-

банковского финансового рынка на 2011-2014 годы и плану реализации стратегии, популяризации услуг небанковского финансового рынка, защиты потребителей этих услуг и повышения уровня их культуры.

Была отмечена важность доступа жителей села к основным финансовым услугам, к сберегательным вкладам и выдаче займов, поддержке законной деятельности членов ссудо-сберегательных ассоциаций для улучшения их социальных и экономических условий. Кроме того, была представлена информация о последних изменениях в законодательстве, в том числе о новом виде деятельности ссудо-сберегательных ассоциаций — возможности, на основе поручительского договора, осуществлять посредническую деятельность в страховании в качестве агента банкашуранс.

В своем выступлении В. Ногаль отметил также, что Национальная комиссия по финансовому рынку является государственным органом, ответственным за внедрение вышеупомянутой стратегии, и выразил надежду, что полученная в ходе встречи информация

будет полезной в повседневной работе представителей местных публичных органов с жителями Теленештского района.

Присутствующие на встрече задали главе Территориального представительства НКФР в Бельцах вопросы, связанные с деятельностью ссудо-сберегательных ассоциаций района (в том числе и об отозванных лицензиях на право деятельности), о деятельности акционерных обществ, о правах акционеров, а также о рынке страхования. По просьбе присутствующих, В. Ногаль сообщил информацию о представительствах и пунктах продаж страховых компаний в районе Теленешты и об информационной системе «RCA Data» учета обязательного страхования автогражданской ответственности для водителей.

Кроме того, особый интерес вызвала деятельность сектора микрофинансирования. Виталий Ногаль отметил, что «укрепление сектора микрофинансирования послужит финансовой поддержкой для территориально-административных единиц, внесет вклад в снижение бедности и стимулирование частной инициативы в Молдове, развивая торговлю, сельскохозяйственную деятельность, социальный сектор, ремесла, местную транспортную систему и другие социально-экономические отрасли села».

В завершении встречи были розданы информационные материалы, касающиеся услуг небанковского финансового сектора, защиты прав потребителей финансовых услуг, а также повышения их финансовой культуры.

Сергей ЧЕРВАТЮК

Молдавскому лею исполнилось 20 лет

В пятницу исполнилось 20 лет со дня ввода в обращение молдавского лея, валюты, которая является одной из самых стабильных в регионе. Об этом было объявлено в рамках торжества, состоявшегося в Национальном историческом музее и посвященного юбилею национальной валюты, сообщает «МОЛДПРЕС».

В церемонии принимали участие официальные лица Республики Молдова, аккредитованные в нашей стране послы, руководители банков, художники и музейные эксперты.

«Ввод в обращение национальной валюты, состоявшийся 29 ноября 1993 года, стал одним из самых больших экономических достижений Молдовы на национальном и международном уровнях», — говорится в поздравительном послании президента Республики Молдова Николае Тимофти. «Подобно другим странам постсоветского пространства, вместе с переходом к рыночной экономике Республика Молдова столкнулась с гиперинфляцией, поставившей под удар финансовую стабильность страны и само существование государства», — говорится в президентском послании, представленном советником президента Владимиром Чобану. Ввод в обращение лея «сделал возможным проведение Национальным банком независимой денежной политики».

«Знаковым является и тот факт, что лею исполнилось 20 лет в день, когда в Вильнюсе состоялось парафирование Соглашения об ассоциации с Европейским союзом», — отметил первый президент Республики Молдова Мирча Снегур.

Указ, подписанный Мирчей Снегуром 24 ноября 1993 года, начал процесс введения национальной валюты, а Указом от 28 ноября власти приняли на себя ответственность за это решение. «Ввод молдавского лея поставил нас в ряд стран, проводящих экономические реформы», — добавил первый президент Молдовы.

Первый президент Национального банка Молдовы Леонид Талмач оценил ввод национальной валюты как «акт мужества и ответственности», несмотря на то, что, по мнению первого руководителя НБМ, это было сделано с опозданием. «Мы были готовы к вводу лея еще 1 июля 1992 года», но некоторые ответственные лица противодействовали этому решению, и «понадобилось много усилий для ввода в обращение молдавского лея».

Первая банкнота, введенная в обращение, номиналом в 20 леев печаталась во Франции, а монеты достоинством в 1, 5 и 10 леев чеканились на монетном дворе Румынии. За 20 лет своего существования молдавский лей стал одной из самых стабильных валют в регионе, даже несмотря на девальвацию после финансового кризиса 1998 года, когда он обесценился намного меньше валют стран, пострадавших от этого кризиса, заявил корреспонденту «МОЛДПРЕС» Леонид Талмач.

Художник, маэстро Георге Врабие, автор эскизов для молдавского лея, отметил сложность творческих аспектов в процессе ввода национальной валюты.

Президент НБМ Дорин Дрэгуцану объявил, что по случаю 20-летнего юбилея ввода в обращение национальной валюты, впервые были выпущены памятные банкноты номиналом в 200 леев, и также впервые банкноты снабжены дополнительными степенями защиты, такими как микротекст, рельефная печать, невидимая рельефная печать и элементы наслоений.

Опять же впервые НБМ выпустил две памятные монеты прямоугольной формы, одна из золота, а другая из серебра номиналом 200 и 100 леев, соответственно.

В рамках праздничной церемонии была организована выставка памятных монет из коллекции Национального исторического музея и Национального банка Молдовы, представлены публике и первые эскизы денежных знаков Республики Молдова, и гипсовые макеты, при помощи которых монетные дворы чеканили монеты.

Шаги, которые предстоит принять для внедрения Соглашения о свободной торговле

После парафирования Соглашения о свободной торговле с Европейским союзом Республике Молдова следует, в первую очередь, модернизировать юридические рамки, касающиеся бизнес-среды, заявил замминистра экономики Октавиан Калмык в интервью радиостанции «Свободная Европа», информирует «МОЛДПРЕС».

«Нужно создать дружественную деловую среду», — добавляет замминистра. Он считает, что, во-вторых, «необходимо заняться иностранными инвесторами, предоставить больше возможностей, стабильность как экономическую, так и в остальных сферах, ожидаемых нашими инвесторами и, конечно же, сохранить тот же темп внедрения изо дня в день наших реформ».

Октавиан Калмык отметил, что «Республика Молдова должна продолжить внедрение реформ, намеченную модернизацию экономики, изменить парадигму экономического развития от потребления к инвестициям и много других элементов, связанных с этим процессом».

Замминистра сказал, что Республика Молдова давно находится «в процессе внедрения этого Соглашения, учитывая, что до переговоров существовала Дорожная карта, выдвинутая Республике Молдова Европейской комиссией с целью запуска этих переговоров».

Замминистра Калмык заявил, что 12 декабря будет запущена кампания по публичной презентации Соглашения о свободной торговле с ЕС. Затем на протяжении декабря и в первом квартале 2014 г. состоится ряд тематических встреч по таким областям, как сельское хозяйство, промышленность, торговля услугами и др.

«Парафирование соглашения — это важный шаг к его подписанию и последующему вводу в действие всеми странами-членами ЕС и Республикой Молдова», — считают эксперты Независимого аналитического центра «Expert-Grup». Все-таки, отметили они, «прецедент Украины показывает, что парафирование Соглашения не гарантирует его подписание. А правительству Республики Молдова предстоит в ближайший период справиться с давлениями как внешними, так и внутренними».

«Внешнее давление исходит преимущественно со стороны Российской Федерации посредством экономических рычагов и возможного политического шантажа, связанного с энергетической зависимостью Молдовы от этой страны. На внутреннем плане давление исходит в основном со стороны оппозиции, которая активно выступает против подписания этого Соглашения, а также со стороны местных властей районов, где наметились за последние годы определенные сепаратистские тенденции (Бельцы и АТО Гагаузия)», — считают экономисты «Expert-Grup».

Молдавские власти объявили, что после ратификации 80% положений Соглашения сразу войдут в силу. Речь идет в том числе о промышленной продукции, для сельскохозяйственного сектора установлены переходные периоды 7-10 лет.

Полная либерализация импорта вина из Республики Молдова на европейский рынок может вступить в силу с 1 января 2014 года, до вступления в силу Соглашения. Европейский парламент может принять в декабре решение об открытии европейского рынка для молдавских вин после того, как Комиссия по международной торговле утвердила голосами 29 депутатов доклад о полной и немедленной либерализации импорта вин из Республики Молдова в Европейский союз.

«После утверждения на пленуме ЕП полная либерализация импорта вина из Республики Молдова на единый рынок вступит в силу 1 января 2014 года», — заявил евродепутат Юлиу Винклер.

МВФ поможет РМ модернизировать налоговое администрирование

Эксперты МВФ помогут в совершенствовании методологических норм, применяемых молдавским налоговым ведомством. Как сообщили «ИНФОТАГ» в Главной государственной налоговой инспекции (ГГНИ), об этом говорилось на встрече ее главы Иона Присэкару с Генеральным консультантом МВФ Норманом Гилландерсом (Norman Gillanders).

Глава налоговой службы высоко оценил сотрудничество с МВФ, отметив, что ряд совместных проектов с международной финансовой структурой находится в финальной стадии разработки.

Он подчеркнул важность экспертных рекомендаций Фонда для совершенствования системы налогового администрирования.

В свою очередь, Гилландерс отметил, что сотрудничество с налоговым ведомством будет продолжено.

В составе миссии МВФ, которая находится с визитом в Молдове с 27 ноября по 6 декабря, Норман Гилландерс курирует вопросы технической помощи в области фискальной политики и мониторинга исполнения предыдущих рекомендаций.

Малые и средние предприятия Молдовы – двигатель экономики или последний вагон?

У них была мечта, задумка, но не всегда они находили финансовые средства для воплощения этой мечты в жизнь. Для этого им понадобилось либо одолжить деньги, либо обратиться за национальными или иностранными грантами, либо годами с утра до ночи упорно работать за границей. Однако открыть свое дело, еще не означает, что трудности закончились.

В Европейском Союзе малые и средние предприятия считаются двигателем экономики. В Молдове МСП составляют 98% экономики. Как выкручиваются и выживают молдавские предприниматели? Мы побеседовали с несколькими предпринимателями, которые получили награды на Международной конференции малых и средних предприятий «Компетенции, Конкурентоспособность, Рост». Данное событие прошло в рамках проведения Недели МСП, согласно европейской инициативе по проведению с 25 по 30 ноября 2013 г. Недели МСП. Кампания на уровне Европейского союза проходит под девизом «Стимулирование предпринимательской Европы», подобные мероприятия проводятся более чем в 37 странах.

Присутствующий на событии премьер-министр Юрий Лянкэ подчеркнул, что малые и средние предприятия способствуют развитию экономики и созданию новых рабочих мест. По словам главы кабмина, цель правительства – улучшить предпринимательский климат, а также минимизировать присутствие государства в секторах экономики. «Государство переходного периода не самый лучший собственник и не самый лучший менеджер. Наша цель – принять четкие и доступные правила», – отметил премьер-министр, уточнив, что правительство приняло Дорожную карту устранения критических препятствий на пути бизнеса.

«МЫ ХОТИМ, ЧТОБЫ ГОСУДАРСТВО БОЛЬШЕ НАМ ДОВЕРЯЛО»

Штефан Окара, предприниматель из Мэринич, Ниспорены, вместе с семьей несколько лет уже занимается культивацией плантации крыжовника. Для открытия этого бизнеса он воспользовался программой PARE 1+1. Несмотря на существовавшие трудности, Штефан не отказался от бизнеса, но уже подумывает о переориентации на другие культуры, так как на молдавском рынке появилось достаточное количество производителей крыжовника. «К сожалению, как бы нам трудно не было, но мы продолжаем заниматься нашим делом. Мы пришли на семинар, чтобы узнать, что нового в этой области. Мне хочется оставить что-то своим детям, внукам. Основным препятствием является бюрократия, требуется множество никому не нужных документов, поэтому хотелось бы, чтобы власти чуть больше доверяли нам. Также нам хотелось бы видеть сниженные налоги и возможности для развития. Прошлой весной я был в Румынии, где я побывал во многих сельскохозяйственных компаниях. Они намного опережают нас по всем аспектам. Нам понадобится много времени, чтобы догнать их. В Европе я увидел совершенно другие принципы ведения сельского хозяйства», – пояснил Штефан Окара.

Светлана Стынс, предпринимательница из Штефан-Водэ, занимающаяся пошивом одежды, также жалуется на слишком обременительные налоги и недостаточную поддержку со стороны государства.

О проблемах в сфере МСП говорила и Элеонора Граур, председатель Районного совета Резины. В Резине есть бизнес-инкубатор, предлагающий площадь для 8000 экономических агентов, оказывающих различные услуги, от производства окон и мебели, до интернет-услуг, ведения бухгалтерии и пошива обуви. Она отметила отсутствие необходимой для экономического развития инфраструктуры, квалифицированной рабочей силы, высокий процент на кредиты, частые изменения в законодательстве, ограниченный доступ к иностранным инвестициям и т.д.

Уте Зонен (Ute Sonnen), координатор программы SES (Служба старших экспертов) из Германии, только хвалила наших предпринимателей. «У них много хороших идей, они не сдаются и продолжают идти вперед. Поэтому на рынке появляется все больше предприятий с хорошими товарами. Наши эксперты дают дельные советы и индивидуальные решения для участников нашего проекта. МСП очень важны для экономики страны. В Германии это всем очевидно», – уточнила она.

«Мы с уверенностью можем сказать, что сектор МСП в РМ, так же, как и во всей Европе, является двигателем экономического развития, внося свою важную лепту в развитие экономики, и создавая новые рабочие места. У нас есть, над чем работать в этом секторе, который, к сожалению, в последние 5 лет находится в состоянии застоя, что означает и отсутствие роста количества работников. Сектор МСП создает более 60% рабочих мест. Нам многое предстоит сделать и в отношении оборота, дохода компаний. Доля МСП в экономике страны составляет 98%, а по обороту – лишь 30%. Это означает, что наиболее распространены микропредприятия. Поэтому нам нужны программы по поддержке, направлению и обучению малых предприятий. Компании осознают, что для роста необходимо современное оборудование, которое очень дорого стоит, и здесь мы возвращаемся к доступу к финансированию», – объяснила Юлия Ябанжи, директор Организации по развитию малых и средних предприятий (ODIMM).

ДОРОЖНАЯ КАРТА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ – РЕШЕНИЕ ДЛЯ МСП

В свою очередь министр экономики Валериу Лазэр считает, что малый рынок Молдовы мешает повышению конкурентоспособности экономики, что решится с парафированием и подписанием Соглашения об ассоциации с Евросоюзом.

27 ноября правительство Молдовы утвердило Дорожную карту повышения конкурентоспособности, посредством которой Республика Молдова подключилась к европейскому экономическому пространству. Документ является ответом на обусловленные реалии ЗУВСТ для предпринимательской среды, поэтому ее введение положительно отразится на экономических показателях страны, и на обществе в целом.

По словам Валерия Лазэра, Дорожная карта – это стратегия адаптации к реальности после вступления в силу Соглашения о создании зоны углубленной и всеобъемлющей свободной торговли с Европейским союзом, которая будет содействовать экономическим преобразованиям. В то же время, министр экономики уточнил, что этот документ не заменит существующие, а определит приоритетность действий, которые будут предприняты для повышения конкурентоспособности экономики Молдовы.

Среди препятствий и проблем в Дорожном листе указываются и дефицит инвестиций, вызванный малой эффективностью учреждений и расходами из-за качества публичных услуг, оказанных экономическим агентам, законодательной базой и регулированием, доступностью и компетенцией рабочей силы и т.д. В документе также говорится о политических мерах, которые могут улучшить ситуацию в краткосрочной и среднесрочной перспективах, ориентированных на конкретные отрасли и подотрасли, включая человеческие ресурсы, доступ к финансированию, транспортную и энергетическую инфраструктуру, инфраструктуру качества, информационного сообщества, политику содействия торговле и налоговое управление, инновации и передачу технологии, конкуренции.

Для преодоления этих препятствий, Дорожная карта повышения конкурентоспособности предлагает ряд политических мер, сгруппированных в матрице, и список около 300 европейских законодательных актов, которые будут переложены на реализацию Соглашения об ассоциации и ЗУВСТ. В целях реализации предлагаемых Министерством экономики действий, в течение двух месяцев должен быть создан Совет по конкурентоспособности, который будет представлять, на паритетных началах, органы государственной власти и бизнес.

Согласно документу, конкурентоспособность будет учитываться на уровне макроэкономики и на уровне предприятия, таким образом, позволяя местным рынкам противостоять дополнительно конкурентному давлению со стороны европейских производителей, и позволяя отечественным производителям найти или расширять новые рынки в ЕС, используя преимущества конкурентоспособности Молдовы. Это может открыть экономические возможности для большого числа местных предприятий и населения, поможет увеличить их доходы и повысит усилия государства по продолжению и диверсификации реформ.

Кристина МИРОН

ТЕЛЕФОН ДОВЕРИЯ

Телефон доверия был создан в целях более эффективного сотрудничества с гражданским обществом по предупреждению нарушений и служебных злоупотреблений, уже допущенных или допускаемых сотрудниками Национальной комиссии по финансовому рынку, а также профучастниками, работающими на рынке ценных бумаг, страхования, микрокредитования и коллективных инвестиций.

Телефон доверия: (+373 22) 859-405.

E-mail: info@cnpf.md

Объявление НКФР

Во исполнение положений статьи 6 Закона №192-XIV от 12.11.1998 г. „О Национальной комиссии по финансовому рынку“, Национальная комиссия по финансовому рынку сообщает банковские реквизиты, куда должны переводиться сборы и регуляторные платежи для обеспечения функционирования:

Фискальный код 1007601001293; BC “Victoriabank” S.A., филиал №11; Банковский код VICBMD2X883; Банковский счет 2251311138

НОВОСТИ СТРАХОВАНИЯ

Аурелиу Коленко: “ССМ будет работать над приближением законодательства в сфере страхования к европейским нормам”

По словам нового председателя Союза страховщиков Молдовы (ССМ) Аурелиу Коленко, это станет одной из приоритетных задач объединения.

«Кроме того, мы намерены привлечь ряд игроков рынка страхования Молдовы в Союз страховщиков. Я призываю страховые компании проанализировать возможность присоединения к Союзу страховщиков. Со временем страховые компании-члены Союза убедятся, что наше объединение работает над повышением благосостояния рынка в целом и каждого члена в отдельности», – заявил А. Коленко.

Другой задачей в деятельности ССМ А. Коленко назвал увеличение числа сотрудников организации.

Что касается его знакомства со сферой страхования, А. Коленко отметил, что работая много лет председателем Экономического апелляционного суда, он анализировал немало дел, в том числе связанных и с вопросами страхования.

А. Коленко был избран председателем Союза страховщиков Молдовы 15 ноября этого года голосами 5 компаний из 6, которым принадлежит около 70% рынка страхования Молдовы.

ССМ создан в октябре 2008 года. В настоящее время 6 компаний являются его членами: ASITO, DONARIS-Group, GRAWE CARAT, KLASSIKA Asigurări, MOLDASIG, MOLDCARGO и VICTORIA Asigurări.

«Expert-Grup»: Экономика продолжает восстанавливаться, однако недостаточно быстро

Композитный индекс опережающих индикаторов продолжает свой восходящий тренд на протяжении этого года, после 96,9 пункта в сентябре последовало 98,9% – в октябре, а это признак того, что экономика продолжает восстанавливаться, согласно публикации «Экономическая реальность», изданной Независимым аналитическим центром «Expert-Grup», информирует «МОЛДПРЕС».

«Все-таки, по сравнению с 2010 г., тенденция восстановления более медленная и волатильная, что указывает на присутствие ряда рисков как внешних, так и внутренних, которые тормозят экономический рост и развитие», – считают экономисты «Expert-Grup».

По их словам, «восстановление распределено неравномерно между секторами экономики. Хотя объем промышленной продукции вырос в январе-сентябре 2013 г. на 6,3%, отрасли, обеспечивающие около трети чистой добавленной стоимости сектору, остаются в упадке по сравнению с предыдущим годом».

Министерство экономики, Международный валютный фонд и Всемирный банк пересмотрели прогноз на 2014 год (5,5%) после роста на 4,9% в первом полугодии. Недавно и Европейский банк реконструкции и развития улучшил прогноз экономического роста Республики Молдова на 2013 год с прогнозируемых в мае 2,5% до 3,5%. Самым оптимистичным является Национальный институт экономических исследований, который прогнозирует 6,5% роста экономики в этом году.

Индекс подписки:

Moldpres: 67770

Posta Moldovei: PM21700

Издатель: CAPITAL MARKET I.S.

Регистрационный №:

1003600114204, 27 октября 2003 года

Учредитель: Национальная Комиссия

по финансовому рынку

Административный совет:

Председатель: Юрие ФИЛИП,

Елена ВАСИЛАКЕ, Еуджениу ВИЦУ,

Зоя ТУЛБУРЕ, Надежда ФИЛИП.

Главный редактор:

Геннадий ТУДОРЯНУ

Тел.: /373 22/ 229-445

Заместитель главного редактора:

Татьяна СОЛОНАРЬ

Тел.: /373 22/ 229-335

Прием объявлений и отчетов:

capital@market.md, ziarulcm@gmail.com

Тел.: /373 22/ 22-12-87, 22-77-58

Факс: /373 22/ 22-05-03

Адрес: ул. Василе Александри, 115.

(угол бул. Штефан чел Маре)

Расчетный счет: 225139437,

ф/к 1003600114204,

КБ “Eximbank - Gruppo Veneto Banca” АО,

филиал №11, Кишинэу, BIC EXMMMD22436.

В номере использованы материалы информацион-

ных агентств “Moldpres” и “InfoMarket”.

Статьи, помеченные знаком ■, публикуются

на правах рекламы.

Каждый материал, опубликованный на страницах

“Capital Market”, отражает точку зрения его автора,

которая может не совпадать с точкой зрения

редакции. Перепечатка текстов и фотоснимков раз-

решается только с письменного согласия издания.

Национальная комиссия по финансовому рынку

КВАРТАЛЬНЫЙ БЮЛЛЕТЕНЬ

III КВАРТАЛ 2013 г.

НЕБАНКОВСКИЙ ФИНАНСОВЫЙ РЫНОК

1. РАЗВИТИЕ РЫНКА КОРПОРАТИВНЫХ ЦЕННЫХ БУМАГ

1.1. ПЕРВИЧНЫЙ РЫНОК

1.1.1 Эмиссии, осуществленные при учреждении акционерных обществ, и дополнительные эмиссии ценных бумаг

В январе-сентябре 2013 года в Государственном реестре ценных бумаг (ГРЦБ) было зарегистрировано 53 эмиссии акций на сумму 816,28 млн лей (Диаграмма №1).

Объем эмиссий увеличился на 22,88 млн лей или на 3%, по сравнению с аналогичным периодом предыдущего года, кроме того, объем дополнительных эмиссий увеличился на 58% (Таблица №1).

Общий объем эмиссий ценных бумаг, осуществленных в III квартале 2013 года, составил 170,55 млн лей, что на 44,79 млн лей меньше, по сравнению с соответствующим периодом прошлого года (Таблица №2).

В январе-сентябре 2013 года из ГРЦБ были исключены ценные бумаги 28 акционерных обществ, из которых: у 11 акционерных обществ – в связи с ликвидацией, у 17 акционерных обществ – в связи с реорганизацией путем объединения или преобразования (Таблица №3).

В январе-сентябре 2013 года выдано 41 разрешение на реорганизацию акционерных обществ, из них: путем преобразования в общества с ограниченной ответственностью – 3 разрешения, путем дробления – 8, и путем слияния – 30.

Таблица №1. Эмиссии ценных бумаг в январе-сентябре 2009-2013 гг.

Вид эмиссии	2009	2010	2011	2012	2013	2013 г. к 2012 г., абсолютное изменение
Количество эмиссий, осуществленных при учреждении АО	12	4	11	13	6	-7
Объем эмиссий, осуществленных при учреждении АО (млн лей)	5,39	5,23	23,49	277,56	0,34	-277,22
Количество дополнительных эмиссий	101	54	96	79	47	-32
Объем дополнительных эмиссий (млн лей)	231,61	578,17	692,42	515,84	815,94	+300,10
Всего объем эмиссии ценных бумаг (млн лей)	237,00	583,40	715,91	793,40	816,28	+22,88

Таблица №1. Эмиссии ценных бумаг, III квартал 2009-2013 гг.

Вид эмиссии	2009	2010	2011	2012	2013	2013 г. к 2012 г., абсолютное изменение
Количество эмиссий, осуществленных при учреждении АО	3	-	4	4	1	-3
Объем эмиссий, осуществленных при учреждении АО (млн лей)	2,61	-	0,41	118,41	0,05	-118,36
Количество дополнительных эмиссий	28	24	34	18	16	-2
Объем дополнительных эмиссий (млн лей)	38,33	463,63	212,98	96,93	170,50	+73,57
Всего объем эмиссии ценных бумаг (млн лей)	40,94	463,63	213,39	215,34	170,55	-44,79

Таблица №3. Исключение ценных бумаг из ГРЦБ в январе-сентябре 2009-2013 гг.

Показатели	2009	2010	2011	2012	2013
Кол-во регистраций в ГРЦБ в связи с реорганизацией АО путем преобразования в ООО	14	3	6	1	17
Кол-во регистраций в ГРЦБ в связи с ликвидацией акционерных обществ	29	26	20	12	11

Таблица №4. Иностранные инвестиции, осуществленные на первичном рынке ценных бумаг в январе-сентябре 2009-2013 гг.

Показатели	2009	2010	2011	2012	2013	2013 г. к 2012 г., %
Иностранные инвестиции, привлеченные посредством эмиссий ценных бумаг, млн лей	70,82	328,10	335,38	294,65	440,83	149,6
Доля иностранных инвестиций в общем объеме инвестиций, привлеченных посредством эмиссий ценных бумаг, %	29,9	56,2	46,8	37,2	54,0	-

Таблица №5. Вторичный рынок в январе-сентябре 2009-2013 гг.

Показатель	2009	2010	2011	2012	2013	2013 г. к 2012 г., %
Биржевой рынок						
Кол-во сделок (единиц)	1183	1986	1543	1491	946	63,4
Объем сделок (млн лей)	126,84	195,17	182,50	535,12	519,40	97,1
Внебиржевой рынок						
Кол-во сделок (единиц)	3575	2115	2494	1718	2159	125,7
Объем сделок (млн лей)	396,27	189,52	1615,50	404,77	725,35	179,2
Всего на вторичном рынке						
Кол-во сделок (единиц)	4758	4101	4037	3209	3105	96,8
Объем сделок (млн лей)	523,11	384,69	1798,00	939,89	1244,75	132,4

Таблица №6. Сделки с ценными бумагами акционерных обществ, включенных в биржевой листинг, январь-сентябрь 2013 г.

Наименование эмитента	Код ISIN	Кол-во акций, участвовавших в сделках, ед.	Объем сделок, лей	Рыночная цена одной акции, лей	Номинальная стоимость, лей	Доля реализованных акций в в общем количестве выпущенных акций, %	Кол-во сделок, ед.	Уровень листинга
Сделки, осуществленные посредством интерактивного рынка								
BC "BANCA DE ECONOMII" S. A	MD14BECM1002	38856	543984	14	5	0,166	1	I
BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	MD14AGIB1008	250	256250	1025	200	0,024	1	I
BC "MOLDOVA-AGROINDBANK" SA	MD14AGIB1008	45715	45715000	1000	200	4,406	3	I
BC "MOLDINDCONBANK" SA	MD14IMCB1008	4548	318360	70	100	0,092	2	I
BC "VICTORIABANK" S.A.	MD14VCTB1004	5000	135000	27	10	0,020	2	I
BC "MOLDINDCONBANK" SA	MD14IMCB1008	300	24000	80	100	0,006	2	I
Всего		94669	46992594				11	
Голосовые аукционы								
SA "FLOAREA SOARELUI"	MD14FLAU1001	7000	350000	50	20	0,945	1	II
SA "FLOAREA SOARELUI"	MD14FLAU1001	500	25000	50	20	0,067	1	II
Всего		7500	375000				2	
ИТОГО		102169	470367594				13	

Диаграмма №1. Эмиссии корпоративных ценных бумаг в январе-сентябре 2009-2013 гг.

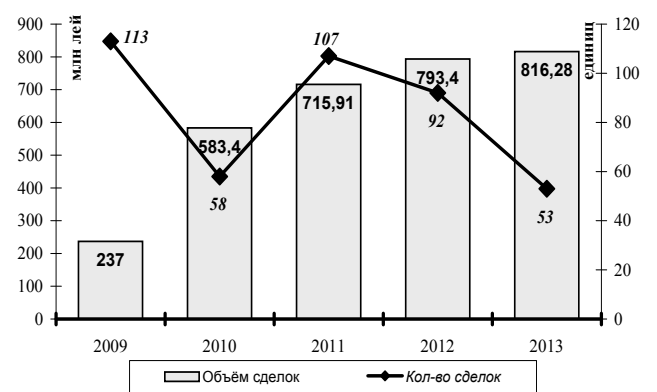

Диаграмма №2. Структура инвестиций, привлеченных посредством эмиссии ценных бумаг, по происхождению иностранных инвесторов в январе-сентябре 2013 года

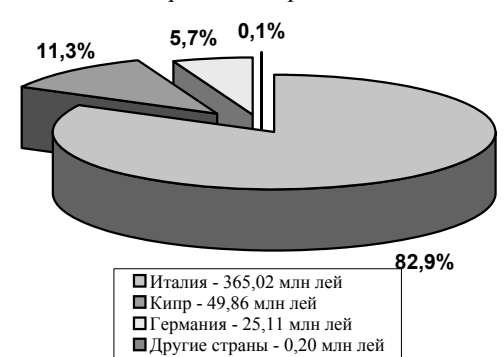

Диаграмма №3. Динамика сделок на вторичном рынке в январе-сентябре 2013 г.

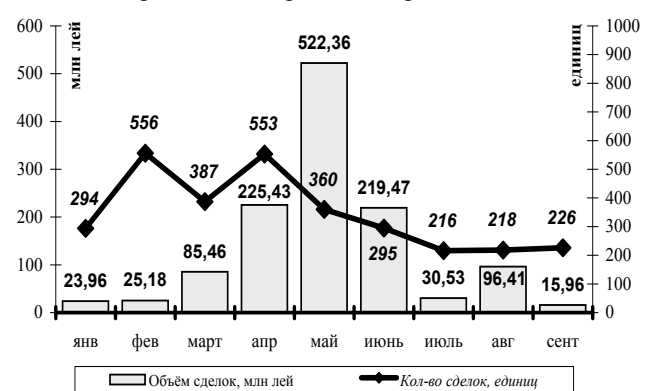

Диаграмма №4. Сделки на вторичном рынке, III квартал 2009-2013 гг.

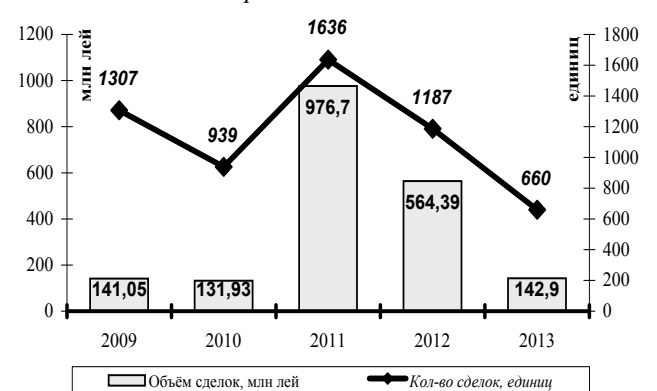

Диаграмма №5. Структура сделок на вторичном рынке в III квартале 2013 (по объёму сделок)

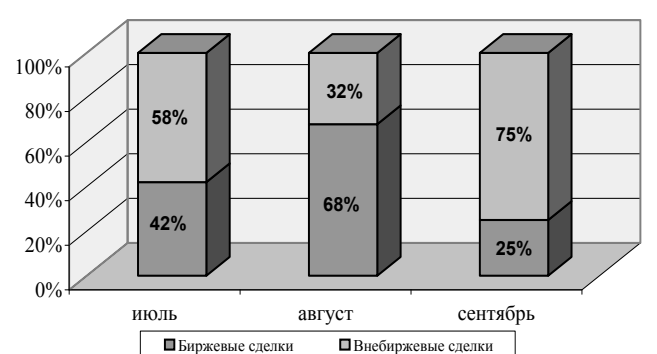

Диаграмма №6. Структура сделок на вторичном рынке в III квартале 2013 г. (по кол-ву сделок)

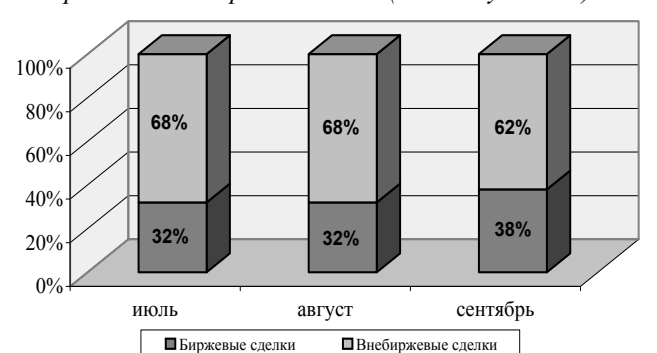

Диаграмма №7. Биржевые сделки
в III квартале 2009-2013 гг.

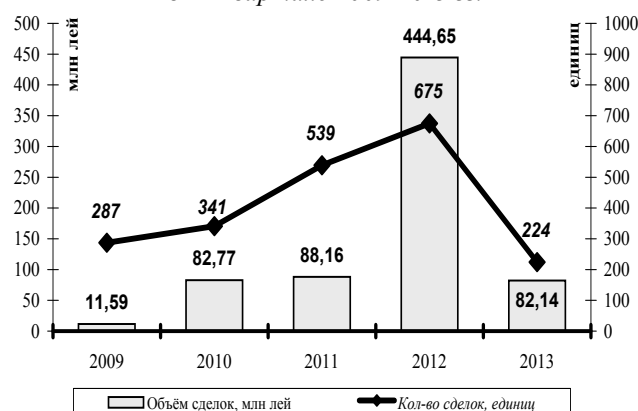

Диаграмма №8. Внебиржевые сделки
в III квартале 2009-2013 гг.

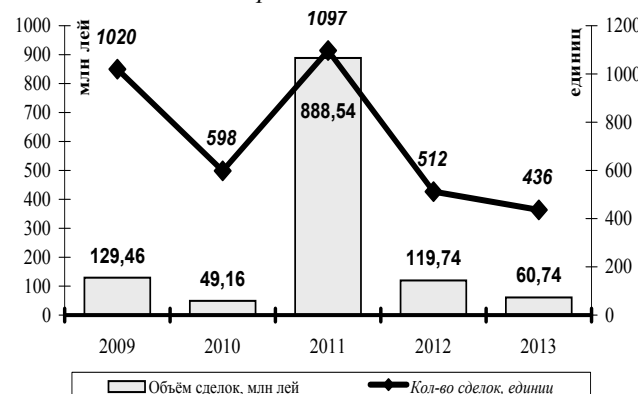
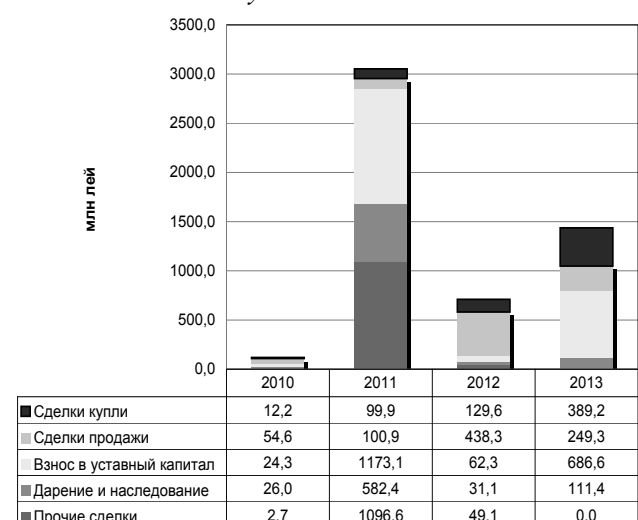

Диаграмма №9. Структура сделок на вторичном
рынке с участием иностранных инвесторов в I
полугодии 2013 года

1.2.2 Биржевые сделки

В III квартале 2013 года на биржевом рынке было осуществлено 224 сделки, что в 3 раза меньше, чем за аналогичный период 2012 года. За отчетный период объем биржевых сделок составил 82,14 млн лей или в 5,5 раза меньше, по сравнению с аналогичным периодом предыдущего года (Диаграмма №7).

В январе-сентябре 2013 года с ценными бумагами акционерных обществ, включенных в листинг биржи, было осуществлено 13 сделок на общую сумму 470,37 млн лей (Таблица №6).

1.2.3 Внебиржевые сделки

В III квартале 2013 года на внебиржевом сегменте было зарегистрировано 436 сделок на общую сумму 60,74 млн лей. Общее количество ценных бумаг, участвовавших в сделках, составляет 18,6 млн единиц. По сравнению с III кварталом 2012 года, объем внебиржевых сделок снизился примерно в 2 раза (Диаграмма №8).

1.2.4 Сделки с участием иностранных инвесторов

В январе-сентябре 2013 года на вторичном рынке ценных бумаг были зарегистрированы сделки с участием иностранных инвесторов размером 1436,5 млн лей или в 2 раза больше, по сравнению с аналогичным периодом прошлого года.

В структуре сделок с участием иностранных инвесторов наибольшая доля приходится на сделки взноса в уставный капитал – 686,6 млн лей или 47%. Сделки купли составляют 389,2 млн лей или 27% и превышают сделки продажи на 139,9 млн лей (Диаграмма №9).

Динамика структуры сделок с участием нерезидентов в III квартале 2010-2013 годов представлена в таблице №7.

Таблица №7 Структура сделок с участием нерезидентов
в III квартале (2010-2013 гг.), млн лей

Вид сделки	2010	2011	2012	2013
Купля	1,00	0,30	116,37	75,84
Продажа	0,95	2,70	430,49	65,93
Взнос в уставный капитал	19,19	548,61	0,27	3,59
Дарение и наследование	2,46	8,51	20,42	-
Другие виды сделок	2,21	7,17	-	-
ВСЕГО	25,81	567,29	567,55	145,36

2. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ УЧАСТНИКОВ РЫНКА КОРПОРАТИВНЫХ ЦЕННЫХ БУМАГ

2.1. БИРЖЕВАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ

В III квартале 2013 года Фондовая биржа Молдовы (ФБМ) осуществляла на рынке ценных бумаг биржевую деятельность в качестве основной, и клиринго-расчетную и консалтинг – в качестве смежных видов деятельности.

По состоянию на конец III квартала 2013 года ФБМ обеспечила достаточность собственного капитала (1,0 млн лей) и норматив гарантийного фонда (30% от минимального размера собственного капитала), его средства были размещены на банковских депозитах.

2.2. НАЦИОНАЛЬНЫЙ ДЕПОЗИТАРИЙ ЦЕННЫХ БУМАГ

Национальный депозитарий ценных бумаг (НДЦБ) в III квартале 2013 года, согласно лицензии, вправе осуществлять деятельность центрального депозитария ценных бумаг, депозитарную, клиринговую и расчетную деятельность и ведение реестра в качестве основных видов деятельности, и консалтинг – как смежную.

По состоянию на конец отчетного периода, собственный капитал НДЦБ составил 810,7 тыс. лей, при нормативе достаточности 700 тыс. лей.

2.3. БРОКЕРСКИЕ И ДИЛЕРСКИЕ КОМПАНИИ

По состоянию на конец III квартала 2013 года, на рынке ценных бумаг на основе лицензий на право осуществления профессиональной деятельности на РЦБ действовало 22 брокерских/дилерских компании, в том числе 11 коммерческих банков.

В III квартале 2013 года небанковскими брокерами были осуществлены 377 сделок на сумму 115,17 млн лей. По сравнению с III кварталом 2012 года, объем сделок уменьшился на 112,43 млн лей, а количество сделок увеличилось на 830 сделок.

Небанковские брокеры соблюдали требования условий лицензирования к нормативу минимального собственного капитала, установленному действующим законодательством. Общий размер собственного капитала составил 35,03 млн лей.

Гарантийный фонд составил 2,31 млн лей. Были соблюдены требования, касающиеся образования гарантийного фонда в размере не менее 30% от минимального размера собственного капитала – 120 тыс. лей для брокерской деятельности и 240 тыс. лей для дилерской деятельности. Средства гарантийного фонда у 9 брокерских компаний вложены в депозиты, и у двух компаний – в государственные ценные бумаги.

Общий объем сделок с ценными бумагами, зарегистрированными коммерческими банками как брокерами/дилерами, в III квартале 2013 года составил 49,11 млн лей. По сравнению с итогами за III квартал 2012 года, объем сделок, осуществленных коммерческими банками, уменьшился на 546,43 млн лей.

За отчетный период коммерческими банками как брокерами/дилерами были осуществлены только сделки купли-продажи на интерактивном рынке на сумму 49,10 млн лей.

2.4. НЕЗАВИСИМЫЕ РЕГИСТРАТОРЫ

По состоянию на конец III квартала 2013 года, на рынке ценных бумаг действовало 11 независимых регистраторов, осуществляющих деятельность по ведению реестров на основе лицензий, выданных НКФР на право осуществления профессиональной деятельности на рынке ценных бумаг, а также 2 эмитента с правом самостоятельного ведения реестра держателей ценных бумаг.

Требования относительно размера минимального собственного капитала соблюдены всеми независимыми регистраторами.

В III квартале 2013 г. независимые регистраторы получили чистую прибыль в сумме 1,42 млн лей, или на 338,75 тыс. лей больше, по сравнению с III кварталом 2012 года.

2.5. ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ФОНДЫ

По состоянию на конец III квартала 2013 года, продолжалась процедура принудительной ликвидации 9 инвестиционных фондов и добровольной ликвидации 9 инвестиционных фондов, включая „Viitorul Tău” S.A., процедура ликвидации которого была вновь начата постановлением суда.

Инвестиционные фонды „MCI-Fond” S.A., „Zodiac-Invest” S.A., „Papius-Invest” S.A. и „BSV-Invest” S.A. продолжали распределение денежных средств акционерам через филиалы и представительства В.С. „Energbank” S.A. Также через филиалы и представительства В.С. „Moldindconbank” S.A. продолжал распределение денежных средств акционерам инвестиционный фонд „Viitorul Tău” S.A.

На банковских счетах инвестиционных фондов, подлежащих принудительной ликвидации, было накоплено денежных средств на общую сумму 23,37 млн лей (в том числе 22,35 млн лей, размещенных в В.С. „Investprivatbank” S.A.), а на банковских счетах инвестиционных фондов, ликвидирующихся по собственной инициативе – 199,17 млн лей (в том числе 162,82 млн лей, размещенных в В.С. „Investprivatbank” SA), поступивших от отчуждения пакетов акций из портфелей фондов, из невыплаченных дивидендов и от размещения этих денег на депозитах в коммерческих банках.

2.6. ДОВЕРИТЕЛЬНЫЕ УПРАВЛЯЮЩИЕ

По состоянию на 30.09.2013, в Реестре профессиональных участников небанковского финансового рынка было зарегистрировано 7 доверительных управляющих, из которых:

– деятельность С.Ф. „Eurotra-Trust” S.A. и С.Ф. „Econ-Renaștere” S.A. приостановлена до полного восстановления информации из реестров клиентов номинального владель-

ца, с целью восстановления базы данных клиентов компании, согласно постановлениям НКФР №30/8 от 25.05.2006 и №63/6 от 23.11.2006;

– АФ „Mobiastrust” S.A. и С.Ф. „A Feroviarilor” S.A. находятся в процессе ликвидации профессионального вида деятельности;

– С.Ф. „Colaborare” S.A. находится в процессе принудительной ликвидации профессионального участника.

Анализ специализированной отчетности компаний „F.O.N.D.” – А.Ф. “ S.A., „Eurotra – Trust” S.A., „Codru” S.A. и „Econ-Renaștere” S.A. показывает, что по состоянию на 30.09.2013, у них было открыто 381 954 трастовых счетов, а портфели включали 625 пакетов акций акционерных обществ и долей обществ с ограниченной ответственностью.

Совокупный объем финансовых инвестиций трастовых компаний на конец отчетного периода составил 130,45 млн лей. В структуре совокупных финансовых инвестиций, по состоянию на конец III квартала 2013 года, инвестиции учредителей траста составляют 95,4% (124,47 млн лей), другие 4,6% (5,98 млн лей) приходятся на собственные инвестиции трастовых компаний.

За отчетный период результат инвестиционной деятельности данных компаний составил в общей сумме 908,4 тыс. лей, из которых на учредителей доверительного управления приходится 775,3 тыс. лей, а на доверительных управляющих 133,1 тыс. лей.

В III квартале 2013 года только 3 трастовые компании получили прибыль в сумме 141,6 тыс. лей, а одна компания понесла убытки на сумму 18,5 тыс. лей.

2.7. КОМПАНИИ ПО ОЦЕНКЕ ЦЕННЫХ БУМАГ И АКТИВОВ, ПРИХОДЯЩИХСЯ НА НИХ

В III квартале 2013 года на рынке ценных бумаг действовало 5 компаний по оценке ценных бумаг и активов, приходящихся на них (далее – компании): „Bartol-Consulting” S.A., „ICF-Consulting-Service” S.A., A.R.E. „Estimator-VM” S.A., „Finactiv-Consulting” S.A. и „Evaluest” S.A.

Согласно отчетам, представленным НКФР, за указанный период компании оказали 10 услуг по оценке ценных бумаг (на 12 меньше, по сравнению с аналогичным периодом прошлого года) на основе 4 договоров, заключенных в III квартале, и остальные услуги были оказаны по договорам, заключенным ранее.

2.8. ПРОФЕССИОНАЛЬНЫЕ УЧАСТНИКИ, КОТОРЫЕ ПРЕДОСТАВЛЯЮТ УСЛУГИ ПО ИНВЕСТИЦИОННОМУ КОНСАЛТИНГУ И КОНСАЛТИНГУ

В III квартале 2013 года на рынке ценных бумаг на основе лицензий на право осуществления деятельности брокеров, дилеров, ведения реестра, биржевой деятельности, оценки ценных бумаг и активов, приходящихся на них, доверительного управления инвестициями как основных видов, владели правом оказать услуги по инвестиционному консалтингу и консалтингу, соответственно, 26 и 19 профессиональных участников.

За отчетный период эти профессиональные участники оказали услуг по инвестиционному консалтингу на сумму 136,79 тыс. лей, что на 44,8% меньше, чем за соответствующий период прошлого года, или на 110,91 тыс. лей, и услуг по консалтингу на сумму 157,23 тыс. лей или на 1,60 тыс. лей (+1,03%) больше, чем за соответствующий период прошлого года.

3. РЫНОК СТРАХОВАНИЯ

3.1. НАЧИСЛЕННЫЕ БРУТТО-ПРЕМИИ

В январе-сентябре 2013 года брутто-премии, начисленные от страховой деятельности, составили 871,0 млн лей, увеличившись на 85,5 млн лей (10,9%) по сравнению с аналогичным периодом предыдущего года. Динамика начисленных брутто-премий в общем страховании и страховании жизни в январе-сентябре 2009-2013 гг. отражена в Таблице №8.

Таблица №8. Динамика начисленных страховых премий
в январе-сентябре 2009-2013

Год	Начисленные брутто-премии (млн лей)	Рост по сравнению с предыдущим годом (%)	(млн лей)
2009	595,5	-6,0	-37,5
2010	682,6	14,6	87,1
2011	745,8	9,3	63,2
2012	785,5	5,3	39,7
2013	871,0	10,9	85,5

Из общего объема начисленных брутто-премий по общему страхованию поступило 820,4 млн лей, что на 11,1% больше, по сравнению с тем же периодом 2012 года. В то же время брутто-премии, начисленные по страхованию жизни, составили 50,6 млн лей, увеличившись на 7,7%, по сравнению с январем-сентябрем 2012 года.

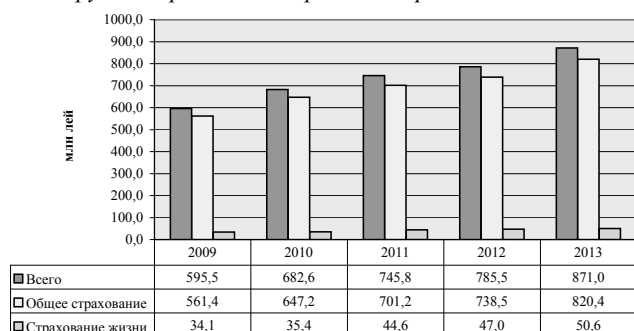
Доля страхования жизни в общей сумме начисленных брутто-премий в январе-сентябре 2013 года составила 5,8% и уменьшилась на 0,2 процентного пункта, по сравнению с аналогичным периодом предыдущего года. Динамика начисленных брутто-премий в целом и по категориям страхования в январе-сентябре 2009-2013 гг. представлена в Диаграмме №10.

Страховые компании, согласно представленным отчетам на 30.09.2013, владели портфелем в 797610 действующих договоров, или на 39517 больше, чем по состоянию на 30.09.2012.

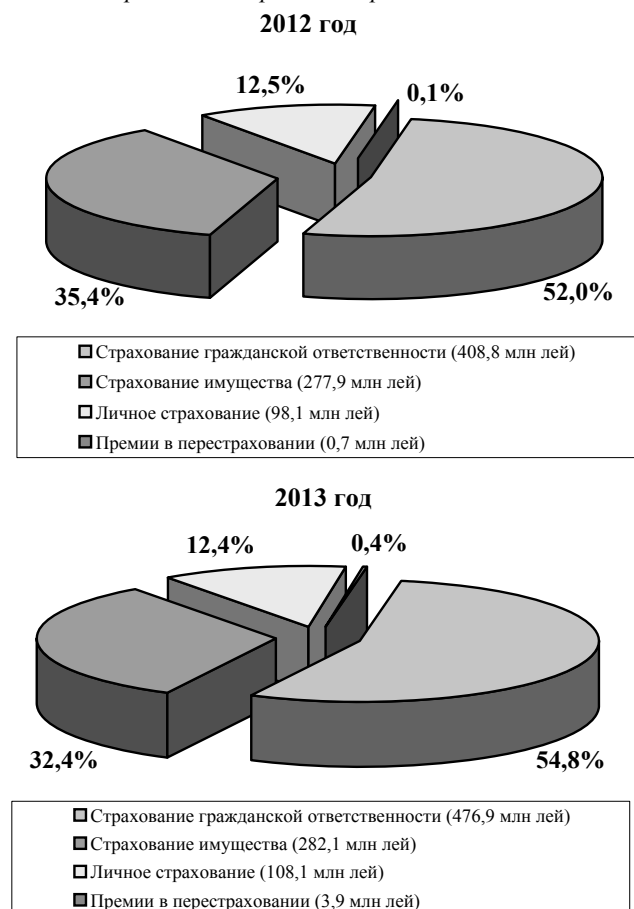
Количество действующих страховых договоров страховых компаний, занимающихся общим страхованием, по состоянию на 30.09.2013 составляло 754229 единиц или 94,6% от общего числа действующих договоров.

Страховые компании, занимающиеся страхованием жизни, владели 43381 действующими договорами, или 5,4% от общего числа действующих договоров.

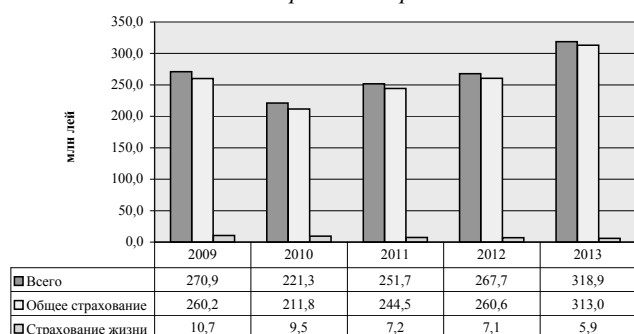
**Диаграмма №10. Начисленные
брутто-премии в январе-сентябре 2009-2013 гг.**

Диаграмма №11. Структура начисленных брутто-премий в январе-сентябре 2012-2013 гг.

Диаграмма №12. Страховые возмещения и компенсации, выплаченные в январе-сентябре 2009-2013 гг.

Диаграмма №13. Структура страховых возмещений и компенсаций в январе-сентябре 2012-2013 гг.

За отчётный период темпы прироста брутто-премий в страховании имущества, личном страховании и в страховании гражданской ответственности составили по сравнению с аналогичным периодом предыдущего года, соответственно 1,5%, 10,2% и 16,7%.

Структура начисленных брутто-премий в январе-сентябре 2013 г. не претерпела значительных изменений: доля обязательного страхования составила 43,1% (375,1 млн лей), а доля добровольного страхования 56,9% (495,9 млн лей). Исходя из объекта страхования, в структуре начисленных брутто-премий установились следующие пропорции: сегмент страхования гражданской ответственности составляет 54,8%, страхование имущества – 32,4%, личное страхование – 12,4% и премии в перестраховании – 0,4%. Структура начисленных брутто-премий в январе-сентябре 2012-2013 гг. представлена на *Диаграмме №11*.

3.2. СТРАХОВЫЕ ВОЗМЕЩЕНИЯ И КОМПЕНСАЦИИ

В январе-сентябре 2013 года страховые компании выплатили страховых возмещений и компенсаций на сумму 318,9 млн лей, что больше, по сравнению с показателями за аналогичный период прошлого года, на 51,2 млн лей или на 19,1%. Динамика страховых возмещений и компенсаций, выплаченных страховщиками в общем страховании и страховании жизни в январе-сентябре 2009-2013 гг., представлена в *Таблице №9*.

Таблица №9. Динамика страховых возмещений и компенсаций, выплаченных страховщиками в общем страховании и страховании жизни в январе-сентябре 2009-2013 гг.

Год	Страховые возмещения и компенсации (млн лей)	Рост по сравнению с предыдущим годом	
		(%)	(млн лей)
2009	270,9	43,3	81,9
2010	221,3	-18,3	-49,6
2011	251,7	13,7	30,4
2012	267,7	6,4	16,0
2013	318,9	19,1	51,2

По отношению к брутто-премиям, начисленным за отчётный период, выплаченные возмещения составили 36,6%, или на 2,5 процентного пункта меньше, чем в предыдущем году.

Страховщики, занимающиеся общим страхованием, выплатили возмещений в размере 313,0 млн лей или 98,1% от общего объёма выплаченных возмещений, а страховщики, занимающиеся страхованием жизни, выплатили возмещений в размере 5,9 млн лей (1,9%). Динамика страховых возмещений и компенсаций, выплаченных страховщиками в январе-сентябре 2009-2013 гг., представлена на *Диаграмме №12*.

По отношению к брутто-премиям, начисленным по общему страхованию в январе-сентябре 2013 года, возмещения, выплаченные по этой категории страхования составили 38,1%, а это соотношение в страховании жизни составило 11,7%.

За отчётный период, по сравнению с аналогичным периодом прошлого года, возмещения, выплаченные по страхованию гражданской ответственности, увеличились на 57,8% или на 65,1 млн лей, по страхованию имущества уменьшились на 8,9% (11,6 млн лей), и по личному страхованию также уменьшились на 11,5% (2,7 млн лей). Структура страховых возмещений и компенсаций в январе-сентябре 2013 г. представлена на *Диаграмме №13*.

Выплаченные возмещения по отношению к брутто-премиям, начисленным в обязательном страховании, составили 30,7%, а в добровольном страховании – 41,1%. Исходя из объекта страхования, выплаченные возмещения по отношению к начисленным брутто-премиям составили в страховании имущества – 42,2%, в личном страховании – 19,2%, в страховании гражданской ответственности – 37,3%, и по рискам, принятым по перестрахованию – 33,3%.

3.3. ЧИСТЫЕ АКТИВЫ И УСТАВНЫЙ КАПИТАЛ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ

Чистые активы страховых компаний, по состоянию на 30.09.2013, составили 1138,6 млн лей, уменьшившись на 128,3 млн лей или на 10,1%, по сравнению с аналогичным периодом предыдущего года (*Диаграмма №14*).

Основным фактором снижения чистых активов является сокращение числа страховых компаний с 24 в соответствующий период прошлого года до 17 – в первом полугодии 2013 года, что привело к уменьшению уставного капитала как составной части чистых активов.

3.4. СТРАХОВЫЕ РЕЗЕРВЫ

Технические резервы, приходящиеся на общее страхование, составляют 690,1 млн лей (72,2% от общего объёма), а технические резервы по страхованию жизни – 266,3 млн лей (27,8%).

По сравнению с аналогичным периодом 2012 года, технические резервы, образованные страховщиками, занимающимися общим страхованием, увеличились на 37,8 млн лей (5,8%), а по страхованию жизни увеличились на 51,4 млн лей (23,9%).

Таблица №10. Основные показатели деятельности по перестрахованию в январе-сентябре 2012-2013 гг., млн лей

Показатели	2012			2013		
	Общее страхование	Страхование жизни	Всего (общее и жизни)	Общее страхование	Страхование жизни	Всего (общее и жизни)
Начисленные брутто-премии	738,5	47,0	785,5	820,4	50,6	871,0
Премии, переданные в перестрахование	186,5	1,3	187,8	194,1	1,4	195,5
Доля премий, переданных в перестрахование в начисленных брутто-премиях, %	25,3	2,8	23,9	23,7	2,8	22,4

Резервы, образованные по рискам, принятым по договорам общего страхования, включают:

- резерв незаработанной премии в размере 479,1 млн лей (50,1% объёма резервов в общем страховании);
- резерв заявленных, но не урегулированных убытков 189,3 млн лей (19,8% объёма резервов в общем страховании);
- резерв незаявленных убытков 59,4 млн лей (6,2% объёма резервов в общем страховании);
- другие технические резервы 228,6 млн лей (23,9% объёма резервов в общем страховании).

Согласно установленным требованиям, страховщики обязаны размещать страховые резервы и треть маржи платежеспособности в ценные бумаги, депозиты и инвестиции в финансовые учреждения, денежную наличность в кассе и на расчетных текущих счетах, земельные участки и строения и дебиторскую задолженность по начисленным премиям.

Размещение активов, допущенных как страховые резервы и треть минимальной маржи платежеспособности страховых компаний, по состоянию на 30.09.2013, представлена на *Диаграмме №16*.

3.5. ПЕРЕСТРАХОВАНИЕ

Общий объём премий, переданных в перестрахование, по общему страхованию и страхованию жизни составил за отчётный период 195,5 млн лей. Доля премий, переданных в перестрахование, в общем объёме брутто-премий, начисленных в январе-сентябре 2013 г., составила 22,4%.

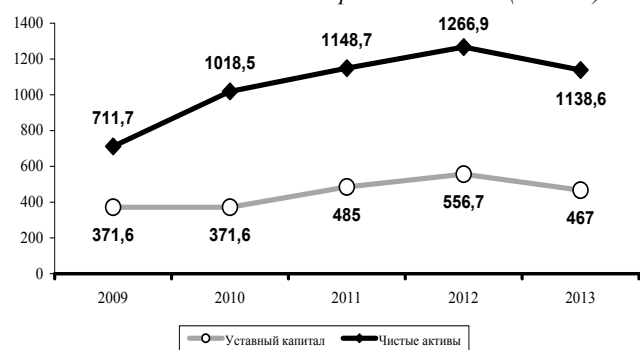
Основные показатели деятельности по перестрахованию представлены в *Таблице №10*.

3.6. ФИНАНСОВЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ

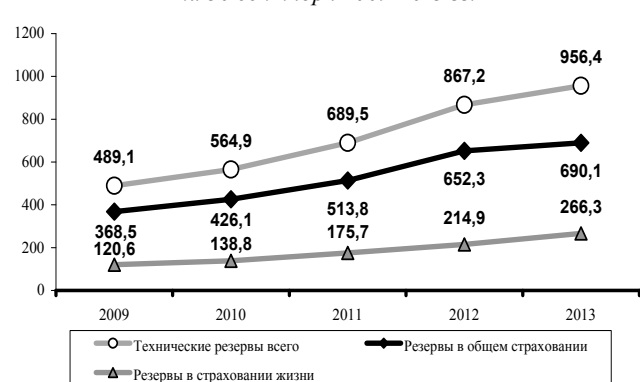
Согласно финансовым результатам, страховые общества получили прибыль до налогообложения в январе-сентябре 2013 года в размере 25,1 млн лей или в 1,9 раза меньше, чем за аналогичный период 2012 года.

Совокупная прибыль 9 страховых компаний составила 43,5 млн лей, а показатель финансовых убытков, зарегистрированный 8 страховыми компаниями, составляет 18,4 млн лей.

Диаграмма №14. Чистые активы и уставный капитал страховых компаний по состоянию на 30 сентября 2009-2013 гг. (млн лей)

Диаграмма №15. Технические резервы по состоянию на 30 сентября 2009-2013 гг.

Диаграмма №16. Структура активов, представляющих страховые резервы и треть маржи платежеспособности в январе-сентябре 2013г.

4. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ССУДО-СБЕРЕГАТЕЛЬНЫХ АССОЦИАЦИЙ**4.1. ОСНОВНЫЕ ПОКАЗАТЕЛИ**

По состоянию на 30.09.2013, лицензиями категории А и В владеют 349 ассоциаций, в том числе 280 владеют лицензией категории А, и 69 – лицензией категории В, а 2 ассоциации владеют лицензией центральной ассоциации.

Динамика основных показателей ассоциаций отражена в *Таблице №11*.

Количество членов ассоциаций, по состоянию на 30.09.2013, снизилось на 1% по сравнению с прошлым годом – с 129222 до 127993 лиц, а количество получателей займов составило 38559 лиц, увеличившись на 9,3, по сравнению с положением на 30.09.2012.

Количество вкладчиков сбережений составило 5745 лиц, уменьшившись на 0,4, по сравнению с состоянием за аналогичный период прошлого года.

За отчетный период средний размер одного займа на одного члена-получателя займа составил 9,5 тыс. лей, увеличившись на 0,1 тыс. лей, по сравнению с аналогичным периодом 2012 года. Средний размер привлеченных вкладов, приходящихся на одного члена, увеличился на 9,3%, составив 25,8 тыс. лей. Этот рост вызван увеличением суммы сберегательных вкладов на 28,9% с одновременным снижением числа вкладчиков

4.2. ПОРТФЕЛЬ ВЫДАННЫХ ЗАЙМОВ

По состоянию на 30.09.2013, совокупный объем займов, выданных членам ассоциаций, составил 367,1 млн лей, увеличившись на 18,8%, по сравнению с показателем на конец III квартала 2012 года (*Таблица №12*). В структуре портфеля займов ассоциаций займы сроком до года составляют за отчетный период 81,2% от общего объема выданных займов.

По состоянию на конец III квартала 2013 года, в структуре портфеля займов ассоциаций 95,4% приходится на займы, по которым соблюдаются договорные условия (стандарты), по сравнению с 95,2%, зарегистрированными за аналогичный период 2012 года. Таким образом, отмечается незначительное увеличение доли займов «standard». Доля займов с долгом свыше 30 дней в общем объеме портфеля выданных займов ассоциаций (PAR 30) составила 2,0%, в то время как эти займы с долгом более одного дня достигли 4,6%.

4.3. АКТИВЫ

По состоянию на конец III квартала 2013 года, совокупный объем активов ассоциаций составил 428,4 млн лей, увеличившись на 2,8 по сравнению с аналогичным периодом предыдущего года. Максимальная доля в общем объеме активов приходится на выданные займы, которые составили 85,7%.

Структура активов ассоциаций на конец III квартала 2012 г. и 2013 г. представлена в *Таблице №13*.

4.4. СОБСТВЕННЫЙ КАПИТАЛ

Совокупный собственный капитал ассоциаций на 30.09.2013 составил 112,5

млн лей, увеличившись на 25,3 млн лей или 29%, по сравнению с аналогичным периодом предыдущего года.

Нераспределенная прибыль прошлых лет составила 83,0 млн лей, или 73,8% от объема собственного капитала. Структура собственного капитала ссудо-сберегательных ассоциаций, по состоянию на 30.09.2013, представлена в *Таблице №14*.

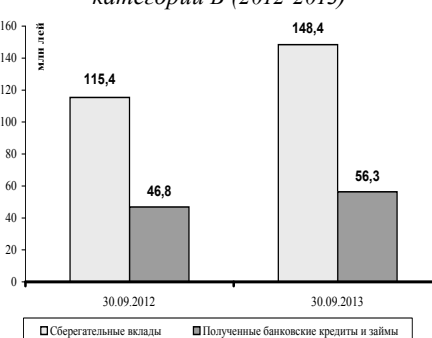
4.5. СБЕРЕГАТЕЛЬНЫЕ ВКЛАДЫ

По состоянию на 30.09.2013, совокупные сберегательные вклады, привлеченные у своих членов ассоциациями категории В, составили 148,4 млн лей, увеличившись на 28,9%, по сравнению с показателем на аналогичную дату 2012 г. (*Таблица №15*).

Максимальная доля в общем объеме вкладов приходится на вклады со сроком возврата от трех месяцев до года – 69,3%. На договоры приема вкладов со сроком возврата от одного года до трех лет приходится 16,2%. Доля финансирования выданных займов ассоциациями категории В из привлеченных сберегательных вкладов составила 64,7%, увеличившись на 1,7 процентного пункта по сравнению с 2012 г.

Объем сберегательных вкладов ассоциаций категории В по сравнению с полученными банковскими кредитами и займами, отражен в *Диаграмме №17*.

Диаграмма №17. Сберегательные вклады и полученные банковские вклады и займы ассоциациями категории В (2012-2013)

4.6. ФИНАНСОВЫЕ РЕЗУЛЬТАТЫ

В конце III квартала 2013 года чистая прибыль ассоциаций составила 14,9 млн лей, увеличившись на 6,1 млн лей по сравнению с аналогичным периодом предыдущего года. Общие доходы увеличились в основном в результате увеличения доходов от процентных ставок по выданным займам на 11,8%, других доходов от процентных ставок на 5,3% и других операционных доходов на 9,5%.

В статье расходов отмечено увеличение на 8,7%, что обусловлено увеличением всех видов расходов, за исключением пени по полученным долгосрочным и краткосрочным кредитам и займам, невозвращенным в срок.

Финансовые результаты ассоциаций отражены в *Таблице №16*.

5. ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ БЮРО КРЕДИТНЫХ ИСТОРИЙ

В конце III квартала 2013 года бюро кредитных историй I.M. „BIROUL DE CREDIT” S.R.L. заключило договоры об оказании услуг с 21 организацией – источниками и пользователями кредитных историй, из них 15 коммерческих банков, 1 лизинговая компания и 5 организаций по микрофинансированию, из которых поставляют бюро кредитных историй только 14 банков.

Согласно специализированному отчету, представленному бюро кредитных историй НКФР, по состоянию на 30.09.2013, установлены следующие показатели:

	Показатели		II квартал 2013 г.			Всего с мо- мента фор- мирования базы данных
			Физи- ческие лица	Юриди- ческие лица	Всего	
1	Количество кредитных договоров, заключенных источниками формирования кредитных историй		23 128	3 292	26 420	319 557
2	Количество сформированных кредитных историй		5 980	102	6 082	141 867
3	Количество пред- ставленных кредит- ных отчетов	Пользователям кредитных историй	37 994	3 355	41 349	359 452
		Субъектам кредитных историй	6	1	7	321

В III квартале 2013 года на основе данных бюро кредитных историй созданы кредитные истории примерно 6,1 тыс. физических и юридических лиц, то есть на 28% больше, чем в предыдущем квартале этого года. За этот период число отчетов по кредитам в бюро кредитных историй незначительно увеличилось, примерно на 7,6 тыс. отчетов, по сравнению с числом отчетов, представленных во II квартале 2013 года. Кроме того, постоянное количество сохраняет число заключенных кредитных договоров (около 26,5 тыс. во II квартале).

Национальная комиссия по финансовому рынку:

MD 2012, мун. Кишинев, бул. Штефана чел Маре, 77 тел. (37 322) 859505 www.cnrf.md

Управление внешних связей и развития: тел (37 322) 859430

Таблица №11 Основные показатели деятельности ссудо-сберегательных ассоциаций

№	Показатели	30.09.2012	30.09.2013	2013г. к 2012г. (%)
1.	Кол-во членов ассоциации (лиц)	129 222	127 993	99,0
2.	Кол-во пользователей вкладами (лиц)	35 278	38 559	109,3
3.	Кол-во вкладчиков сбережений (лиц)	5 769	5 745	99,6
4.	Собственный капитал (млн лей)	87,2	112,5	129,0
5.	Выданные кредиты (млн лей)	309,1	367,1	118,8
6.	Сберегательные вклады (млн лей)	115,1	148,4	128,9
7.	Банковские кредиты и полученные займы (млн лей)	138,8	149,0	107,3

Таблица №12 Структура портфеля займов, выданных ссудо-сберегательными ассоциациями

№	Категория	Выданные займы		2013г. к 2012г. (%)
		30.09.2012	30.09.2013	
1.	стандартный	293,7	350,3	119,3
2.	под наблюдением	7,4	9,4	127,0
3.	субстандартный	3,1	2,6	83,9
4.	сомнительный	1,8	2,3	127,8
5.	безнадежный	3,1	2,5	80,6
Всего		309,1	367,1	118,8

Таблица №13 Структура активов ссудо-сберегательных ассоциаций (млн лей)

№	Активы	30.09.2012	30.09.2013	Абсолютное изменение(+/-)
1.	Ценные бумаги	4,4	4,2	- 0,2
2.	Банковские депозиты	25,7	23,5	- 2,2
3.	Выданные займы	309,1	367,1	+ 58,0
4.	Резервы по займам	- 9,1	-9,5	- 0,4
5.	Долгосрочные материальные и нематериальные активы	5,8	6,5	+ 0,7
6.	Наличные денежные средства	9,0	9,2	+ 0,2
7.	Текущие счета	3,8	4,6	+ 0,8
8.	Дебиторская задолженность по процентам	7,2	6,3	- 0,9
9.	Резервы по процентам	- 1,4	-1,1	+ 0,3
10.	Другие активы	9,0	17,6	+ 8,6
Всего		363,5	428,4	+ 64,9

Таблица №14 Структура собственного капитала ссудо-сберегательных ассоциаций (млн лей)

№.	Собственный капитал	30.09.2012	30.09.2013	Абс. изменение (+/-)
1.	Членские взносы	14,0	13,9	- 0,1
2.	Нераспределенная прибыль (непокрытые убытки) прошлых лет	68,7	83,0	+ 14,3
3.	Чистая прибыль (чистые убытки) отчетного года	4,2	14,9	+ 10,7
4.	Другие резервы	0,4	0,6	+ 0,2
5.	Корректировка результатов предыдущих лет	- 0,2	0,0	+ 0,2
6.	Разница от переоценки долгосрочных активов	0,1	0,1	-
Всего		87,2	112,5	+ 25,3

Таблица №15 Структура сберегательных вкладов по срокам (млн лей)

№	Срок	30.09.2012		30.09.2013		2013г. к 2012г. (%)
		млн лей	доля (%)	млн лей	доля (%)	
1.	до 1 месяца	5,3	4,6	6,4	4,3	120,8
2.	от 1 до 3 месяцев	8,2	7,1	12,4	8,4	151,2
3.	от 3 месяцев до 1 года	83,6	72,6	102,8	69,3	123,0
4.	от 1 до 3 лет	16,2	14,1	24,1	16,2	148,8
5.	от 3 до 5 лет	1,8	1,6	2,7	1,8	150,0
6.	более 5 лет	0,0	-	0,0	-	-
Всего		115,1	100,0	148,4	100,0	128,9

Таблица №16 Финансовые результаты ссудо-сберегательных ассоциаций (млн лей)

№	Показатели	30.09.2012	30.09.2013	Абс. изменение (+/-)
1.	Доходы от процентов по предоставленным займам	51,6	57,7	+111,8
2.	Прочие процентные доходы	1,9	2,0	105,3
3.	Чистый результат от формирования и списания резервов	- 12,8	- 5,4	42,2
4.	Прочие операционные доходы	20,0	21,9	109,5
5.	Результат от инвестиционной деятельности: прибыль (убыток)	1,0	1,0	-
6.	Результат от финансовой деятельности: прибыль (убыток)	- 0,2	0,0	-
7.	Чрезвычайный результат: прибыль (убыток)	0	0	-
Всего доход		61,5	77,2	125,5
8.	Процентные расходы по вкладам	10,9	12,5	114,7
9.	Прочие процентные расходы	12,8	13,1	102,3
10.	Общие и административные расходы	30,1	33,8	112,3
11.	Прочие операционные расходы	3,5	2,9	82,9
Всего расходы		57,3	62,3	108,7
Чистая прибыль (убытки)		4,2	14,9	увеличение в 3,5 раза

Примечание: подробная информация о деятельности участников финансового небанковского рынка размещена на официальном сайте НКФР www.cnrf.md

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

о результатах тематической проверки соблюдения законодательства в области ссудо-сберегательных ассоциаций ССА “RURAL CREDIT”

№55/6 от 14.11.2013
Мониторул Официал №276-280/1747 от 29.11.2013
***

На основании Распоряжения Национальной комиссии по финансовому рынку (НКФР) №43/9-О от 06.09.2013 и Приказа председателя НКФР №116 от 06.09.2013 была проведена тематическая проверка соблюдения законодательства в области ссудо-сберегательных ассоциаций ССА “RURAL CREDIT” (г. Орхей, ул. В. Лупу, 1/88, IDNO 1003606150637), которая имеет лицензию категории В серии CNPF №000503, выданную 26.12.2008 (переоформленную Постановлением НКФР №43/8 от 06.09.2013), за период деятельности 01.02.2010 – 31.08.2013.

Анализ динамики главных показателей деятельности ссудо-сберегательной ассоциации, представленных в нижеследующей таблице, констатирует увеличение всех зарегистрированных показателей, а увеличение резервов для покрытия убытков по ссудам на 70,0% обусловлено увеличением размера выданных ссуд членам ассоциации.

В апреле 2012 года – августе 2013 года ССА “RURAL CREDIT” (далее – ассоциация), не зарегистрировав филиал в установленном порядке, оказывала услуги одновременно по двум адресам с ведением двух кассовых реестров, что противоречит положениям ст. 16 и ст. 29 ч. (3) Закона №139-XVI от 21.06.2007 “О ссудо-сберегательных ассоциациях” (далее – Закон №139-XVI от 21.06.2007), ст. 9 ч. (3), ст. 14 ч. (6) и ст. 15 ч. (2) Закона №451-XV от 30.07.2001 “О регулировании предпринимательской деятельности путем лицензирования”, ст. 67 ч. (1) и ст. 102 Гражданского кодекса Республики Молдова и п. 23 Пра-

вил ведения кассовых операций в народном хозяйстве Республики Молдова, утвержденных Постановлением Правительства №764 от 25.11.1992.

В период 31.01.2012 – 31.08.2013 не были соблюдены требования ст. 9 ч. (2) п. с), ст. 35 Закона №139-XVI от 21.06.2007 и п. 8 Положения о фонде ликвидности ссудо-сберегательных ассоциаций, утвержденного Постановлением НКФР №13/11 от 01.04.2010 (далее – Положения о фонде ликвидности), согласно которым ассоциация, которая имеет лицензию категории В, обязана владеть и поддерживать инвестиции в Фонд сберегательных вкладов в минимальном размере, начисленные согласно п. 13 Норм финансовой предосторожности ссудо-сберегательных ассоциаций, утвержденных Постановлением НКФР №17/8 от 30.04.2008 (далее – Нормы финансовой предосторожности). Одновременно по состоянию на 31.12.2011 – 30.09.2012, 31.03.2013 – 31.05.2013 и 31.07.2013 – 31.08.2013 были нарушены требования п. 12 Норм финансовой предосторожности, относящиеся к размещению и поддержанию институционального резерва в размере не менее 4% активов на срочных депозитных банковских счетах и/или в государственных ценных бумагах.

Вопреки положениям п. 36 Норм финансовой предосторожности, администраторы ассоциации допустили нарушение требований к просроченным ссудам и процентам по ним, так как были выявлены 4 случая, когда ассоциация не обратилась в судебную инстанцию в связи со ссудами и процентами по ним, просроченными более чем на 90 дней, в сумме приблизительно 34,9 тыс. леев.

Исполнительный директор ассоциации не обеспечил проведение инвентаризации имущества ассоциации за

2012 год в порядке, предусмотренном Положением о порядке проведения инвентаризации, утвержденным Приказом министра финансов №60 от 29.05.2012, чем были нарушены требования ст. 13 ч. (2) п. е), ст. 24 ч. (1) Закона №113-XVI от 27.04.2007 “О бухгалтерском учете”.

Исходя из вышеизложенного, на основании положений ст. 8 п. b) и f), ст. 9 ч. (1) п. d) и j) Закона №192-XIV от 12.11.1998 “О Национальной комиссии по финансовому рынку”, ст. 9 ч. (2) п. b) и e), ст. 46 ч. (1), (2) и (5), ст. 49 ч. (1) п. с) Закона №139-XVI от 21.06.2007, Норм финансовой предосторожности Национальная комиссия по финансовому рынку

ПОСТАНОВЛЯЕТ:

1. Инициировать процедуру привлечения к ответственности за правонарушение исполнительного директора ССА “RURAL CREDIT” согласно Кодексу Республики Молдова о правонарушениях.

2. Предписать администраторам ССА “RURAL CREDIT” принять меры для устранения нарушений, отраженных в акте проверки, и неукоснительно соблюдать положения законодательных и нормативных актов.

3. Принять к сведению устранение ССА “RURAL CREDIT” нарушений, отраженных в акте проверки, а именно:

– соблюдение начиная с 16.10.2013 требований Положения о фонде ликвидности;

– обращение в судебную инстанцию для возмещения двумя членами ассоциации ссуд и процентов по ним, просроченных более чем на 90 дней, в сумме приблизительно 17,9 тыс. леев.

4. ССА “RURAL CREDIT” ежемесячно до устранения всех выявленных нарушений представить Национальной комиссии по финансовому рынку отчеты о мерах, принятых во исполнение пункта 2, с приложением копий доказательных документов.

5. Контроль над исполнением настоящего постановления возложить на генеральное управление коллективных инвестиций и микрофинансирования.

6. Настоящее постановление вступает в силу со дня опубликования.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ
КОМИССИИ ПО ФИНАНСОВОМУ РЫНКУ
Артур ГЕРМАН

Кишинэу, 14 ноября 2013 г. №55/6.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

о результатах тематической проверки урегулирования некоторыми страховыми компаниями дел об ущербе, изучаемых на основании международных страховых сертификатов “Зеленая карта”, выпущенных иностранными моторными национальными бюро

№54/1 от 08.11.2013
Мониторул Официал №276-280/1745 от 29.11.2013
***

На основании Распоряжения Национальной комиссии по финансовому рынку (НКФР) №21/9-О от 02.05.2013 и приказов зам. председателя НКФР были проведены тематические проверки урегулирования международной страховой компанией “ASITO” АО, страховым-перестраховочным обществом “DONARIS GROUP” АО, совместным предприятием страховой компании “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” (далее – МСК “ASITO” АО, СПО “DONARIS GROUP” АО и СП СК “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” АО) дел об ущербе, изучаемых на основании международных страховых сертификатов “Зеленая карта”, выпущенных иностранными моторными национальными бюро, за период деятельности 01.01.2009 – 31.03.2013.

В проверяемый период Национальное бюро страховщиков автотранспортных средств, основываясь на ст. 8 Общего положения совета Бюро международной системы страхования “Зеленая карта”, вступившего в силу с 01.07.2008, назначило МСК “ASITO” АО – по 20 случаям, СПО “DONARIS GROUP” АО – по 5 случаям и СП СК “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” АО – по 90 случаям в качестве агентов по урегулированию убытков, произошедших на территории Республики Молдова.

Вследствие проверки 17 дел об ущербе, урегулированных МСК “ASITO” АО, было установлено, что страховщик не включил в дело об ущербе AS-2455-MD бухгалтерский документ, удостоверяющий выплату страхового возмещения, чем были нарушены положения ст. 21 ч. (3) п. k) Закона №414-XVI от 22.12.2006 “Об обязательном страховании гражданской ответственности за ущерб, причиненный автотранспортными средствами”(далее – Закон №414-XVI от 22.12.2006). Также страховщик не осуществил выплату страхового возмещения по делу об ущербе AS-7016-MD, допустив

нарушение положений ст. 19 ч. (2) Закона №414-XVI от 22.12.2006.

СПО “DONARIS GROUP” АО, вопреки положениям ст. 21 ч. (3) п. с), f), g), l) и m) Закона №414-XVI от 22.12.2006, не включило в дела об ущербе в обязательном порядке доказательные документы, а именно: в одном деле об ущербе отсутствует заявление потерпевшего лица об установлении ущерба, определении и выплате страхового возмещения, в 4 делах об ущербе не были включены акты оценки или сметы затрат на ремонт и/или замену поврежденных частей или деталей с указанием цен, составленные независимым экспертом или специализированной организацией, выбранными сторонами, документы, подтверждающие осуществление ремонта, замену поврежденных деталей и их стоимость, составленные специализированной организацией, выбранной сторонами, в случае необходимости. Также в указанные дела не были включены письменное подтверждение потерпевшим лицом или его представителем факта получения возмещения и отсутствия претензий к страховщику, письменное обязательство потерпевшего лица возратить полученное возмещение в случае, если документы, составленные сотрудниками органов внутренних дел, пожарной службы, прокуратуры, медицинского учреждения, аннулированы, в случае необходимости.

Одновременно СПО “DONARIS GROUP” АО не имело законного основания для урегулирования дела об ущербе от 31.07.2011 относительно дорожного происшествия, которое имело место в Румынии, и для выплаты страхового возмещения в размере 1,6 тыс. леев, так как виновник происшествия владел полисом автогражданской ответственности Румынии.

Вследствие проверки 81 дела об ущербе, урегулированного СП СК “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” АО, было установлено, что страховщик не выплатил страховое возмещение по двум делам об ущербе в общей сумме 3,3 тыс. леев, а в 4 случаях принял решение по заявлению и

выплатил страховое возмещение в срок, превышающий 3 месяца с даты получения сообщения о страховом случае, чем были нарушены положения ст. 19 ч. (2) Закона №414-XVI от 22.12.2006.

В соответствии с вышеизложенным, на основании положений ст. 1, ст. 3, ст. 8 п. b) и f), ст. 9 ч. (1) п. d) Закона №192-XIV от 12.11.1998 “О Национальной комиссии по финансовому рынку”, ст. 55 ч. (1) Закона №407-XVI от 21.12.2006 “О страховании” Национальная комиссия по финансовому рынку

ПОСТАНОВЛЯЕТ:

1. Предписать международной страховой компании “ASITO” АО, страховому-перестраховочному обществу “DONARIS GROUP” АО и совместному предприятию страховой компании “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” АО неукоснительно соблюдать положения законодательных и нормативных актов при урегулировании дел об ущербе в качестве агентов Национального бюро страховщиков автотранспортных средств, а также принять все меры для устранения нарушений, отраженных в акте проверки.

2. Об исполнении настоящего постановления международной страховой компании “ASITO” АО, страховому-перестраховочному обществу “DONARIS GROUP” АО и совместному предприятию страховой компании “GRAWE CARAT ASIGURĂRI” АО проинформировать Национальную комиссию по финансовому рынку в течение месяца.

3. Контроль над исполнением настоящего постановления возложить на генеральное управление надзора за страхованием.

4. Настоящее постановление вступает в силу со дня опубликования.

ПРЕДСЕДАТЕЛЬ НАЦИОНАЛЬНОЙ
КОМИССИИ ПО ФИНАНСОВОМУ РЫНКУ
Артур ГЕРМАН

Кишинэу, 8 ноября 2013 г. №54/1.